

SALO 11

**Näin toimisi
SUURUUDEN
EKONOMIA**

Kuntalehden raportti 11 kunnan "Suur-Salosta":
investoinnit, henkilöstö- ja elinkeinopolitiikka
sekä hallittavuus puoltavat; varmistamista vaativat
reuna-alueiden palvelut **s. 16**

Ammattilaisen kädenjälki ei näy.

Moitteeton käsihygienia on yksi tehokkaimmista tavoista ehkäistä infektioita. Toimiva annostelija ja joutsenmerkitty pehmeä Katrin Non Stop -paperi muodostavat bakteereita vastaan taisteluparin, jota jokainen käyttää mielellään.

Uusi pyyhe on aina heti valmiina puhtaana, pehmeänä ja imukykyisenä. Annostelijaan ei tarvitse koskea.

Ota, kuivaa, heitä roskeen. Ammattilaisen kädenjälki ei näy.

Enemmän kuin osiensa summa?

Salon seudun kaikki yksitoista kuntaa lähtevät selvittämään kuntaliitosta. Millainen taloudellinen toimija olisi 63 000 asukkaan "Suur-Salo"? Seudun kuntien tilinpäätökset vuodelta 2004 antavat osiittain siitä, että Suur-Salo olisi enemmän kuin osiensa summa. Sen talous kestäisi vertailun 40 000 - 100 000 asukkaan kaupunkien sarjassa. Kuntalehden **Eeva-Liisa Hynynen** raportoi Salon seudulta. **s. 16-24**

TÄTÄ MIELTÄ

LAKIA LUKIEN/Ari Mölsä

Pantataanko luottamuselinten varajäseniltä tietoa? Ainakin esityslistojen jakelusta on syntynyt kiistoja siellä täällä. **s. 45**

LUOTTAMUKSELLA/ Marko Helin

Nastolalainen **Pirkko Aulén** (krist.) on "sisar hento valkoinen" ja myös luottamustehtävissään pienen ihmisen asialla. **s. 47**

Näin jätät työpaikkailmoituksen Kuntalehteen:

Soita Tuula Vesa, puh. (09) 771 2314 tai Lea Anttila, puh. (09) 771 2015 Faksaa (09) 771 2486, sähköpostita: kuntalehti@kuntalehti.fi tai käytä helppokäyttöistä kuntalehti.fi -sivujen lomakkeistoa.

Työpaikkailmoitusten hinnat: 3,70 €/palstamm – sama ilmoitus Kuntalehden nettisivuille vietynä 65 € – vain nettisivuille 165 €

Seuraavat numerot	ilmestymispäivä	työpaikkailmoitukset
● Kuntalehti	4/2006	23.2. 13.2.
● Kuntalehti	5/2006	9.3. 27.2.
● Kuntalehti	6/2006	23.3. 13.3.
● Kuntalehti	7/2006	6.4. 27.3.

Näkymää Neu-Ulmin puolelta yli joen Ulmiin sanotaan Tonavan kauneimmaksi.

Ulm ja Neu-Ulm kasvavat hallitusti yhteen yli Tonavan

Tonava ei enää erota kahta saksalaiskaupunkia, Ulmia ja Neu-Ulmia. Ne ovat kasvamassa yhteen. Kehitystä auttavat jo yhteiset asuin- ja työmarkkinat, yhteinen lähiliikenne. Arjessa kaupunkilaiset sitä paitsi ylittävät kuntarajat niin kuin niitä ei olisikaan. Raatihuoneiden välinen bussimatka vie viisi minuuttia. **Jussi Tuormaa** raportoi. **s. 32-34**

UUTiset

Pandemia todennäköinen uhka myös Suomessa – Kuntien kriisivalmius vaatii pikaista päivytystä. **s. 4**
 Jopa kolmannes väestöstä voi sairastua. **s. 5**

Itsenäisyys kiinnostaa Inaria, Utsjoeka ja Sodankylää – Seudun kokoiseen kuntaan ei uskota **s. 6**

PÄÄKIRJOITUS:

Paras-hanke tiivistyy. **s. 7**

UPM keskitti Itä-Suomen kuljetuksensa Haminaan. **s. 8**

KUNTAKIERROS:

Mukana kuntakierroksella tällä kertaa Ristiina, Mikkeli, Liperi, Iisalmi, Oulu, Kokkola ja Helsinki. **s. 8**

KYSYMYKSET: Maria Kaisa Aula, tarvitaanko kuntauudistuksessa lapsivaikutusten arviointia? **s. 9**

Tanskan kuntatalousfoorumi: **s. 10**

Veronkorotuskielto kunnissa tullee pysyväksi. **s. 10**

Veronmaksajain selvitys: Pienten keskusten korkeaa verotusta selittävät vetovoimapaivat. **s. 11**

B-lista/Olli Havu **s. 12**

Tietoyhteistyö välttämätöntä kuntauudistuksessa. **s. 12**

Pohjois-Suomi etsii yhteisiä tietohallintoratkaisuja. **s. 13**

Ilomantsi mukaan Sailaksen työvoimakokeiluun. **s. 13**

Viljakkala liittyy Ylöjärven yhtenäisenä. **s. 14**

Lahja & Niukkanen -sarjakuva **s. 14**

TERVEYSPALVELUT

Ylämaa ulkoistaa terveyspalvelunsa. Kunta hakee vastuullista johtamista hätäavun tilalle. Samaan aikaan hankkeilla on Etelä-Karjalan terveyspiiri, jonka **Sinikka Mönkäre** uskoo auttavan mm. lääkäripuolassa. **s. 28**

Kouluterveydenhuollon laadusta näkemykset eivät käy yksiin. Stakes kritisoi, Kuntaliitossa malttia. **s. 29**

KEHITYSYHTEISTYÖ

Kruunupyynti kansanopisto on aktiivisesti mukana kehitysyhteistyössä. Viiden kunnan yhteinen opisto auttaa paikan päällä rakentamaan yksinkertaista energiatek-

niikkaa Afrikan maaseudulle. Vettä nostetaan tuulivoimalla kaivosta; aurinkopaneeleita ja -keittimiä kehitellään. Työssä mukana on mm. **Bengt Häggblom**. **s. 30**

TYÖ & TEKIJÄT

Vuorovaikutussuunnittelijana **Tiina Antila-Lehtonen** on linkki helsinkiläisten ja suunnittelijoiden välissä. Kaa-voitus kun on monen tekijän summa. **s. 48**

Henkilöuutisia: Kuntaliittoon viestintäjohtajaksi Tampereelta siirtyvä **Jari Seppälä** on sitä mieltä, että myös

asiantuntijat ovat vastuussa viestinnästä. Kotkan sivistystoimen toimialajohtaja **Pertti Lintunen** valittiin Imatran kaupunginjohtajaksi. Tuuloksen kunnanjohtaja

Aija Tuimala siirtyy määräajaksi Hämeenlinnan seudun kehittämispäälliköksi ja häntä sijaistaa hallintojohtaja

Taina Ketola. **Harri Lehén** on valittu maankäytön suunnittelijaksi Orivedelle ... **s. 49**

AVOIMET TYÖPAIKAT **s. 49**

VIIMEISET SIVUT

ELÄMÄÄ EUROOPASSA

Ari Setälä/Tukholma, Ruotsi **s. 54**

10 kysymystä **s. 55**

KOLUMNI/Matti Mäkelä

Hienon asumisen kriteerit **s. 55**

TIETOPLUS

● **Murros edessä: Mitä ovat uudet kuntien nimet – miten vanhat voidaan säilyttää?** **s. 35**

● **Järjestettyyn jätteenkuljetukseen pakko liittyä – Vapautukset eivät enää mahdollisia** **s. 37**

● **Samat luvut, mutta eri tulkinta: Kuntien talouden vertailu on ongelmallista** **s. 38**

● **Kaupunkiseutujen hyvinvointi – Sosiaalinen ympäristö vaikuttaa huono-osaisuuteen** **s. 40**

● **Pysyvästi arkistoitavat tiedot: Ongelmana otannot ja menettelytavat** **s. 42**

Pandemia todennäköinen uhka myös Suomessa

KUNTIEN KRIISIVALMIUS

Lääkäriliiton varatoiminnanjohtaja Risto Ihalaisen mukaan käytännön valmius laajan influenssaepidemian hoitoon vaihtelee kunnittain.

EIJATYNNILÄ

Maailmanlaajuisen influenssaepidemian iskiessä Suomen kuntakartalle tärkeä ennakointivaihe on jo takana. Kunnalliset valmiussuunnitelmat on saatava kuntoon ennen pandemian saapumista. Tärkeintä paikallisessa varautumisessa on päättää toimintojen priorisoinnista epidemiatilanteessa ja varmistaa työvoiman saatavuus.

Sisäasiainministeriön kuntaosaston neuvotteleva virkamies **Hannele Savioja** pitää erityisen tärkeänä, että kunnat pystyvät huolehtimaan elintärkeistä infrastruktuuritoiminnoista pandemian aikana. Näihin toimintoihin kuuluvat mm. vesi- ja energiahuolto sekä terveyspalvelujen lisäksi koulupalvelut. Tärkeitä toimintoja varten valmiussuunnitelmat täytyy saada kuntoon ennen pandemian alkamista.

Sosiaali- ja terveysministeriön ja lääninhallitusten vastuulla on ohjeistaa kuntien terveysviranomaiset epidemian torjuntaan. Sisäasiainministeriö puolestaan vastaa kunnallishallinnon yleisjohdon informoinnista ja ohjeistamisesta. Saviojan mukaan kunnille lähetetään vielä kevään aikana ohjekirje pandemiauhkan, esimerkiksi lintuinfluenssan varalta.

Kuntien edustajana sosiaali- ja terveysministeriön pandemiavalmius-työryhmässä on istunut varatoiminnanjohtaja **Risto Ihalai-**

nen, joka siirtyi Vantaan kaupungilta Lääkäriliittoon viime keväänä. Työryhmä on suositellut kuntien ja sairaanhoitopiirien valmiussuunnitelmien päivittämistä pandemian varalta.

– Lähinnä on keskusteltu tarkistuslistasta, johon kerättäisiin ne asiat, jotka kuntien valmiussuunnitelmiin pitäisi sisältyä, Ihalainen kertoo.

Kiireelliset toiminnot ensisijalla

Kuntien valmiussuunnitelmissa on erityisesti varauduttava työvoiman saatavuuteen. Toimintojen priorisointi pitää kunnissa olla valmiina ennen mahdollisen pandemian tuloa. Päätökset siitä, mitä toimintoja jätetään tekemättä ja mistä toiminnoista työvoimaa siirretään kiireellisiin tehtäviin, on oltava valmiina.

Sosiaali- ja terveysministeriön pandemiavalmiustyöryhmä ottaa todennäköisesti loppuraporttis-

saan kantaa hoitotakuun toimimiseen pandemiatilanteessa.

– Voiko joku hoitotakuu olla voimassa kiirettömässä hoidossa, jos koko kapasiteetti tarvitaan kiireelliseen hoitoon, Ihalainen aprikoi.

Lainsäädäntökeskustelua on työryhmässä käyty myös siitä, mitkä ovat kunnallisten ja valtiollisten viranomaisten mahdollisuudet rajoittaa esimerkiksi kansalaisten liikkumista ja kokoontumista. Nykyisen tartuntatautilain säädökset eivät välttämättä ole riittäviä isommissa epidemiassa.

Pandemiaan varautumista myös kunnissa vaikeuttaa se, ettei sen ajankohtaa voi tietää: se voi iskeä kuuden päivän tai kuuden vuoden päästä tai ei ollenkaan. Lintuinfluenssasta voi muuntautumiskykynsä vuoksi kasvaa maailmanlaajuinen epidemia.

Kuntien ei itse tarvitse huolehtia lääkkeiden ja rokotteiden saatavuudesta, koska varaukset ja jakelu hoidetaan valtakunnallisesti.

vaatii pikaista päivitystä

Vantaan valmius kunnossa

Valmius laajan influenssaepidemian hoitoon vaihtelee kunnittain. Ihalaisen arvion mukaan yli kolmannes terveyskeskuksista toimii nykyisellään vajaalla henkilöstömäärällä. Toimintojen priorisointi helpottaakin vain niiden terveyskeskusten tilannetta, joilla henkilöstöä riittää. Henkilöstövaajeesta kärsivät lähinnä syrjäseudut, joiden oletetaan jäävän syrjään myös influenssa-aallon pahimmilta vaikutuksilta.

Taudin oletetaan leviävän Suomessa ensisijaisesti keskuskäytännön valmius ensimmäisenä. Todennäköisesti epidemia leviää pieniin kuntiin vasta loppuvaiheessa. Influenssan arvellaan iskevän pahimmin huonokuntoisiin vanhuksiin, kroonisesti sairaisiin ja pikkulapsiin.

Ihalaisen mukaan Vantaa on päivittänyt valmiussuunnitelman lintuinfluenssan tai muun pandemian varalta. Vantaa toimii lenkokenkäkaupunkina koko maan

infektioporttina, joten kaupungin valmiussuunnitelmat pidetään esimerkillisessä kunnossa.

–Vantaalla on kokemusta Aasian tsunamipakolaisten kotiinpautuksesta ja Myyrmannin räjäytyksen pelastustöistä. On riittävän monta kertaa testattu, että suunnitelma toimii myös käytännössä, Ihalainen muistuttaa.

Kokoontumis-suositus mahdollinen

Sisäasiainministeriön poliisiosaston ylikomisario **Seppo Sivulan** mukaan sekä valtakunnallisten että kunnallisten valmiussuunnitelmien päivittämisessä on otettava huomioon se, että normaalia virka-apua ei pandemiatilanteessa välttämättä saada. Tämä on pidettävä mielessä pandemiavalmitta ennakoissa: mistä saadaan virka-apua kun kaikki toiminnot pyörivät vajaalla henkilöstöllä?

Ensisijaiseksi tehtäväksi Sivula nostaa kuntien kannalta pandemiaan varautumisen, myös rahallisesti. Toinen tärkeä asia on si-

jaisjärjestelyjen toimivuuden varmistaminen.

Sisäasiainministeriössä on pohdittu alustavasti kokoontumis-suositusten antamista, mikä tarkoittaisi julkisten kokousten kieltämistä ja koulujen sulkemista pandemian aikana. Lisäksi on keskusteltu sairastuneiden eristämiseen tarkoitettujen tilojen pystyttämisestä julkisiin rakennuksiin, mm. kouluihin.

Yleistä valmiusohjetta ei ole

Kansanterveyslaitoksen tutkimusprofessori **Petri Ruudun** mukaan alueellisista toimijoista merkittävä asema on lääninhallitusten lääninlääkäreillä, sairaanhoitopiirien tartuntatautiyksiköillä ja kuntien tartuntataudeista vastaavilla. Näillä toimijoilla on vastuu suunnitella ja harjoitella paikalliset toimintamallit kuntoon valtakunnallisten ohjeiden perusteella.

– Suomessa on sen verran erilaisia oloja alue- ja paikallistasolla, ettei ole mahdollisuutta laatia yk-

sityiskohtaista reseptiä, joka soveltuisi jokaiseen kuntaan, Ruutu muistuttaa.

Maaliskuussa valmistuva sosiaali- ja terveysministeriön pandemiavalmiussuunnitelma on Ruudun mukaan laaja-alaisin tartuntatautiä koskeva suunnitelma, kun otetaan huomioon kaikki toiminta- ja hallintoalueet, joita se koskee.

–Varmaa on ainoastaan se, että pandemia tulee. Täysin epäselvää on se, koska se tulee ja mikä virus sen aiheuttaa. Minkäänlaisia määrällisiä riskiarvioita ei voi nykyisellään antaa, Ruutu arvioi.

Riskikunnissa siipikarja pysyy sisällä

Maa- ja metsätalousministeriö esittää pikaisia poikkeustoimia lintuinfluenssan torjuntaan lintujen kevätmuuton ajaksi. Riskialueiksi on asetettu luonnoksessa listattu lähes 160 kuntaa, joihin ke- rääntyy muuttolintujen kevätmuutossa runsaasti vesilintuja.

Riskikunnissa siipikarjan ul-

Pahimpaan varauduttava

Jopa kolmannes väestöstä voi sairastua

Kuka hoitaa työt, jos kolmasosa väestöstä sairastuu ankaraan influenssaan? – Tärkeintä on varautua suurten potilasmäärien hoitamiseen ja nimetä vastuulliset henkilöt pandemian varalle, Kuntaliiton hallintoylilääkäri Liisa-Maria Voipio-Pulkki toteaa.

■ ■ **Liisa-Maria Voipio-Pulkin** mukaan on todennäköisempää, että ns. pandemia tulee kuin että se ei tulisi. Pisaratartuntana leviävä tauti olisi aasialaisen, hongkongilaisen ja espanjantaudin kaltainen voimakas ja helposti tarttuva

influenssa.

Tauti ei vielä leviä ihmisestä toiseen, vaan lintuinfluenssan voi saada vain sairastuneesta linnusta. Pandemiasta aletaan puhua, kun tauti alkaa tarttua ihmisestä toiseen. Ajankohtaa ei kukaan lähde ennustelemaan.

Viranomaisien on kuitenkin varauduttava pahimpaan, siihen, että kolmasosa suomalaisista sairastuu. Niin terveyskeskuksilla kuin sairaanhoitopiireillä pitää olla tämän varalle käytännön toimintaan asti ulottuva valmiussuunnitelma.

– Omat vastualueet pitää päivittää ja nimetä koulutetut henkilöt, hoitajat ja lääkärit, jotka ovat ensisijaisesti vastuussa. Pitää olla valmius myös irrottaa nämä ihmiset tarvittaessa muista töistä, ku-

ten ajanvaraustoiminnasta, Kuntaliiton hallintoylilääkäri selvittää.

Vuodeosasto kahteen osaan

Tilojen ja hoitovälineiden tarve ja käyttö on myös suunniteltava. Voiko esimerkiksi vuodeosaston tarvittaessa jakaa kahteen osaan, että sairastuneet saadaan erikseen?

– Sairaalahygieenistä ajattelua pitää entisestään terästä. Se hyödyttää myös tavanomaisten sairaalainfektioiden torjuntatyötä, Voipio-Pulkki toteaa. Avainasemassa ovat sairaanhoitopiirien infektiolääkärit.

Sairaanhoitopiireillä on Voipio-Pulkin mukaan jo hyviä malleja, esimerkiksi HUS:n infektiöhälytysohje on ajan tasalla. Ohjeisiin

sisältyy muun muassa näytteenotto- ja eristysohjeita. Valtakunnallisessa pandemiatyöryhmässä sairaanhoitopiirien infektiotasiantuntumusta edustavat **Heli Siikamäki** HUS:ista ja **Irma Koivula** Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiiristä.

Pandemian varalle tarvitaan myös tiedotussuunnitelma.

– Tiedotuksessa on pakko tukeutua joukkotiedotusvälineisiin. Toimintayksikön tiedottaja voi olla substanssiasiat hallitseva lääkäri aika ylhäältä organisaatiosta, Voipio-Pulkki suosittelee. Pandemian torjunnassa ja valtakunnallisissa tiedottamisissa Kansanterveyslaitoksella on keskeinen asema.

”Riskikunnissa siipikarjan ulkonapito on asetuksen mukaan kielletty 15.3. - 31.5. välisenä aikana.”

konapito on asetuksen mukaan kielletty 15.3. - 31.5. välisenä aikana. Riskialueet keskittyvät rannikko- ja saaristokuntiin sekä itärajan tuntumaan. Tämän kiellon toteuttamista valvovat kunnan eläinlääkärit läänineläinlääkärien johdolla.

Rajoituksilla halutaan estää Suomeen palaavissa muuttolinuissa mahdollisesti esiintyvät lintuinfluenssan leviäminen kasvatettavaan siipikarjaan. Osa palaavista muuttolinuista on talvehtinut lintuinfluenssa-alueilla tai lentänyt näiden kautta.

Asetuksella tehostetaan lintuinfluenssan nopeaa havaitsemista niin kasvatetuissa kuin luonnonvaraisissakin linnuissa. Siipikarjan lintuinfluenssaan viitattavista oireista tai luonnonvaraisien lintujen joukkosairastumisista tulee välittömästi ilmoittaa kunnan- tai läänineläinlääkärille.

Ulkonapitokiello koskee myös luomusiipikarjaa. Lisäksi myös muissa kuin riskialueen kunnissa

kaikkien ulkona pidettävien lintujen rehu ja juomavesi pidetään sisätiloissa, joihin luonnonvaraiset linnut eivät pääse.

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintötarkastaja **Sirpa Kiviruusun** mukaan lintuinfluenssan leviämistä suomalaiseseen siipikarjaan pidetään epätodennäköisenä, mutta varotoimilla halutaan ehkäistä tartuntavaaraa. Suomessa siipikarja pidetään pääsääntöisesti sisällä, joten kosketukset luonnonvaraisten lintujen ja niiden ulosteiden kanssa ovat harvassa.

Ministeriö on pyytänyt lausuntoja asetusluonnoksesta useilta tahoilta helmikuun 20. päivään mennessä. Asetus perustuu viimesyksyisiin Euroopan unionin komission päätöksiin. Osa jäsenmaista sovelsi siipikarjan ulkonapitokielloa jo viime vuonna syysmuuton aikana. ■

Lisätietoja:
www.mmm.fi/ell/art/lintuinfluenssa/
(mm. lista riskikunnista)

Valtakunnallinen valmiusraportti valmistumassa maaliskuussa

■ ■ Sosiaali- ja terveysministeriön pandemiavalmiustyöryhmän maaliskuussa valmistuva loppuraportti ei anna yksityiskohtaisia ohjeita kuntien valmiussuunnitteluun. Valmiussuunnitelmien päivitykseen järjestetään todennäköisesti koulutuskierron Kansanterveyslaitoksen ja lääninhallitusten yhteistyönä.

Työryhmän joulukuisen väliraportin mukaan maailmanlaajuisista influenssapandemiaa pidetään todennäköisenä uhkana. Ministeriö on varautunut pandemiaan päivittämällä valmiussuunnitelmiaan, kartoittamalla kriittisten toimintojen henkilöstöä, varaamalla influenssalääkettä ja valmistelemalla ehkäisyrokotteiden hankintaa.

Väliraportin mukaan Suomen varautuminen on maailmanlaajuisessa vertailussa hyvä. Kaikilla hallinnonaloilla on kuitenkin syytä syventää valmistautumista.

Pandemiatilanteen torjunta perustuu ensisijaisesti tartuntatautilakiin ja eri hallinnonalojen erityislainsäädäntöön. Tilanteen vaikeutuessa olisi turvaututtava valmiuslainsäädäntöön.

Nykyinen valmiuslaki ei tunnista epidemiaa lain edellyttämänä poikkeustilanteena. Väliraportti ehdottaakin muutoksen valmistelu valmiuslakiin, jotta suurepidemia otettaisiin mukaan poikkeustilanteisiin.

Väliraportissa ehdotetaan kunnallisten, alueellisten ja valtakunnallisten varautumissuunnitelmien päivittämistä sekä taloudellisten, juridisten ja muiden edellytysten turvaamista.

Lisäksi sairaanhoitopiireille ehdotetaan vuosittaista erillismäärärahaa infektioepidemiojen henkilöstön palkkaamiseen.

Seudun kokoinen kunta ei toisi lisävoimaa

ITSENÄISYYS KIINNOSTAA Inaria, Utsjokea ja Sodankylää

PIRJO TUUSA

Kuntarajojen poistaminen Pohjois-Lapista ei innosta Inaria, Sodankylää ja Utsjokea.

■ ■ – Kun taajamien väli on 160 kilometriä, palvelut tarvitaan kuitenkin jokaiseen niistä, Utsjoen kunnanjohtaja **Viljo Pesonen** toteaa.

Kunnat ottivat kuntarakennehankkeeseen kantaa valtuustoissaan tammikuussa. Utsjoella kannatettiin itsenäisyyttä.

– Se, että kunta itse tuottaa palvelun, on täällä ainoa ratkaisu. Yksityisiä palveluita ei ole. Palveluita, joissa ihmiset ovat kasvokain, ei voi hakea muualtakaan, kunnanjohtaja Pesonen sanoo.

Utsjoella olisi Pesosen mukaan kapasiteettia tuottaa palvelu jopa nykyistä suuremmalle ihmismäärälle. Lääkäri voisi palvella jopa 3 000 asukasta nykyisen 1 370 sijasta.

Lääkäriasia on Utsjoella tärkeä, koska Ivaloon on matkaa 164 kilometriä. Äitiyslomalle jäävän lääkärin tilalle on tulossa firmatohtori, jonka parin viikon työ maksaa jo noin 10 000 euroa. Pysyvää sijaista haetaan kiivaasti.

– Kuntaliitos ei toisi ratkaisua perusongelmiin, Viljo Pesonen toteaa.

Utsjoen alijäämä on 700 000 euroa eikä katoa, vaikka koko kunnanvirasto lopetettaisiin.

”Vähän konsteja, vähän rahaa”

Myös 9 210 asukkaan Sodankylän valtuusto arvioi, että paras vaihtoehto on itsenäinen, mutta yhteistyöhaluinen ja -kykyinen Sodankylän kunta. Sillä tulee myös olla valmiuksia neuvotella kuntaliitoksista.

Entä koko Lapin suuruinen hallintoyksikkö?

– Päätäjät eivät ole nähneet Lapin mallia todellisena vaihtoehtona, Sodankylän kunnanjohtaja **Vesa Tuunainen** sanoo.

Sodankylällä on alijäämää noin kaksi miljoonaa euroa. Säästöä etsitään muun muassa kouluverkon laajuutta ja palvelujen tuottamistapoja tarkastelemalla.

–Vähän on konsteja ja rahaakin on vähän, Vesa Tuunainen tiivistää Pohjois-Lapin kuntapäätäjien tunnot.

Pitkät etäisyydet maksavat. Säästöä ei löydy yhteisistä virkamiehistäkään, jos puolet heidän työajastaan kuluu tien päällä. Sodankylästä on matkaa Ivaloon 160 kilometriä.

Yhteiset ohjelmistot ja palvelimet

Jonkin verran rationalisoinnin varaa löytyy tietotekniikasta. Kolmella kunnalla on jo yhteiset talous-, henkilöstö- ja sosiaalitoimen ohjelmistot ja niihin liittyvät palvelimet. Kunnat ovat myös siirtymässä sähköiseen laskutukseen 2006.

Harva asutus ja pitkät matkat lisäävät joka tapauksessa kustannuksia merkittävästi.

Inarissa on laskettu, että kunnan rajojen sisään mahtuisi jopa 68 Varsinais-Suomen kuntaa. Asukkaita on kuitenkin vain noin 7 000.

Inarissa iloitaan vuosikatteesta

– Inarissa on onneksi kohtalaisen hyvä vuosikate: miljoonan verran plussan puolella, kunnansihteeri **Pentti Tarvainen** kertoo.

Kuntaliitos ei Inarinkaan valtuustoa kiinnostanut, mutta yhteistyökuvioiden lisääminen on Tarvaisen mukaan asia erikseen.

Kolmen kunnan muodostamassa Pohjois-Lapin seutukunnassa on 17 600 asukasta ja pinta-ala on kymmenesosa Suomen alasta. Seudun väkimäärä on 1998 - 2004 laskenut 1 923 hengellä, kaikki poismuuton vuoksi.

Lähitulevaisuudessa seudulla on puhuttava vanhustenhoitoasioista entistä enemmän: 65 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa ennusteen mukaan 50 prosentilla vuoteen 2015 mennessä. ■

Paras-hanke tiivistyy

TOIMITUS

Päätoimittaja Olli Havu
Toimitussihteerit
Mikko Tapaninen, Pirjo Valtakari
Toimittajat
Eeva-Liisa Hynynen, Pirjo Tuusa,
Eija Tynnilä, Jorma Ylönen
Toimituksen sihteeri
Tuula Vesa
Levikkisihteeri Lea Anttila

Sähköposti toimittajille:
etunimi.sukunimi@kuntalehti.fi
Sähköposti toimitukselle:
kuntalehti@kuntalehti.fi
Käyntiosoite:
Toinen linja 14
00530 Helsinki (Kuntatalo)
Puh. (09) 7711 **Faksi** (09) 771 2486

TILAUKSET

Levikkijohtaja Helena Häkkinen
Levikkisihteeri Lea Anttila, Puh. (09) 7711
Faksi (09) 771 2486
sähköposti lea.anttila@kuntalehti.fi
Vuosikerta 20 numeroa (toimituksesta tilattuna)
Kestotilaus 59 e
Määräaikainen 61,50 e

ILMOITUKSET

Työpaikkailmoitukset
suoraan toimitukseen Lea Anttila,
Tuula Vesa tai toimitussihteerit

Muut ilmoitukset
Suomen Business Viestintä Oy
Käyntiosoite: Munkkiniemen
puistotie 25, 00330 Helsinki
Postiosoite: PL 356,
00101 Helsinki
Puh. (09) 3481 5500

KUNTALEHTI INTERNET

www.kuntalehti.fi
kunta- ja työpaikkauutisia, ilmoituksia,
juttupoinnot tuoreimmasta lehdestä,
pdf-arkistossa painetut numerot vuodesta 2003

AVOIMET TYÖPAIKAT

kuntien ja kunta-alan työpaikka-
ilmoitukset Kuntalehdessä ja lehden www-sivuilla

LEHDEN VALMISTUS

Painopaikka
Scanweb Oy Kouvola
Sivunvalmistus
Faktor Oy Helsinki

Lehti ei vastaa tilaamatta lähetetystä aineistosta.
Toimitus pidättää itselleen oikeuden muokata ja
lyhentää tekstejä.
ISSN 1236-0066
Neljästoista vuosikerta
Aikakauslehtien liiton jäsen.

Kustantaja ja julkaisija
KL-Kustannus Oy /
Suomen Kuntaliitto ry
Hallituksen pj. Risto Parjanne
Toimitusjohtaja Olli Havu

Kunta- ja palvelurakennehankkeen aikataulu tiivistyy. Kuntien ja alueiden vastauksien takaraja on viikon päästä, jonka jälkeen alkaa niiden analysointi sisäasiainministeriössä. Koko hanketta eteenpäin vievän puitelain hahmottelu on alkanut virkamies-työnä. Kuntaliitto valmistautuu käsittelemään puitelakiluonnoksia parin viikon päästä helmikuun lopun kokouksessaan. Puolueiden päättävissä elimissä asian käsittely alkaa jo huhtikuussa. Kaikki ovat paljon viisaampia asiasta lumien rippeiden vielä sulaessa – ei vasta, kun juhannuskokkoja sytytellään alkukesästä.

Kunnissa ja alueilla on tehty todellinen suururakka ja vieläpä lyhyessä ajassa. Kireä aikataulu ei voi olla heijastumatta itse vastauksiin, koska purtavaa on ollut todella paljon. Julkisuudessa on jo ollut hajatietoja kuntien vastauksista. Kolmesta mallista peruskuntamalli on selvästi suosituin, jollainen se oli jo syksyn aluetilaisuuksien aikana.

Sanaparia aluekunta-lähikunta kuulee enää perin harvoin. Toisaalta monelle kunnalle ei näy käyvän mikään malli sellaisenaan. Myös into lähteä valtion selviytysrahojen siivittämään tutkimaan kunta-liitoksia on ollut yllättävän kova, joskin viime vuosina muutamat liitoshankkeet ovat mutkistuneet. Moni on päättänyt olla turvautumatta muuhun kuin omaan apuunsa.

Jossain määrin Paras-keskustelussa on yhä ollut unohduksissa ne syyt, joiden takia koko hanke käynnistettiin. Ei ole muistettu, ettei palveluja ja rakenteita pidä uudistaa tämän päivän tilanteen takia, vaan tähtäin on vuodessa 2010 ja sen jälkeisessä ajassa. Tuolloin Suomen olot ovat koko lailla erilaiset kuin nykyisin.

Kunnat joutuvat tahtomattaan osallistumaan kahteen epäkiitollisiin säännöin varustettuun kilpailuun: verokilpailuun ja työvoimakilpailuun. Näistä ensimmäinen syö palvelujen rahoitusta ja lisää paineita tuottaa palvelut uusin entistä tehokkaammin tavoin. Työvoimakilpailu taas haastaa kaikki kunnat, niin pienet kuin suuret, tekemään työpaikoistaan sellaisia, jotka saavat nuoret valitsemaan kunta-alan muiden houkuttelevien vaihtoehto-

jen joukosta. Tuolloin ei ole Suomenkaan edun mukaista, että julkiset palvelut omisivat kaiken uuden työvoiman.

Entistä vahvemman peruskunnan maku on mukana vahvasti mm. Salon seudulla, jossa käynnistyneestä liitosselvityksestä on laaja reportaasi tässä lehdessä. Jutussa on mukana seudun kuntien tilinpäätöstiedot vuodelta 2004 ja niistä tehty yhteenveto ”Suur-Salon” näkökulmasta. Yhteenveto näyttäisi tukevan liitosta, vaikka nämä luvut ovat puhtaasti matematiikan lopputulosta: ne perustuvat menneeseen aikaan ja niistä puuttuvat kaikki rationalisoinnista koituvat hyödyt mahdollisen liitoksen jälkeen.

Salon seudun päättäjillä tuntuu kuitenkin olevan jo käsityksiä siitä, mitä liitos toisi tullessaan. Yhteistyötä on joka tapauksessa jollain tavalla lisättävä nykyisestäään. Silloin on kuljettava entistä tiheimmässä sopimusviidakossa palvelujen turvaamiseksi. Mitä enemmän on sopimuksia, sitä enemmän ne sitovat päättäjien käsiä, kaventavat demokraattista kontrollia, vievät aikaa ja rahaa. Siksi kannattaisi suoraan liittyä yhteen, ei pyörittää sopimusrulettia. Lisäksi investointien päällekkäisyyksien karsiminen ja mm. henkilöstöpolitiikan monipuolistuminen olisivat plussaa.

Salon seudun prosessin esiin nostaminen ei tarkoita, että se kävisi suoraan malliksi muille. Olot ja taloudelliset tilanteet vaihtelevat maan eri osissa, joten kunkin alueen ja kunnan on haettava ratkaisuja omista lähtökohdistaan. Salon seutukunnan ajattelutapa kuitenkin antaa muille rakennuspuita. Se on esimerkiksi aidosta ja loogisesta työssäkäyntialueeseen perustuvasta ratkaisuvaihtoehdosta, jota seudun päättäjät mieltivät vielä syvempien selvitysten perusteella.

100 miljoonan investoinnit sataman toiveissa

UPM keskitti Itä-Suomen kuljetuksensa Haminaan

UPM-Kymmene on vuoden alusta keskittänyt Itä-Suomen liikenteensä Haminaan ja Stora-Enso Kotkaan.

■ – Keskittäminen merkitsee pitkiä sopimuksia ja kannattavampaa toimintaa kaikille osapuolille, Haminan Satama Oy:n toimitusjohtaja **Seppo Herrala** sanoo.

Hamina on sitoutunut kehittämään satamaansa ja suunnitteilla on muun muassa 64 miljoonaa euroa maksava konttiterminalin laajennus seuraavan viiden vuoden aikana.

Metsäteollisuusryhmittymillä on nykyisin käytännössä ”omat satamat” Suomen rannikolla. Metsäteollisuus on tiivistynyt neljään ryhmittymään, jotka ovat

valinneet omat vientisatamansa. UPM-Kymmene on vuoden alusta keskittänyt vientinsä idässä Haminan ja lännessä Rauman satamaan.

Stora-Enso vetäytyi viime vuonna pois Haminasta ja sen satamia ovat Kotka, Kemi ja Oulu.

Pienemmistä ryhmittymistä M-real on valinnut vientipaikoikseen Hangon ja Helsingin ja Myllykoski Oy Haminan. Ulkopuolelle jääneille satamille jako on ikävä asia, mutta valituille, kuten Haminalle, iso toimintaa vakaava päätös.

– Suomessa on yhä 21 satamaa, joita pidetään auki ympäri vuoden ja jotka varmasti löytävät oman asiakaskuntansa. Euroopan mittakaavassa tosin kaikki Suomen satamat ovat pieniä, Haminan Sataman toimitusjohtaja toteaa.

Lisää pitkäjänteisyyttä

Metsäteollisuusyrietykset ovat rakentaneet erilliset jakeluketjunsä. Satamat, varustamot, terminaali- ja ahtausoperaattorit ovat sitoutuneet yhteistyöhön entistä pitkäikäisemmin sopimuksin.

– Kun satamaan tulee enemmän varmoja lasteja, toiminnasta tulee entistä pitkäjänteisempää, parempaa ja kannattavampaa, Seppo Herrala sanoo.

VR on saanut myös pitkän sopimuksen noin 250 milj. euron arvoisista kuljetuksista Raumalle ja Haminaan ja varustamo Transfennica on sopimuksen turvin suunnitellut rakentavansa kahdeksan uutta laivaa. Uudisrakentamisen hinta on noin 600 miljoonaa euroa.

Satama työllistää 2 000 henkeä

Hamina on sitoutunut kehittämään satamaansa. Konttiterminalia on aikomus laajentaa 64 miljoonalla eurolla. Kontteja tulee muun muassa paperia ja selua vievien alusten paluulasteina.

Yhteensä 100 miljoonan euron investointiaikeet neljän seuraavan vuoden aikana ovat 22 000 asukkaan Haminan kaupungin satamalle haaste.

Haminan kaupungin satapro-senttisesti omistamassa Haminan Satama Oy:ssä työskentelee 39 henkeä. Osakkuusyhtiönä on muun muassa ahtausliike, jossa on 100 työntekijää. Kaikkiaan sataman alueella työskentelee noin 2 000 henkeä 71 yrityksessä. ■

PIRJO TUUSA

KUNTAKIERROS

Koonnut: Pirjo Tuusa

Pien-Toijolan museo Ristiinassa on yksityisen suvun omistuksessa, mutta kunnan hallinnassa ja hoidossa.

Talomuseo

RISTIINASSA palkittiin

■ Ristiinan kunta on palkittu talomuseon hoidosta ja kunnostamisesta. Kunta on hoitanut Toijosen suvun omistamaa Pien-Toijolan talomuseota jo pitkään. Talomuseo on ollut saman suvun hallussa jo vuodesta 1672 ja sen pihapiirissä on 28 rakennusta alkuperäisillä paikoillaan.

– Kunnostaminen vietiin läpi EU-hankkeena, pitäjänneuvos, kunnanjohtaja **Helge Häkkinen** kertoo. Ristiinan kunnalla on 20 vuoden hallinta- ja käyttöoikeus talomuseon rakennuksiin ja pihalueeseen.

Alkuperäisenä säilynyt pihapiiri on vetovoimainen matkailukohde. Lähitöllä on myös toinen vetonaula, jopa 6 000 vuotta vanhat Astuvansalmen kalliomaalaukset.

Etätö työtavaksi

MIKKELISSÄ

■ Mikkelissä esitetään etätöiden vakiinnuttamista. Kaupungin hen-

kilöstöpalveluyksikkö esittää, että etätö otetaan käyttöön pysyvästi. Kaupungin 2 500 työntekijästä mahdollisuutta voisi käyttää 30-50 henkeä.

Etätöitä voisi tehdä kotona tai muussa työnantajan määräämässä paikassa 1-2 päivää viikossa.

– Etätö tai pikemmin hajautettu työ sopii suunnittelutehtäviin, muistioiden ja pöytäkirjojen tekoon, henkilöstösihteerin **Merja Airas** kertoo.

Kuusi ihmistä on jo vuoden verran kokeillut etätöitä. Joukossa on hallinto- ja hankintamisiä ja EU-asiamies. Etätöitä on kiitelly työrauhasta ja työmatkavaivan säästymisestä. Kaksi opettajaa tekee pysyvästi etätöitä Otavan opiston nettilukiossa.

LIPERI hyvitti vuokra-asukkaita

■ Jokaiseen Liperin kunnan vuokra-asuntoon on jaettu kahvipaketti Liperin vuokrataloyhtiön 20-vuotisjuhlien kunniaksi. Yli 10 vuotta asuneille on lisäksi luvassa 100 euron alennus maaliskuun vuokrasta ja 20 vuotta asuneiden ei tarvitse maksaa maaliskuun vuokraa lainkaan.

– Pitkäaikaiset vuokralaiset ovat yhtiön kannalta parhaita, Kiinteistö Oy Liperin vuokratalojen toimitusjohtaja **Kari Nousiainen** toteaa.

Yhtiöllä on 720 asuntoa, joista osa vanhustentaloissa. Keski-vuokra on 7,40 e/neliö. Yhtiö on viime vuosina rakentanut myös osaomistumuotoisia omakotitaloja. Asukkaan maksu on ollut 15 000 euroa, mutta uusimmassa hankkeessa se kohoa 25 000 euroon.

IISALMEN seudulla selvitetään kouluverkko

■ Ylä-Savon alueella tehdään kouluverkko selvitys, joka koskee Iisalmea ja sen kahdeksaa lähikuntaa. Tavoitte on luoda seudulle kouluverkko, joka ei noudata

kuntarajoja. Selvitys on osa Ylä-Savon kehityksen aluekeskuso- jelmää. Kouluverkko selvitys on päättäjien käytettävissä syksyllä.

Kirjailija Paavo Rintalan omaset lahjoittivat kirjailijan arkiston ja esineitä Oulun kaupungille.

Paavo Rintalan työhuone näytteillä OULUSSA

■ Oulun kaupunginarkistossa on avattu kirjailija Paavo Rintalan työhuone. Sitä esitellään jatkossa vierailijaryhmille tilauksesta ja ilman pääsymaksua arkisin.

Työhuone jäljittelee Rintalan kotitalon Päiväahon huonetta. Siellä on kirjailijan itsensä nikkaroimia huonekaluja, tärkeitä esineitä, metsästys- ja kalastusväli-

Tarvitaanko kuntauudistuksessa lapsivaikutusten arviointia?

Lapsiasiainvaltuutettu Maria Kaisa Aulaan mukaan kunta- ja palvelurakennemuutostuksessa pitäisi ottaa huomioon eri alueilla asuvien lasten tasapuolinen palvelujen saanti.

■ Mistä lapsivaikutusten arvioinnissa Paras-hankkeessa on kyse, lapsiasiainvaltuutettu **Maria Kaisa Aula**?

– Kunta- ja palvelurakennemuutostus on niin merkittävä tulevaisuuteen vaikuttava uudistus, että sitä olisi tärkeää pohtia nimenomaan lasten näkökulmasta. Lapsivaikutusten arviointihan on uusi asia, jota ei ole vielä päätöksenteossa käytetty. Tässä olisi kyse pilottihankkeesta lasten oikeuksien huomioimisessa.

Miksi lapsivaikutusten arviointi on

tärkeää juuri tässä hankkeessa?

– Uudistuksen taustalla on näkökulma väestön vanhenemisesta, mutta tämän lisäksi tulevaisuudessa on edessä lapsimäärän väheneminen. Mitä tämä tarkoittaa tasa-arvon ja palvelujen järjestämisen näkökulmasta? Näissä asioissa on omia erityispiirteitä, jos niitä ajatellaan lasten näkökulmasta.

Miten arviointi voitaisiin käytännössä toteuttaa?

– Itse ajattelisin näin, että on tärkeää pohtia lapsinäkökulmia tässä vaiheessa ennen kuin uudistus etenee valtioneuvostolle. Tätä asiaa voisi valmistella hallinnon rajat ylittävää lapsi- ja perhepalvelujen asiantuntemusta sekä lapsitutkimusta edustava asiantuntijaryhmä, joka aivoriihenä miettisi lapsinäkökulman huomioimista.

Mitä näkökulmia arvioinnissa tulisi

ottaa huomioon?

– Jos lasten määrä vähenee, täytyy pohtia sitä, miten pystytään tasa-arvoisesti turvaamaan palvelut, joissa tarvitaan erityisasiantuntemusta tai erityistä osaamista tai jotka ovat erityisen kalliita. Lisäksi tulisi pohtia sitä, mitkä palvelut tulisi olla riittävän lähellä kotia ja koulua lasten näkökulmasta.

– Todella tärkeää on mielestäni se, että uudistuksen pitäisi helpottaa hallinnonalojen välisten rajojen ylittämistä palvelujen järjestämisessä eikä missään tapauksessa vaikeuttaa sitä. Lasten hyvinvoinnille on tärkeää, että varsinkin koulu, sosiaalitoimi, terveystoimi, nuorisotoimi, liikunta- ja kulttuuritoimi pystyvät toimimaan moniammatillisenä kokonaisuutena.

Miten arvoinnista kunta- ja palvelurakenneryhmälle tehty aloite etenee tällä hetkellä?

PEKKA RÖTKÖNEN

Lapsiasiainvaltuutettu Maria Kaisa Aula

– Kunta- ja palvelurakenteen johtoryhmässä on suhtauduttu asiaan myönteisesti ja on pohdittu sitä, miten arviointi käytännössä tehtäisiin. Ministeriöiden valmistelutyöryhmissä on tätäkin asiaa pohdittu. ■

EIJA TYNNILÄ

neitä, kirjoja ja lastenlasten piirustuksia.

Kirjailija Paavo Rintala (1930-1999) asui Oulussa 1940 - 1952. Vuodesta 1965 hän asui Kirkkonummen Gumbäckassa Päiväaho-nimisessä omakotitalossa. Rintalan sekä hänen vaimonsa Railin työhuoneet sijaitsivat tuparakennuksessa kodin vieressä.

KOKKOLAN valtuuston puheet lyhyemmiksi?

■ Kokkolan valtuutetut miettivät helmikuun valtuustossaan uutta tyjärjestystä.

– Kommenttien perusteella näyttää siltä, ettei esitys puheenvuorojen rajoittamisesta menisi läpi, Kokkolan hallintojohtaja **Kaj Broman** kertoo.

Luonnoksen mukaan valtuuston puheenjohtajalla olisi mahdollisuus yksittäisessä asiassa määrätä ryhmäpuheenvuoron pituudeksi enintään 15 ja valtuutetun puheenvuoron pituudeksi enintään viisi minuuttia.

Luonnoksessa ehdotetaan myös, että asian pöydälle pano edellyttäisi 12 valtuutetun mukaantuloa. Nykyisin viisi valtuutettua saa asian pöydälle.

HELSINGIN ARS 06 etsii myös myötätuntoa

■ Helsingissä avautuneen ARS 06 -näyttelyn yhdeksi yleisönsuosikiksi on jo kättelyssä nousemassa myös kunnallispoliittisia painotuksia sisältävä teos ”Birminghamin ensimmäinen valituskuoro”.

Nykytaiteen museo Kiasman ylimmässä kerroksessa voi hihitellä parantavasti kuuntelemalla vapaaehtoisten birminghamilaisten muodostaman kuoron laulua esittämiä valituksia:

”Puoli seitsemän bussi on aina myöhässä. Birmingham on muuttunut, en viihdy täällä enää. Miksi

saan niin pientä liksaa. Meri on liian kaukana. Minua janottaa. Miksi olut on niin kallista tässä kaupungissa.”

Ja mikä parasta. ARSissa voi itse kukin yhtyä letkeiden valittajien kuoroon joko jättämällä oman henkilökohtaisen valituksensa tai ryhtymällä maaliskuussa videotavan Helsingin valituskuoron esiintyjäksi.

Valituskuoron tekijät ovat **Telervo Kalleinen** ja **Oliver Kochta-Kalleinen**. Kaikkiaan ARSiin osallistuu 40 taiteilijaa tai taiteilijaryhmää 24 maasta.

Seitsemän kuukautta avoinna olevaan näyttelyyn liittyy runsaasti erilaisia tapahtumia. Esimerkiksi toukokuun 17. pidetään

Rohkeus, ilo ja kriittisyys -ARS-seminaari. Siinä pohditaan, miten uudenlaista hyvinvointipolitiikkaa voidaan rakentaa yhdistämällä eri alojen asiantuntemusta. Tämän uudenlaisen hyvinvointipolitiikan elimellisinä ja arkinasina osina ovat myös taide ja kulttuuri.

Ohjelmahankkeen kehittämiseen ovat Kiasman ohella osallistuneet Stakes, Teatterikorkeakoulu, Taideteollisen korkeakoulun taidekasvatuksen osasto, Helsingin kaupungin kulttuuri-asiainkeskuksen Kaupunkikulttuuriyksikkö ja Terveystta kulttuurista -verkosto.

MIKKI TAPANINEN

Tanskan kuntatalousfoorumin teemoina vahvistuvien kuntien johtajuus ja verotus

VERONKOROTUSKIELTO tulee Tanskassa pysyväksi

HANNU TAAVITSAINEN

Tanskassa kuntien tämän vuoden talousarviot on avattu uudelleen lisäsäästöjen hakemiseksi. Kunnille asetettu veronkorotusten kieltö näyttää muuttuvan pysyväksi.

■ ■ Tanskan kuntien tämänvuotisen talousfoorumin pääteemaksi oli valittu johtajuus. Suuri kansallinen kuntauudistus tuo sikäläisiin kuntiin ja alueille suuria muutoksia. Nämä edellyttävät uudenlaisia johtamistaitoja etenkin pormestareilta, mutta myös kuntien valtuutetuilta ja ammattijohtajilta.

Tanskan Kuntaliiton (Kommunes Landsforening, KL) valitsema teema jäi kuitenkin ajan-kohtaisten aiheiden varjoon. Foorumissa puhuttiin eniten veronkorotusten kiellosta ja kuntien tämän vuoden talousarvioiden leikkaamisesta.

Suomen tapaan Tanskassa pidetään joka vuoden alussa suuri kuntatalousfoorumi. Tanskan kuntien johto kokoontuu yleensä Odensen maan keskiosassa alueellisen tasapainon vuoksi. Tämänvuotinen foorumi kokosi tammikuun lopulla yli 600 kuntien edustajaa eli poikkeuksellisen paljon. Lisäksi läsnä oli noin 200 näytteilleasettajaa, sillä foorumiin liittyi iso messutapahtuma.

Vahvaa johtamista

5,3 miljoonan asukkaan Tanskassa (5,3 milj. as.) oli viime vuoteen saakka 270 kuntaa. 1970-luvulla toteutetun edellisen kuntauudistuksen ansiosta kunnat ovat jo nykyisellään väestöllisesti, toiminnallisesti ja taloudellisesti vahvoja.

Selkeä johtamismalli antaa lisävahvuutta. Kuntaa johtaa poliittisesti valittu pormestari, jonka rinnalla on suppea valtuusto ja ammattijohto. Kuntajohtaja

(kommunedirektør) on huippupalkattu ammattilainen, joka pyyttelee yleensä poissa julkisuudesta ja vastaa pormestarin tukena taustalla kuntansa toimintojen johtamisesta rinnallaan eri toimialojen ammattijohtajat.

Parhailaan toteutuva kuntauudistus supistaa kuntien määrän kolmasosaan entisestä. Uusiin kuntiin luodaan matala johtajajärjestelmä: myös johtajien määrä supistuu. Vapautuvia voimavaroja ohjataan ammattillisten yhteisöjen vahvistamiseen.

Uuden kuntajärjestelmän sisäänajo käynnistyi vuoden alusta. Viime syksynä valitut uusien kuntien toimitelimit ovat aloittaneet työnsä ja vanhoja kuntia ajetaan alas. Ennalleen jää vain 32 kuntaa, mutta nekin saavat uusia tehtäviä maakunnilta.

Miljardien säästöt

Alkanut vuosi onkin kunnissa siirtymäkautta, jolloin luodaan palvelujärjestelmät uusiin kuntiin, tasataan yhdistyvien kuntien palvelutasojen erot, otetaan vastaan maakunnilta tulevat tehtävät ja laaditaan vuoden 2007 talousar-

viot. Tavoite on taata vahva talouden perusta uusille kunnille.

Tanskan hallituksen ja Kuntaliiton vuonna 2005 neuvottelema taloussopimus antoi mahdollisuuden vain puolen miljardin kruunun lisäyksiin kuntien talousarvioihin. Taloussopimus on vuosittainen menettely, joka ohjaa tarkoin kuntien tehtävien ja talouden kehitystä.

– Kun budjetit hyväksyttiin, menolisäykset nousivat kolmeen miljardiin, kertoo taloussopimuksesta liiton hallituksen jäsenenä neuvotellut Næstvedin pormestari **Henning Jensen**.

Menojen kasvun vuoksi kunnat saivat hallitukselta kirjeen, joka vaati avaamaan uudelle laaditun talousarvion. Neuvottelijana Jensen ymmärtää hallituksen vaatimusta, mutta pitää säästöjen löytämistä vaikeana.

Kuntien on pakko selviytyä suurista muutoksista menojen nollakasvulla. Jopa purettavalta väliportaalta tulevat lisätehtävät tulee ottaa vastaan entisellä kunnallisverotuksen tasolla.

Verokatto pysyy

Kun uutta kuntamallia alettiin suunnitella 2002, Tanskan hallitus asetti kunnille veronkorotuskiellon (skattestop). Tavoite oli taata hallittu taloudenpito suuren uudistuksen kynnyksellä.

Veronkorotusten kieltöä on jatkettu ja se jäänee Tanskassa pysyväksi ilmiöksi. Tammikuun lopulla myös oppositiossa olevat sosiaalidemokraatit ilmoittivat, että puolue ei aja kunnallisverojen korottamista, jos se pääsee valtaan tulevissa valtiollisissa vaaleissa. Verokaton säilymisen vastapainoksi sosiaalidemokraatit lupaavat kunnille lisää valtionosuuksia.

Sosiaalidemokraatit menestyvät viime syksyn kunnallisvaaleissa. Pääoppositiopoikue sai 34 prosenttia äänistä ja yli puolet (51) pormestari paikoista. Sosiaalidemokraattien kannatuksen nousu johti lisäksi siihen, että he ovat valtuustoa kaikilla viidellä alueella, joille tulee vastuu sairaalatoimesta sekä eräitä aluesuun-

– Kuntien on vaikea puristaa tämän vuoden budjeteista kahden miljardin lisäsäästöt, sanoo Næstvedin pormestari Henning Jensen. Hänen kaupunkinsa tulee leikata 65 miljoonaa.

nittelun ja elinkeinopolitiikan tehtäviä.

Uusi Næstved aiempaa vahvempi

Kööpenhaminasta lounaaseen sijaitseva Næstvedin pikkukaupunki (48 000 as.) on esimerkiksi siitä, kuinka seudulliset yhdistymiset vahvistavat aluekeskuksia Tanskassa. Næstvediin liittyy neljä naapurikuntaa ja väkiluku lähes kaksinkertaistuu.

Uudelle kaupungille valittiin viime syksynä 31-jäseninen valtuusto. Pormestarina jatkaa **Henning Jensen** (sd.), jolla on tukeaan 18 valtuutettua. Jensen on toiminut kaupungin johdossa vuodesta 1988.

– Næstved nousee eteläisen Sjellannin alueen johtavaksi keskuksiksi, jossa on hyvät palvelut ja toimiva demokratia, pormestari Jensen visioi. Hän haluaa kaupunkinsa kasvavan aktiivisen asunto- ja elinkeinopolitiikan avulla.

Asuntojen hintojen voimakas nousu Kööpenhaminan alueella on johtanut siihen, että Sjellannin pikkukaupunkien on helppo houkuttaa lisää lapsiperheitä. ■

Kuntien ja valtion taloussopimusmalli

- Tanskassa Kuntaliitto neuvottelee jäsenkuntien puolesta valtion kanssa vuosittain touko-kesäkuussa taloussopimuksen (økonomiaftalen)
- Talouden ohella mukaan voidaan liittää poliittisia kysymyksiä, joista joko hallitus tai kunnat haluavat sopia
- Vuodesta 2006 tulee taloussopimusraamin vuoksi kunnille erittäin tiukka ja valtio määrää ensi kertaa verotason kussakin kunnassa
- Vuoden 2007 talousneuvottelut aloitetaan keväällä kuntien supistetulta menotasolta

Veronmaksajain selvitys maakuntakeskuksista:
Seinäjoki verottajana ankarin, Helsinki helläkätisin

Pienten keskusten korkeaa verotusta selittävät TARVITTAVAT VETOVOIMAPALVELUT

EEVA-LIISA HYNYNEN

Veronmaksajain Keskusliiton selvitys maakuntakeskuksista verottajina kertoo kaupunkitutkimuspäällikkö Kauko Arosen mukaan ennen kaikkea maakuntakeskuksen erilaisesta kantokyvystä. Kuitenkaan keskus ei voi heittäytyä ulos vetovoimakilpailusta..

Veronmaksajain Keskusliiton tammikuussa julkistama Kuntien verot Suomen maakunnissa 2006 -selvitys kertoi, että seinäjokiset maksavat eniten kunnallisia veroja, jos verrataan 19 maakuntakeskuskaupunkia kuntalaistensa verottajina. Helläkätisimminkin asukkaistaan verottaa Helsinki.

Selvityksen mukaan helsinkiläinen keskituloinen palkansaajaperhe maksaa tänä vuonna 1 068 euroa vähemmän kunnallisia veroja kuin vastaavanlainen perhe Seinäjoella. Selvityksen on laatinut Veronmaksajain Keskusliiton ekonomisti Jenni Oksanen.

Oksasen mukaan helsinkiläisten muita keveämpi verotaakka palauttaa pääkaupunkilaisille vain osan kalliin asumisen aiheuttamista menoista. Kireämmällä verotuksella pääkaupungin kalleus korostuisi entisestään.

Selvityksen mukaan tänä vuonna keskituloinen helsinkiläisperheen kunnalliset verot ovat 9 867 euroa. Tässä ovat mukana myös kiinteistö- ja kirkollisverot. Helsingin jälkeen ”keveimmin verotaneiden” listalta löytyvät Turku, Hämeenlinna, Oulu ja Tampere.

Vastaavanlainen selvitys vuodelta 2004 nosti kireimmäksi verottajaksi Rovaniemen. Se on kaupungin ja maalaiskunnan yhdistymisen jälkeen pystynyt laskemaan tuloveroprosenttiaan 0,5:llä prosenttiyksiköllä. Tänä vuonna kaupungin tuloveroprosentti on 19 ja sijaluku tällä ran-

TAULUKKO:
Keskituloinen palkansaajan kunnalliset verot vuonna 2006 kaupungeittain (€)

	Verot yhteensä	Ero Helsinkiin
Helsinki	9 867	0
Turku	10 078	211
Hämeenlinna	10 143	276
Oulu	10 176	309
Tampere	10 210	343
Pori	10 244	377
Jyväskylä	10 524	657
Lappeenranta	10 563	696
Kuopio	10 680	813
Porvoo	10 683	816
Mikkeli	10 705	838
Vaasa	10 717	850
Kotka	10 729	862
Rovaniemi	10 833	966
Kokkola	10 846	979
Joensuu	10 860	993
Kajaani	10 869	1 002
Lahti	10 875	1 008
Seinäjoki	10 935	1 068

kinglistalla 14.

Pienillä maakuntakeskuksilla raskas reppu

Selvityksen mukaan raskaimmin kuntalaisiaan verottavat Seinäjoen jälkeen Lahti, Kajaani, Joensuu, Kokkola, Rovaniemi ja Kotka. Keskituloinen seinäjokinen palkansaajaperhe maksaa tänä vuonna kunnallisia veroja 10 935, lahdelainen 10 875 ja kajaanilainen 10 869 euroa.

Kärki- ja häntäpään kaupungissa verorasituksen ero kertyy suurimmaksi osaksi tuloveroprosentista: Helsingin ja Seinäjoen veroprosenteissa on 1,5 prosent-

tiyksikön ero Helsingin eduksi. Keskituloisella palkansaajaperheellä se tarkoittaa 786 euron eroa.

Kuinka sitten tämänsuuntaista selvitystä voidaan tulkita? Mistä erot mahtavat johtua ja mistä ne pohjimmitaan kertovat?

Kuntaliiton kaupunkitutkimuspäällikkö Kauko Arosen mielestä selvitys kertoo viime kädessä maakuntakeskuksen erilaisesta kantokyvystä.

Pienellä maakuntakeskuksella on pienemmät harrastajat väestöpohjansa ja elinkeinorakenteensa kautta. Kuitenkin myös pienen maakuntakeskuksen tulee kustantaa kilpailukykyiset vetovoimapalvelut pärjätäkseen alueiden ja maakuntien kilpailussa, Aronen muistuttaa.

Arosen mukaan Seinäjoen, Kajaanin, Joensuun ja Kokkolan löytyminen kovien verottajien kerhosta selittyi

paljolti tätä kautta.

Maakuntakeskus ei voi ”keskusliigalaisina” heittäytyä ulos vetovoimakilpailusta. On kustannettava teatterit, orkesterit ja museot, mutta väestöpohja saattaa olla sen verran pieni, ettei se onnistu ilman kohtuullisen tiukkaa verotusta.

Nollasummapelissä ei järkeä

Suurkaupunkisarjassa painiskelevan Lahden päätyminen kovan verottajakaartiin selittyi Kauko Arosen mukaan sekä elinkeinorakenteella että maakunnallisen veturin asemalla ylipäätään.

Kaupunkitaloustieteilijöiden mukaan suurissa kaupungeissa työn tuottavuus on lähes poikkeuksetta korkeampi johtuen tietäntyyppisistä korkean osaamisen työpaikoista. Helsingissä tulo- ja palkkataso on korkeampi kuin esimerkiksi Lahdessa, jonka elinkeinorakenteessa painavat merkittävästi teolliset työpaikat. Lahdessakin palveluvarustuksen täytyy olla silti kattava. Tätä eroa kurotaan kiinni verotuksella.

Aronen painottaa, että kovien verottajien tilannetta selittää myös maakunnan sisällä käytävä nollasummapelit. Pienet maakuntakeskukset käyvät samaa kisa-asukkaista ympäryskuntien kanssa kuin isommat, mutta niitä heikommin eväin.

Ympäryskunnat houkuttelevat veronmaksajia tonttipolitiikallaan, mutta maakuntakeskus kustantaa alueen vetovoimapalvelut. Maakuntakeskusten työtömyysaste on poikkeuksetta korkeampi kuin sen ympäryskuntien. Lisäksi juuri näihin keskuksiin hakeutuvat asumaan myös kalliita erityispalveluita tarvitsevat kuntalaiset.

Kaupunkitutkimuspäällikkö Kauko Arosen mukaan maakunnan sisäisessä nollasummapelissä ei ole järkeä.

Jos maakuntakeskus lakkaa olemasta veturi omalla alueellaan, myös ympäryskunnat hyyytävät nopeasti.

Aronen arvioi, että yksi keino pienten maakuntakeskusten ahdinkoon löytyisi kustannusten taasaamisesta: maakunnallisten vetovoimapalveluiden kustantamiseen voisivat osallistua myös ympäryskunnat.

Tosin näillä työssäkäyntialueilla voitaisiin hakea yhteistä etua rohkeamminkin. Jos halutaan hakea kestävää pohjaa kuntapalveluille ja elinkeinoille, kannattaisi pohtia nykyistä vahvempia ja kes- tokykyisempiä kuntia myös kuntaliitosten kautta. ■

B-lista

1§ Kunta- ja palvelurakennehanke Parasta on moni ehtinyt pitää sekavana juttuna, jopa suoranaisena sekoiluna. Ei tämä sekoilua ole, tämä on demokratiaa. 431 kuntaa, 19 maakuntaa ja lähes 12 000 kunnanvaltuutettua eri puolilla maata, eri oloissa, eri puolueista plus sitoutumattomat päälle on laitettu ratkomaan perin visaisia ongelmia. Lopulta pelin ratkaisevat 200 kansanedustajaa ja metodina on poliittinen päätöksenteko. Parempaakaan metodologia ei ole keksitty.

2§ Suomen nykyinen kuntarakenne on syntynyt muuttaman sadan vuoden "tuotekehityksen" tuloksena ja nyt sen uudistamisen suuntaviivat on kunnissa pitänyt löytää muutamassa kuukaudessa. Kyllä siinä muutama rypälykin on otsalle tullut.

3§ Presidentinvaalit ovat presidentinvaalit, eivät osa kuntapolitiikkaa. Näin teoriassa, mutta politiikan käytäntö menee toisin. Tuloksena sisäpoliittinen ilmapiiri on lämmennyt ja uhkaa kuumentua. Keskusta haluaa terästä profiiliaan juuri, kun kuntaremontin poliittinen väntö on edessä. On mielenkiintoista nähdä, millainen puitelaki eduskuntaan lähtee keväällä hankkeessa, jonka syntysanat lausui keskustalainen ministeri.

4§ Kuntien ja alueiden vastauksien syynäminen alkaa sisäministeriössä. Varmaan on vaikea löytää yhteisiä linjauksia kirjavista vastauksista. Vastaaajien valtavirta kannattaa vahvan peruskunnan mallia. Osalle vastaajista ei käy mikään malli ja osa kunnista tuntuu kannattavan peruskuntamallia ilman vahvuutta, sillä se pitäisi toteuttaa ilman kuntaliitoksia. Kuntakentämme on kirjava, eikä Paras-hankkeen aluekyselyn vastausten laatimistapa yhtään tätä kirjavuutta hälvennä.

5§ Tässä lehdessä on kiinnostava raportti Salon seudun mahdollisesta ratkaisusta: I I kunnan Suur-Salosta. Juttua varten tehty yhteenveto 2004 tilinpäätöksistä kertoo, että suurkunta olisi hyvä ratkaisu ennen kaikkea Salon ympäryskunnille, joissa veroprosentit laskisivat ja ylijäämät vahvistuisivat.

6§ Laskuharjoitus Oulun seudun kunnista antaa saman lopputuloksen. Kun koko maassa kaikkien kuntien kertynyt ylijäämä/asukas oli toissa vuonna 570 euroa, se olisi Oulun seutukunnalla vielä vahvempi kuin Salossa: I 463 €/asukas. Salo ja Oulu vahvoine talouksineen nostavat koko seutukuntaa. Vastakkainasettelun aika keskuskuntien ja ympäryskuntien välillä on ohi, vai kuinka?

Helsingissä 3.2.2006

Olli Havu —

Olli Havu
olli.havu@kuntalehti.fi

Kuntien ja valtion verkosto tiivistyy

TIETOHALLINNON YHTEISTYÖ välttämätön edellytys kuntauudistukselle

EIJATYNNILÄ

Sisäasiainministeriössä aloittaa helmikuussa KuntalT-hanke, jonka tehtävänä on koordinoida kuntien ja koko julkishallinnon tietohallintoyhteistyötä. Yhteisellä toiminnalla pyritään tietotekniikkajärjestelmien ja -hankintojen yhdenmuokaistamiseen ja kustannusten alentamiseen.

■ ■ Pääministeri **Matti Vanhanen** (kesk.) korostaa, että yhteentoimivat tietojärjestelmät ovat välttämätön edellytys kuntauudistuksen onnistumiselle. Julkisen hallinnon tietohallinnon yhtenäistämistä pyritään toiminnallisiin etuihin, jolloin päällekkäinen työ kunnissa ja valtionhallinnossa vähenee. Yhteistyöhön otetaan mukaan myös järjestelmätoimittajat.

Alkava julkisen hallinnon tietotekninen yhteistyö ei saa Vanhasen mukaan lykätä kunnissa meillä olevia uudistus- ja kehittämissuunnitelmia. Verkostomaisella yhteistyöllä tavoitellaan koko julkishallinnon yhteistä tietohallintotoimijaa viimeistään vuoden 2009 alusta. Sosiaali- ja terveystoimen tietojärjestelmien yhteensovitukseen keskittyvän yksikön perustaminen ajoittuisi todennäköisesti samaan vuoteen.

Koko kunta-alalla tietohallintoon käytetään vuosittain arviolta 750 miljoonaa euroa. Valtionhallinnon kustannukset ovat samaa luokkaa. Kustannusten arvioidaan kasvavan vähintään neljän-kuuden prosentin vuosivauhdilla.

Sähköiset järjestelmät yhteensopiviksi

KuntalT-työryhmän loppuraportissa esitetään uuden yksikön rahoittamista valtion budjettirahoituksella. Hankkeeseen ei ole luvassa uutta määrärahaa, vaan ra-

hoitus kerätään eri hallinnonalojen kehittämisrahoista.

KuntalT-hanke aloittaa toimintansa jo helmikuussa, virallisesti yksikkö perustetaan syyskuun alusta. Yksikkö toimii ylijohdaja **Silja Hiironniemen** johtamassa alueiden ja hallinnon kehittämissosastossa. Sisäasiainministeriö antaa yksikön käyttöön tiedotusvastaavan ja kolme työntekijää.

Hiironniemi pitää tietohallinnon yhteistyön ja sähköisen asiointipalvelun päämääränä helpottaa asiakkaan palvelujen saantia. Sähköinen asiointi mahdollistaa sen, ettei palvelutoiminta ole kiinni kuntarakenteesta tai fyysisestä välimatkasta.

Hiironniemen mukaan sähköisten tietojärjestelmien yhteensopivuus on ehdoton edellytys kuntien palveluyhteistyölle. KuntalT-yksikön toteutuksessa kulmakivenä on toiminnallinen verkostomalli, jota ohjaa Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta ainakin vuoden 2006 loppuun saakka.

KuntalT-työryhmä luovutti loppuraporttinsa tammikuun lopulla. Loppuraportin ehdotusten toteutuminen edellyttää vielä mm. lopullisia rahoituspäätöksiä.

Kuntaliiton tietoyhteiskunta-asiain päällikkö **Heikki Lunnaksen** mukaan keskeistä on tiivistää tietohallinnon yhteistyötä kunnissa. KuntalT-yksikön tehtäväksi hän ymmärtää yhteisen suunnan antamisen kuntien tietohallinnolle. Käytännössä tämä merkitsee yhteisten suositusten ja mahdollisesti myös standardien luomista.

Lunnaksen arvion mukaan sähköinen asiointi on voimakkaasti kasvavassa kuntapalveluissa. Tämä on iso askel tietotekniikan hyödyntämisessä: miten palvelut tuotetaan tekniikkaa hyödyntäen ja miten perinteisten palvelujen tuottavuutta voidaan parantaa. ■

Lisätietoja:

<http://www.vnk.fi/tiedostot/pdf/fi/99282.pdf>

(KuntalT-työryhmän loppuraportti)

POHJOIS-SUOMI ETSII yhteisiä tietohallintoratkaisuja

Pohjois-Suomen aluekeskukset ovat yhteinäistämässä tietohallintopalvelujaan ePohjois-Suomi yhteistyöverkoston avulla. Tavoitteena on hankkia alueelle yhteiset palvelurakenneriippumattomat tietojärjestelmät, jotka pysyvät ajan tasalla myös kuntauudistuksessa.

■ Pohjois-Suomen yhteistyöverkoston kuuluvat Kuusamon lisäksi Kainuun maakunta, Oulu, Rovaniemi ja Raahen. Verkostossa halutaan levittää yksittäisten kuntien sähköisiä palvelukäytäntöjä ja rakentaa aluekeskusverkoston tietohallinnolle uusi toimintamalli.

– Tavoitteena on erityisesti sähköisten palvelujen hyödyntä-

minen toiminnan uudistamisessa, kertoo Kuusamon palvelujohtaja **Pekka Kantola**.

Pohjois-Suomen verkostohanke on ollut mukana koordinoimassa FCG-konsernin tietohallinnon konsulttiyhtiö MentorIT. Kantolan mukaan it-konsultti on tuonut verkostotyöskentelyyn mukaan tärkeitä näkökulmia riskinhallintaan, hyvään tietohallintotapaan, tulosten mittaamiseen sekä tulevaisuuskenaarioihin.

ePohjois-Suomi-hanke seuraa kiinnostuksella KuntaIT-hankkeen etenemistä ja valtakunnallisia linjauksia. Yhteistyöverkoston omassa toiminnassa seuraavana vuorossa ovat hankkeen kustannus-hyöty-analyysi ja kuntien ylimmän johdon keskinäiset strategianeuvottelut.

Tavoitteena tulos, ei tunnit

Tampereen kaupungin tietohallintojohtaja **Teppo Sulosen**

mielestä kuntien tietohallinnossa kaivataan avointa arkkitehtuuria hankintavaiheesta lopulliseen hallintaan saakka. Erityisesti hän kaipaava kuntien ja valtion operatiivisten tietokantojen liitosta julkishallinnon sähköisiin palveluihin.

Sulosen arvion mukaan kunnat tarvitsevat yhä apua tietotekniikan hankintaosaamiseen: mitä tarkoittaa tietojärjestelmän hankkiminen käytännössä? Joissakin kunnissa ostetaan järjestelmätoimittajilta jatkuvasti tunteja, ei tuloa.

Vuoden vaihteessa toimintansa aloittanut MentorIT tarjoaa tietohallinnon mentorointipalveluja kunnille ja julkishallinnolle. Toimintajohtaja **Anette Vaini-Antilan** mukaan toiminnan painopiste on muutoksen ja inhimillisen pääoman johtaminen. Asiakkailleen yhtiö tarjoaa tietämystä siitä, mitä tietotekniikalla voidaan saada aikaan.

Vaini-Antilan näkemyksen mu-

SEPPÖ HAAVISTO

Tietotekniikan annetaan hallitusti vauhdittaa asiakasta, kertoo MentorIT:n toimitusjohtaja **Anette Vaini-Antila**

kaan tavoitteena on antaa teknikan hallitusti vauhdittaa asiakasta kohti päämäärää. Yhtiö keskittyy konsultoinnissaan toiminnan kehittämiseen, hankinnan valmisteluun, ratkaisujen hankintaan ja valintaan sekä projekti- ja muutosjohtamiseen. ■

EIJA TYNNILÄ

Pohjois-Karjalan liitto:

Ilomantsi mukaan Sailaksen TYÖVOIMAKOKEILUUN

Pohjois-Karjalan liitto esittää alue- ja kuntaministeri Hannes Manniselle (kesk.), että Ilomantsin kunta hyväksytään mukaan ns. Sailaksen työvoimakokeiluun.

■ Valtiosihteeri **Raimo Sailas** julkisti vuoden vaihteessa selvityksensä työvoiman saataavuuden turvaamisesta voimakkaan väestökadon alueilla. Selvityksessä esitetään, että sosiaaliturvamaksujen alentamiskokeilu ulotettaisiin Pielisen Karjalan kuntiin: Juukaan, Lieksaan, Nurmekseen ja Valtimolle.

Selvityksessä suositetaan kokeilun alueen yksityisyrityksille tukea ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän palkkaamiseksi, sekä mahdollisuutta sallia kokeilun alueella keskihintaa kalliimmat työvoimakoulutukset.

Pohjois-Karjalan liiton mukaan Ilomantsin ongelmat ovat varsin samansuuntaisia Pielisen Karjalan kuntien kanssa.

– Siksi olisi perusteltua liittää Ilomantsi mukaan kokeiluun. Vaikka Ilomantsi kuuluu Joensuuun seutukuntaan, sen tunnusluvut ovat selkeästi lähempänä Pielisen Karjalan kuntien tunnuslukuja. Ilomantsi kärsii vuo-

sittain kahden prosentin väestövähennyksestä ja työttömyysaste on 19 prosenttia. Pitkät etäisyydet, harva asutus ja alhaiset verotulot ovat Ilomantsin erityispiirteitä, maakuntajohtaja **Pentti Hyttinen** selvittää.

Pohjois-Karjalan maakuntahallitus esittääkin, että Sailaksen selvitystyö hyväksytään ja toimenpidevaiheeseen siirrytään siten, että Pielisen Karjalan lisäksi myös Ilomantsi otetaan mukaan työvoimakokeiluun.

– Mielestämme seutukuntarajaja ei saa tulkita liian kaavamaisesti siten, että ne aiheuttaisivat kunnalle haittaa, Hyttinen painottaa. ■

EEVA-LIISA HYNYNEN

Kuntiin kesätöihin yli 40 000 nuorta

■ Kunnat palkkaavat ensi kesäksi töihin reilut 40 000 nuorta. Kesätyöllistämisen kautta nuorille halutaan tehdä kunta-alaa ja kuntatyötä tutuksi.

Kuntaliiton mukaan lähivuosi- na kuntasektorilla avautuu jopa 150 000 työpaikkaa. Kunta- ja palvelurakenteen muutokset eivät vähennä työvoiman tarvetta alan työvoimavaltaisuuden vuoksi. Kunta-alalla on ammattinimikeitä peräti 5 000.

Kesäksi kunnat pestaavat nuoria mm. puistojen ja liikuntapaikkojen kunnossapitoon, museoppaiksi ja uimavalvojiksi rannoille. Alan opiskelijoita palkataan myös vuosilomasijaisuuksiin palomiehiksi, sairaanhoitajiksi ja lääkäreiksi sekä muihin hyvinvointipalveluihin. Osa kunnista tukee yrityksiä rahoittamalla kesätyöntekijöiden palkkaamista.

Pelkästään Helsinki, Espoo ja Vantaa työllistävät kesäksi yli 2 500 nuorta. Heistä Helsinki yksin palkkaa töihin 1 800. ■

Kyröskosken lähellä asuvat olisivat halunneet Hämeenkyröön

VILJAKKALA LIITTYY Ylöjärveen yhtenäisenä

PIRJO TUUSA

Kaikista 2 100 viljakkalaisesta tulee ensi vuoden alussa ylöjärveläisiä ja kaupunkilaisia. Tätä mieltä ovat Viljakkalan päättäjät, jotka eivät halua luovuttaa Kyröskosken liepeillä asuvia kuntalaisia ja maita Hämeenkyrön kunnalle.

Kuntarakenne elää Tampereen pohjoispuolella Pirkanmaalla. Kihniö, 2 400 asukasta, liittyy ensi vuoden alussa 7 300 asukkaan Parkanon kaupunkiin ja 2 100 asukkaan Viljakkala eteläiseen naapuriinsa Ylöjärven kaupunkiin (23 000 asukasta).

Kihniöllä suunta oli selvä, Parkanolle ei nähty vaihtoehtoja. Viljakkalassa kuntaliitoskysymys oli monimutkaisempi. Viljakkalan kunta on edullisilla tonteillaan lohkaissut osansa Tampereen alueen kasvusta ja uutta asutusta on noussut kirkonkylän lisäksi sekä Ylöjärven suuntaan että Hämeenkyrön rajan ja kolmostien tuntumaan.

Houkuttelevia tontteja rajan tuntumassa

Ylöjärvi on asukaskyselyn mukaan suosituin liittymissuunta, mutta kolmen kylän 500 asukkaasta 171 kirjelmöi Hämeenkyrön puolesta. Mannin-Vilpeen alueelta on lyhimmillään vain parin kilometrin matka Hämeenkyrön suurimman taajaman Kyröskosken keskusta.

Alue on noussut Viljakkalan suosituimmaksi uudisasutuspaikaksi. Mäntyvaltaiseen hiekkarinteeseen Kyrösjärven tuntumaan on kaavoitettu runsaasti houkuttelevia tontteja. Viljakkalan kunta ei antanut Mannin ja Vilpeen kapi-noiville asukkaille ”erolupaa”. Myös heidän on määrä tulla ylöjärveläisiksi 1.1.2007.

– Valtuusto oli tästä yksimielinen,

Viljakkalan kunnanhallituksen puheenjohtaja **Pirkko Vuolle** kertoo.

Vuolteen mukaan eroa havittelivat lähinnä kylien vanhat asukkaat, kun taas uudisasukkaiden enemmistö kannattaa Ylöjärveä, jossa moni käy töissä. Viljakkalan liittymissuunnan ratkaisi asukkaiden enemmistön työssäkäynti- ja asioimisliikenne.

Palveluja ostetaan edelleen

Viljakkala irrottautui Hämeenkyröstä 1874, koska sikäläiset isännät eivät halunneet viedä puita kansakoulun tarpeiksi Hämeenkyröön, vaan päättivät rakentaa tukeistaan oman koulun.

Pian Viljakkalalla on taas oma koulu: yhtenäiskoulu aloittaa syksyllä 2006. Vuodeosastopalveluja aiotaan yhä ostaa Hämeenkyröstä.

Hämeenkyrö on kuntakolmikon hyväkuntoisin, lähes velaton kunta, mutta tällä ei Pirkko Vuolteen mukaan ole ratkaisevaa merkitystä. Ylöjärvi on arvion mukaan parempi sekä palveluiden että kuntarakenneuudistuksen linjausten kannalta.

Sekä Ylöjärvellä että Viljakkalassa talous on kunnossa, eikä alijäämää ole kertynyt. Velkakin jää molemmissa alle maan keskiarvon ja on noin tuhat euroa/asukas.

Kunnantalosta kirjasto

Liittymissopimuksessa molemmille on kirjattu investointeja. Viljakkalan kunnantalo muutetaan kirjastoksi, johon tulee uuden kaupungin palvelupiste. Vanhustalo Elokaareen tulee seitsemän hoivapaikkaa.

Valtuustot jatkavat yhdistyneenä 2008 loppuun asti. Viljakkalan sulautuminen Ylöjärven merkitsee Ylöjärven kaupungin hallituksen jäsenluvun kasvamista neljällä ja lautakuntapaikkojen kasvua kahdella seuraaviin vaaleihin asti.

KUNTA
muutosjohtajaksi

Kuntaliiton PARAS-verkkosivusto

Kuntaliiton PARAS-verkkosivustolle www.kunnat.net/paras on koottu olennainen tieto kunta- ja palvelurakennemuutuksesta. Löydät sivustolta tietoa PARAS-hankkeen etene- misestä, Kuntaliiton linjauksista sekä työvälineitä muutoksen läpiviemiseen.

www.kunnat.net/paras

Isompaa elämää: järki-investoinnit, henkilöstö, elinkeinopolitiikka ja suora demokratia

SUUR-SALO olisi enemmän

EEVA-LIISA HYNYNEN

Salon seudun kaikki yksitoista kuntaa lähtevät selvittämään kuntaliitosta, joka synnyttäisi 63 000 asukkaan Suur-Salon. Millainen taloudellinen toimija suurempi kaupunki olisi? Se olisi enemmän kuin osiensa summa.

Salon seutukunnan ja samalla työssäkäyntialueen muodostavat Halikko, Kiikala, Kisko, Kuusjoki, Muurla, Perniö, Pertteli, Salo, Somero, Suomensjärvi ja Särkisalo. Siinä, missä Salo on seutukeskuksena 25 000 asukkaan elinvoimainen teknologiakaupunki, ympärystökuntien väestömäärä vaihtelee.

Särkisalo on 700 asukkaan saaristoinen kunta, Kiikalassa, Kiskossa, Kuusjoella, Muurlassa ja Suomensjärvellä asukkaita on alle 2 000. Saloon kiinni kasvanut Halikko on vajaan 10 000 asukkaan muuttovoittoinen maalaiskunta. Perniössä asukkaita on 6 000 ja vauhdilla kasvavassa Perttelissä 4 000. Seutukunnan itälaidalla Someron pikkukaupungin väkimäärä on pysytellyt 9 700 paikkeilla.

Salon seutukuntaa leimaa vahvasti Nokian ja sen alihankkijoiden menestys: kaupungin työpaikkaomavaraisuus on 147 prosentin tasoa. Paitsi lähikunnista myös Turun seudulta käydessään töissä Salossa.

Paras-hankkeessa vahvan peruskunnan malli on painottanut kuntaliitoksia luontaisen työssäkäyntialueiden pohjalta. Suur-Salo olisi mallikappale tällaisesta liitoksesta: etäisyydet kuntien välillä ovat kohtuullisia. Esimerkiksi Perttelin kunnanviraston edustalta löytyy tienviitta: Salo 11.

Seudun nykyiseen ”rajakuntaan” Somerolle kertyy Salosta matkaa jokseenkin 35 kilometriä. Seudun asukkaat ylittävät kuntarajoja tottuneesti päivittäin kulkiessaan töihin, kouluun, jopa päivähoitoon. Mitä siis olisi tarjolla, jos yksitoista kuntaa löisi hynttyyt yhteen ja alkaisi elää ”isompaa elämää”?

Asukasluvultaan ”Suur-Salo” kipuaisi 11. suurimmaksi kaupungiksi ja pinta-alaa uudelle kaupungille kertyisi runsaat 2 600 neliökilometriä. Suur-Salo olisi jokseenkin Sotkamon kokoinen. Myös valtuutettujen määrä muuttuisi rajusti: se putoaisi 263:sta 59:ään.

Kyseessä olisi historiallinen kuntaliitos: tiettävästi ensimmäistä kertaa lähdetään selvittämään paitsi yhdentoista kunnan kunta-

MERJA OJALA

suuremman kunnan vahvoja valtteja...

kuin OSIENSA SUMMA

KUNTALEHTI 3/2006

■ RAHOITUS

Salon ja Halikon puheenjohtajiston kanta on selvä. Jyrki Toivonen, Päivi Pölönen ja Juhani Nummentalo uskovat, että suuremmalla yksiköllä olisi enemmän pelivaraa kunnan kehittämiseen.

Päivi Pölösen mukaan vaikeinta kuntaliitoshankkeessa on luopumisen tuska.

– Pitäisi löytää sellainen usko ja varmuus, että Halikko ei katoa suuremman kunnan sisällä. Meillä olisi kaikki, mikä nytkin ja sen lisäksi liikkumavaraa seudun kehittämiseen.

MERJA OJALA

– Yhtenä suurkuntana voisimme purkaa kuntayhtymät ja palauttaa palvelut valtuuston suoran ohjauksen piiriin, Jyrki Toivonen ehdottaa.

liitosta myös koko seutukunnan kattavaa liitosta.

Salon seudun mahdollisesta kuntaliitoksesta on vaikeaa vetää suoria johtopäätöksiä uuden suuren peruskunnan kuntataloudesta. Nokia-kaupungin vankat verotot tekevät seudun yhtälöstä omanlaisensa, mutta seudun päättäjien pohdinta antanee kuitenkin myös suuntaa keskustelulle rahasta ja kuntarakenteesta.

Uhkana eksyminen sopimusviidakkoon

Salon kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Jyrki Toivonen** (sd.) arvioi, että seudun kunnat ovat tulossa tiensä päähän kuntayhteyden syventämispyrkimyksissään.

– Kuntajohtajat tekivät hiljattain seudullisen palvelurakenneluvuoksen Salon seudun kehittämiskeskuksen tuella. Siinä haettiin tehoa kuntapalveluihin sosiaali- ja terveydenhuollossa, sivistystoimissa, teknisellä sektorilla sekä muilla aloilla, kuten talous- ja henkilöstöhallinnossa ja hankintatoimissa. Selvityksessä pohdittiin jo syvälle meneviä yhteis-

työkuvioita, jotka johtaisivat erilaisiin isäntäkuntamalleihin, Toivonen kertoo.

Kuntajohtajien loppuraportti ei ota kantaa kuntarakenteeseen. Jyrki Toivonen kertoo, että jo tätä nykyä Salon kaupungilla on seudun kuntien kanssa voimassa kolmisenkymmentä sopimusta palveluiden tuottamisesta naapurille.

– Jos yhteistyötä vielä syvennetään, raportin toimenpideehdotuksilla syntyy vähintään toiset kolmekymmentä sopimusta. Tässä prosessissa katoaa lopulta suora demokratia ja eksymme sopimusviidakkoon.

Painavimmat palvelut, kuten terveydenhuolto, toisen asteen ammatillinen koulutus ja seudullinen kehittämistyö on jo viety kuntayhtymien harteille. Sosiaalialalta kuntayhtymälle sovitellaan jo mm. vanhusten avo- ja laitoshoidtoa.

– Kuntayhtymät käyttävät huomattavan osan seudun kuntien rahasta, eivätkä valtuutetut pysty juuri vaikuttamaan kuntayhtymän toimintaan. Jos haluamme kehittää palveluita kuntayhtymien kautta, kuntien tulisi pumpata yh-

Suur-Salo ja kunnanvaltuustojen puheenjohtajat:

Mahdollisuudet ja riskit

Pekka Rinne (kok.), Halikko: Uusi nimi yhteisestä perinteestä?

– Toivon, että Halikko on aktiivisesti mukana selvityshankkeessa. Nykyistä suuremmalla kunnalla on paremmin pelivaraa elinkeinojen kehittämisessä ja palveluissa. Se voisi olla myös vakaampi työnantaja, Pekka Rinne myöntää.

Mahdollisissa liitoksessa pitäisi varmistaa, että elämisen ja asumi-

sen edellytykset säilyvät haja-alueilla. Rinne luonnehtii päättäjien kuntaliitoskeskustelua tuskaisen vaikeaksi. Siinä missä päättäjät empivät, Rinne uskoo kuntalaisten olevan kypsempinä liitokseen. Epäilystä herättää kuitenkin Suur-Salo uuden kunnan nimenä.

– Olisiko viisautta hakea kunnalle uutta nimeä alueen yhteisestä perinteestä, hän kysyy.

Juhani Nummentalo nostaa keskusteluun liitoshankkeen vahvimman valttikortin. – Suurempana kuntana Salon seutu kehittyisi entistäkin kilpailukykyisemmäksi.

– Olisi rehellistä tunnustaa, että elämme Salon imusta. Iso osa asukkaista käy töissä Salossa ja nuoret käyvät siellä myös yläastetta ja lukiota. Kannatan suurempaa peruskuntaa, Mikko Jussila sanoo.

tymiin rahaa nykyistä enemmän. Yhtenä suurkuntana voisimme purkaa kuntayhtymät ja palauttaa palvelut peruskuntaan valtuuston suoran ohjauksen piiriin, Jyrki Toivonen ehdottaa.

Toivosen mukaan seudun kuntien talouskehitys on vakavan huolen paikka.

– Useiden ympäryskuntien tilinpäätökset alkavat olla alijäämäisiä ja vuosikatteet pakkasella. Jos katsotaan pitkän aikavälin tilastoja, vain Salolla ja muutamalla muulla kunnalla on enää vuosikate plussalla.

Salo tasoittajana aluksi

Salon kaupunginhallituksen puheenjohtaja **Juhani Nummentalo** (kok.) tiedostaa, että liitoshankkeessa Salon kaupunki olisi ensimetreillä taloudellinen häviöjä ja tasoittaisi jonkin aikaa suurkunnan taloutta.

– Mutta pitkällä aikavälillä suuri toimija olisi kaikkien kannalta kestävin vaihtoehto.

Nummentalo kertoo esittäneensä marraskuussa 2003 kuntaliitoksen selvittämistä Salon ja Halikon välillä.

– Henki oli vielä tuolloin sellainen, että puoluetoveri Halikosta lähetti postissa hamekankaan. Tätä nykyä on aistittavissa, että keskusteluilmapiiri on muuttumassa. Suur-Salo -ajatus on kypsynyt ainakin itselleni järkeväksi kokonaisuudeksi. Suuri kunta olisi vahvempi toimija kuin olemme kaikki yksitellen ja erikseen, Nummentalo painottaa.

Juhani Nummentalo nostaa keskusteluun liitoshankkeen vahvimman valttikortin.

– Katse pitäisi kääntää elinkeinopolitiikkaan. Kilpailu kaupunki-seutujen kesken kiristyy. Yhtenä kuntana Salon seutu kehittyisi entistä kilpailukykyisemmäksi.

Nummentalo on vakuuttunut, että palvelurakennetta ei saada järjeistettyä muutoin kuin kuntarakenteen kautta.

– Eihän yhdentoista kunnan rajojen ylitse edes nähdä kokonaisuutta. Toki tiedostan, että kuntaliitos herättää osassa kuntalaisia kovaa vastustusta. Tässä hankkeessa on laitettu myös oma poliittinen ura kovaan kokeeseen. Liitoksen edut ovat kuitenkin niin ilmeisiä, että on pakko uskaltaa ottaa kantaa sen puolesta.

Lisää tehoa investointeihin

Kuntatyöntekijöiden kannalta liitos on Juhani Nummentalon mukaan mahdollisuus.

– Joutuisimme liitoksen jälkeenkin rekrytoimaan lisää väkeä, mutta nykyistä suurempi työnantaja mahdollistaisi työntekijöiden kouluttautumisen ja erikoistumisen. Jollakin viiveellä uskoisin tarkisteltavan myös tilaajatuottaja -malleja soveltuvilla aloilla.

Nopeinta taloudellista hyötyä Juhani Nummentalo ennakoii yhdentoista kunnan investointien järjeittämistä yksien kuntarajojen sisällä.

– Jos pystymme poistamaan seudun kuntien investointisuunnitelmista päällekkäisyyksiä ja hakemaan optimaalista palveluverkkoa kuntalaisille, varovaisten arvioiden mukaan saisimme ainakin 10-15 prosentin säästöt investoinneista. Se tuntuisi kuntataloudessa.

Jyrki Toivonen ja Juhani Nummentalo laskevat yhteen suuremman kunnan etuja.

– Investoinnit saadaan järkeväle pohjalle, jäykät kuntayhtymät

voidaan purkaa, elinkeinopolitiikkaan saadaan merkittävästi vahvempi kokoonjuoksija. Maankäyttö ja kaavoitus saadaan järkevälle toiminnalliselle pohjalle ja yksi suurempi työnantaja pystyy rekrytoimaan jatkossa paremmin henkilöstöä. Estämme siinä samalla jatkuvasti kasvavan demokration vähenemään. Valta palaa valtuuston käsiin, Nummentalo ja Toivonen muistuttavat.

Suuntaa-antava tilinpäätös Suur-Salolle

Perniön kunnanhallituksen puheenjohtaja, kansanedustaja **Jukka Roos** (sd.) luonnehtii kotikuntansa taloudellista tilannetta vaikeaksi nostaessaan Salon seudun kuntien tilinpäätöstiedot 2004 pöydälleen.

Toisin kuin työlääät ennustelakemat tulevasta suuresta yhteisestä kuntataloudesta kertoo 2004 tilinpäätös karua toteutunutta faktaa toissa vuodesta: seudun yksitoista kuntaa on kukin kustantanut kuntalaistensa palvelut kestokykynsä mukaan ja kerännyt kassaan verotuloja erisuuruisin tuloveroprosentein. Seu-

Riitta Kavander (kesk.), Kiikala: Myönteisellä varovaisuudella

Riitta Kavanderin mukaan kiikalaisia pelottaa liitoshankkeessa lähipalveluiden katoaminen.

– Emme missään tapauksessa halua taajamastamme ja kylistämme nukkumalähiötä. Mutta jos muut kunnat lähtisivät isolla joukolla mukaan liitoshankkeeseen, yksinkään emme voi jäädä. Katsotaan nyt, mitä selvitys tuo tullessaan.

Kavander haluaisi lähestyä kuntarakenneskustelua palvelurakenteen kautta.

– Jos ensin työstettäisiin seudullinen palvelurakenne kuntoon, ehkä syntyisi rohkeutta uuteen kuntarakenteeseen.

Markku Havia (kesk.), Kisko: Selvitys on mahdollisuus

– Kiskossa olemme tehneet viime vuosina alijäämäisiä tilinpäätöksiä. Jokunen vuosi pärjällään näin. Selvitys on mahdollisuus, johon suhtaudun avoimesti. Painottaisin palvelurakenteen merkitystä, koska kustannukset syntyvät palveluista, Markku Havia sanoo ja jatkaa, että ajatus kuntaliitoksesta olisi kivuttomampi, jos nykyisille kunnille voi-

taisiin turvata jonkinasteinen lähidemokratia.

Suur-Salon suhteen Havia on realisti.

– En usko, että kaikki yksitoista kuntaa lähtee liitokseen, mutta uskon, että suurempi Salo syntyy. Jos hanke ottaa tuulta alleen useissa kunnissa, Kisko voi olla mukana kärkijoukoissa.

”Jos liitokseen lähdetään vasta sitten, kun ollaan selkä seinää vasten, ollaan jo myöhässä.”

dullinen keskiarvotunnusluku antaa kuitenkin osiittaa siitä, millaisen suunnan nykyisen yhden-toista kunnan yhteinen talous saisi verrattuna kuntiin yksittäisinä toimijoina.

Roos tähyää Perniö-saraketta huolestuneena.

– Tuloveroprosenttimme on tänä vuonna 18,75, kun vielä 2004 se oli 17,75. Tilinpäätöksessä 2004 vuosikate painui pakkaselle 102 euroa asukasta kohden. Kertynyttä alijäämää oli 295 euroa asukasta kohden. Vuoden 2005 tilinpäätöksestä tulee vielä tätä heikompi. Selvää on, että joi-tain on pakko tehdä, hän sanoo.

Salon kaupungin vuoden 2004 tilinpäätös on toisenlaista luettavaa: tuloveroprosentti 17, sama prosentti on voimassa yhä. Vuosikate plussalla 307 euroa asukasta kohden ja vuosikate kattaa 76 prosenttia poistoista. Kertynyttä ylijäämää kirjattiin salolaisille 2 618 euroa asukasta kohden.

Jos katsotaan Salon seudun tilinpäätöslukuja 2004 ja uskotaan, että ne kertovat suuntaa-antavasti ”Suur-Salon” taloudesta tuon vuoden ajalta, kuntarakennekeskustelu voi saada uutta potkua: seudun painotettu tuloveroprosentti oli tuolloin 17,36 ja vuosikate nousi pinnalle 57 euroa asukasta kohden. Näin olisi, vaikka peräti seitsemän kuntaa yhdestätoista kirjasi negatiivisen vuosikatteen ja osa tuntuvasti negatiivisen. Salon vahva talous nostaisi Suur-Salon eli koko seu-

dun yhteiset tunnusluvut pinnan yläpuolelle.

Pitkän aikavälin vakaasta taloudellisesta toimijasta viestisi se, että Suur-Salolla 2004 tilinpäätöstunnuslukujen mukaan oli lainaa asukasta kohden 395 euroa, kun 40 000 - 100 000 asukkaan kaupunkien keskiarvo oli 1 420 euroa.

Ylijäämää Salon seutu eli Suur-Salo kirjaisi jopa 1 336 euroa asukasta kohden, kun samankokoisten kaupunkien keskiarvo oli 198 euroa.

Jukka Roosin mukaan ”Suur-Salon tilinpäätös 2004” on haitte-aa luettavaa perniöläisille.

– Mahtaako tässä olla järkeä, että me kirjaamme tappiota, lisäämme velkaa vuosi vuodelta ja nostamme tuloveroprosenttiamme, kun suuremmassa Salossa pääsisimme kehittämään seutua tasapuolisesti yksien kuntarajojen sisällä.

Roos muistuttaa, että useiden nykyisten ympäruskuntien asukkaiden verorasitus Suur-Salossa kevenisi.

Perniön valtina Meri-Teijo

Jukka Roos painottaa, ettei Perniö ole vielä sellaisessa tilanteessa, jossa tarvitsisi kolkutella Salon ovea nöyristellen.

– Kaikilla liitosapuolilla on vetovoimatekijöitä, paikallisvarantoa ja valtteja Suur-Salon elinkeino-, asunto- ja ympäristöpolitiikkaan. Perniön ehdoton valtti

on Meri-Teijo, hän toteaa.

Vanha Meri-Teijon teollisuus-yhdyskunta ja kartanomiljöömerenrantamaisemissa golfkenttineen ja laskettelurinteineen on mahdollisuus suuremmallekin kaupungille. Roosin mukaan Perniö on liian pieni kehittääkseen aluetta riittävästi.

Kansanedustajana Roos tuntee valtionbudjetin suuntaviivat: valtion toimet rohkaisevat kuntia kohti suurempia rakenteita. Jatkossa kunnat joutuvat juoksemaan työpaikkoja ja verotuloja yhä kiivaampaan tahtiin.

– Elinkeinopolitiikka on vahva argumentti kuntaliitoksen puolesta. Toinen painava argumentti on nykyinen sopimusekamelska. 6 000 asukkaan Perniöllä on koko joukko erilaisia kuntayhteytyösopimuksia eri suuntiin. Kukaan ei pysty hallinnoimaan niitä kaikkia. Jos haluamme turvata palvelut, palvelurakennetta on kehitettävä yksien kuntarajojen sisällä.

Roos uskoo, että **Matti Vanhasen** (kesk.) hallitus ohjaa Paras-hankkeen perille.

– Ei näin suurta mobilisaatiota voida laittaa liikkeelle siinä hengessä, että ”me vain haluttiin katsoa, mitä siellä maakunnissa tapahtuu”.

Kuntalaisen näkökulmasta

Halikon kunnanhallituksen puheenjohtaja **Päivi Pölönen** (kesk.) toteaa, että seutukunnas-

sa on lähdetty liikkeelle oikeassa hengessä.

– Tärkein perustelu tehdä rakenteellisia muutoksia on parantaa kunnan perustehtävää, joka on palveluiden tuottaminen. Ehkä alkaa olla jo se aika, että on hyvä miettiä uudet rakenteet, Pölönen sanoo.

Pölösen mukaan yhdistynyt suurkunta mahdollistaisi oikein mitoitettut palvelukokonaisuudet. – Kuntatyössä tulee niin vaikeita haasteita eteen, että paras tapa kasvattaa henkilöstön osaamista ja ammattitaitoa on hakea riittävää tiheyttä ja toistoa tällaisille työtehtäville. Pienen kunnan sosiaalityöntekijä voi joutua kerran elämässään vaativan lastensuojeluprosessin eteen. Kuinka hän selviää silloin tehtävästään? On hyvä muistaa, että aina vahinkoa ei korvaa edes raha.

Päivi Pölönen arvioi, että kuntarakennekeskustelussa näkökulman on oltava kuntalaisen.

– Hänen etunsa on, että kunnan työntekijän ammattitaito kasvaa, ettei jouduta turvautumaan satunnaisiin palveluihin. Myös henkilöstöllä on oikeus keskinäiseen ammatilliseen tukeen.

Suuren kunnan Pölönen arvelee antavan paremmat eväät myös kehittämislle.

– On surullista, jos kuntalaiset joutuvat alati kokemaan, että kunnan ainoa tehtävä on ottaa heiltä jotakin pois. Jos edessä on vain näköalattomuutta ja liikku-

Leena Riihikankare (kesk.), Kuusjoki: Katsotaan, mitä tarjolla

Kuusjoellakin kuntaliitosselvitystä luonnehditaan mahdollisuudeksi, joka tulee selvittää.

– Vielä olemme pärjänneet itsenäisenä ja vuosikate oli 2004 tilinpäätöksessä plussalla, mutta eiköhän suunta ole yleisemmin suurempiin kuntiin.

Riihikankareen mukaan Salon seudun kuntien yhteistyö on ollut toimivaa ja tehokasta.

– Haluamme katsoa mitä selvityksen kautta meille tarjotaan, mutta kuusjokelaisten palveluista emme tingi.

Ismo Saari (kesk.), Muurla: Ei kasvotonta hallintoa

Muurlassa pienuus on valttia lähipalveluissa.

– Kun hoitaja tuntee vanhuksen, kotihoidon palveluissa rimaa ei kehdata edes alittaa, Ismo Saari sanoo ja arvelee, että isomassa organisaatiossa laatu katoaisi kasvottomaan byrokraatiaan. Kuntaliitosselvityksen hän sanoo olevan kuitenkin paikallaan.

– Jos palvelut pyritään hoitamaan yhteistyöllä, kuntayhtymiä on pakko purkaa ja siirtää ohjauksvaltaa jonkinlaiselle seutuvaltuustolle. Muurlan talous on kunnossa, mutta edessä on isoja investointeja.

– Ei tämä helppoa ole. Jos liitoksen edessä tunnetaan rimakauhua, vaivaa paikoin myös uskonpuute itsenäisenä säilymisen mahdollisuuksiin.

MERJA OJALA

– Kaikilla liitososa-puolilla on vetovoi-matekijöitä, paikallisvarantoa ja valteja Suur-Salon elinkeino-, asunto- ja ympäristöpolitiikkaan. Perniön valtti on Meri-Teijo, Jukka Roos toteaa.

mavaran kapenemista, riski on, että myös päättäjät väsyvät ja poistuvat rivistä.

Kasvu maksaa

Halikon tilannetta Päivi Pölösen luonnehtii haasteelliseksi. Kovassa kasvussa oleva kunta on joutunut investoimaan urakalla, eikä investointisuunnitelma nollaudu lähivuosiinakaan.

– Olemme ”lapsellinen” kunta, joten kouluihin ja päivähoitoon on pakko investoida. Koulukeskusremontti ajoittuu tälle ja kahdelle seuraavalle vuodelle ja siihen laitetaan 6,5 miljoonaa euroa. Päiväkotiin käytetään 1,2 miljoonaa ja vanhainkodin remontti maksaa 2 miljoonaa euroa.

– Kun summat alkavat olla riittävän suuria, päätös on lähes helppo, koska päättäjät eivät näe kokonaisvaikutuksia. Jos investoinnit muutetaan tuloveroprosentin korotustarpeeksi ja todeaan, että sen tulisikin olla 21, päätösten tärkeys avautuu.

Vuoden 2004 tilinpäätöksessä Halikon vuosikate putosi pakkaselle 238 euroa asukasta kohden. Edellisenä vuonna miinusta kertyi 76 euroa. Tilinpäätös oli kuitenkin ylijäämäinen.

Salon seudun tilinpäätöksen 2004 tunnusluvut herättävät Päivi Pölösen miettimään, olisiko tässä evidenssiä nykyistä suuremman kunnan liikkumavarasta.

– Nämä luvut viestivät, että

voisimme olla yhdessä vahvempi toimija, jos lähtisimme aktiivisesti suunnittelemaan palvelurakennetta samojen kuntarajojen sisällä. En usko, että lähialvelut katoavat liitoksessa. Suurkunta on poliittisille päättäjille näytön paikka.

Halikko toisi suurkuntaan vahvan kulttuuripitäjän perinteen, elävän maaseudun ja runsaasti tonttivarantoa sekä raakamaata. Hyötyjänä olisi myös Salo.

– Salo on pitkälle Nokian ja sen alihankkijoiden varassa. Suuressa kunnassa saisimme elinkeinorakenteeseen useampia tukijalkoja.

Päivi Pölösen mukaan vaikeinta kuntaliitoshankkeessa on luopumisen tuska.

– Halikossa ollaan jalkapohjista kiinnikasvaneita maaperään, perinteisiin ja kulttuuriin. Pitäisi löytää sellainen usko ja varmuus, että Halikko ei katoa suuren kunnan sisällä. Meillä olisi kaikki, mikä nykyisin ja lisäksi liikkumavaraa koko seudun kehittämiseen.

Perttelin käyttö-talous tappiolla

Perttelin kunnanvaltuutettu ja kunnanhallituksen jäsen **Mikko Jussila** (kok.) ei luottaisi liikaa pelkän palvelurakenteen selvittämiseen.

– On uskallettava mennä vielä pidemmälle. Palvelurakenteita muuttamalla ei saada riittävästi tehoa, jos raskaat kuntayhtymät jäävät toimintaan ja palveluja toi-

mitetaan kuntarajojen yli sopimusperusteisesti. Siinä katoaa demokratia. Ja sopimusviidakossa palaa aikaa ja rahaa. Pertteli ei nykyisinkään suoriudu palveluistaan yksin. Miksei siis oteta reilusti askel suurkunnan suuntaan, Jussila kysyy.

Mikko Jussila istuu kunnanvaltuustossa toista kauttaan.

– Sinä aikana talous on notkahnut. Pertteli kasvaa väestöltään nopeasti, mutta verotulot eivät kasva edes viiveellä, vaikka näin yhtälön oletetaan toimivan.

Perttelin käyttötalous on käänntynyt raskaasti tappiolliseksi.

– Viimeisen parin vuoden aikana olemme ottaneet syömävelkaa. Vuoden 2004 tilinpäätöksessä vuosikate oli 187 euroa asukasta kohti miinuksella. Kikkailemalla saimme kirjattua ylijäämäisen tilinpäätöksen, mutta viime vuodelta se ei enää onnistu. Käyttötaloudessa tappio on noin 700 000 euroa, Jussila kertoo.

Mikko Jussilan mukaan Pertteli kasvaa nimenomaan Salon kaupungin rajalla.

– Minusta olisi rehellistä tunnustaa, että elämme Salon imusta. Iso osa asukkaista käy töissä Salossa. Nuoret käyvät siellä myös yläastetta ja lukiota. Kannatan nykyistä suurempaa ja vahvempaa peruskuntaa. Yhdentoista kunnan liitos on hyvä idea, mutta sen toteutuminen voi kestää. Haluaisin, että Pertteli hakeutuisi etujoukoissa neuvotteluihin mukaan.

Jussila tietää, että monella kun-

tapäätäjällä ajatus itsenäisen kunnan ja päättäjän vallan menettämistä ”tökkii”.

– Kunnallispoliitikkojen välillä on sukupolvien kiulu. Nuoremille tämä ei ole niin kova juttu. Lapsiperheillä painavat palvelut. Kuntatalouden tilasta kertoo jotakin se, että meidän pitäisi nostaa veroprosenttimme 21:een, että pääsisimme tasapainoon.

Mikko Jussila ei keksi, mikä olisi toinen varteenotettava vaihtoehto.

– Velkaantuako lisää? Kun kasasimme tälle vuodelle talousarviota, kaikkeen ei-lakisääteiseen kajottiin kovalla kädellä. Suurkunnassa voisimme sentään kehittää palveluita, Jussila sanoo.

Mikko Jussila kertoo, että Salon Seudun Sanomien hiljattain tekemän kuntalaiskyselyn mukaan mahdollinen Suur-Salo saa jokseenkin yhtä paljon kannatusta ja vastustusta seudun asukkaiden keskuudessa.

Suur-Salon suuntaa-antavien tilinpäätöslukujen Jussila usko kertovan faktaa Salon kaupungin vakaasta kuntataloudesta.

– Suur-Salo näyttäisi olevan vahva toimija vieläpä oman koostensa kaupunkien keskuudessa. Toivoisin kuitenkin, että lähidemokratia turvataisiin suuressa kunnassa jollakin tavalla, hän miettii.

Tauno Kanerva (kesk.), Perniö: Entäpä lähidemokratia?

Tauno Kanerva haluaisi katsoa kuntapalveluiden turvaamisen ensisijaisesti palvelurakenteen kautta.

– Kuntaliitoksissa uudet reuna-alueet tahtovat jäädä syrjäiseen asemaan. Tärkeintä on varmistaa palveluiden säilyminen ja laatu. Pahoin pelkään, että jatkossa joudumme joka tapauksessa tarkistamaan tällä seudulla myös kou-

luverkkoa. Meille omien palveluiden säilyminen on iso kysymys.

– Perniön taloudellinen tilanne on vaikeahko, mutta emme lähde ehdoitta suurempaan kuntaan. Jos syntyy laaja yksituumaisuus siitä, että palvelut turvataan kuntaliitoksessa paremmin ja saamme toimivan lähidemokratian, en ryhdy jarruttajaksi.

Jaakko Korsimo (kesk.), Pertteli: Palvelut pääosassa

Jaakko Korsimo tarkastelee kuntaliitosselvitystä kiihkottomasti kuntalaisen palvelun näkökulmasta.

– Kunta ei voi olla itsetarkoituksellisesti, vaan palvelut ratkaisevat. Kuntajohtajien työstämä seudullinen palvelurakenneselvitys osoittaa, että kuntien välisessä yhteistyössä on tehostamisen varaa.

– Jos näyttää siltä, että samojen kuntarajojen sisällä palvelut voidaan järjestää paremmin, niin liitoskin voi olla mahdollinen. Haluan kuitenkin, että tässä prosessissa puhutaan lähialveluista.

Korsimon mukaan kasvava kunta voi suoriutua haasteistaan myös kuntayhteistyöllä.

– Olennaista on selvittää, mitä suurempi Salo tarkoittaisi palveluina. Ollaan uteliaasti kuulolla.

”... useilla seudun kunnilla on negatiivinen vuosikate.”

Työrauha kuntien rakeneremontille

Salon kaupunginjohtaja **Matti Rasila** on ollut liittoshankkeessa näkyvästi ja rakentavasti aloitteellinen. Rasilan mukaan Salon seudun kuntien yhteistyö perustuu niin vahvalle pohjalle, että kuntarajojen rukkaamisen ei pitäisi olla ylivoimaista. Hän haluaisi yhden kunnan mahdollisen liittoshankkeen myös valtiovallan suojeluksen.

Kaupunginjohtaja tahtoo kiirehtiä liitosta niin, että se toteutuisi mahdollisimman pian, kun kaikkien kuntien taloudellinen tilanne on edes siedettävä.

– Jos liitokseen lähdetään vasta sitten, kun ollaan selkää seinää vasten, ollaan jo myöhässä.

– Toistuvasti meillä väitetään, että kuntaliitokset eivät tuo taloudellista vakautta. Eivät ne varmaan tuokaan, jos ne tehdään vasta äärimmäisestä pakosta. Jos lähdemme heti rakentamaan suurempaa kuntaa, voimme kehittää palvelurakennettamme hallitusti. Vielä ei ole paineita kirveslinjaan, Rasila toteaa.

Matti Rasilan mukaan ympäryskuntien ei tarvitse olla Salon intresseistä peloissaan.

– Salo on oppinut ajattelemaan ja toimimaan seudullisesti. Olemme tähänkin asti sopimusperusteisesti vastanneet huomattavan monista palveluista seudulla.

Suur-Salolla olisi etunsa. Rasila arvioi, että ellei investointeihin

saada järkeä, seudun kunnissa alkaa pian olla esimerkiksi koulutiloja oppilasennusteisiin nähden ylimitoitettusti.

– Suurkunnassa voisimme turvata kouluverkon koko kunnan alueella ja jopa siten, että urbaanikaupungin lapset voisivat halutesaan käydä maalaiskoulua. Jos auto ajaa aamulla nuoria täynnä lähipitäjästä Saloon, niin miksei se voisi viedä toiseen suuntaan alakoululaisia maalaiskoululle, hän kysyy muistuttaen, ettei lähikoulun lakkauttaminen ole ainoa vaihtoehto.

Kaupunginjohtaja allekirjoittaa Suur-Salon moneen kertaan listatut edut: vahva elinkeinopoliittinen toimija, palvelurakenne yksissä vakaissa käsissä. Lisäksi pystytään purkamaan kuntayhtymät. Maankäyttöön ja kaavoitukseen saataisiin ryhti ja järki.

– Kaikki kunnat ovat ilmoittautuneet mukaan selvitystyöhön. Kevään aikana valitaan selvityshenkilö ja tehdään liitosselvitys, hän kertoo.

Tavoite on, että tämän vuoden lopulla seudun kunnat ottaisivat kantaa ensimmäiseen vaiheeseen. Toinen vaihe käynnistyisi tammikuussa 2007 ja kuntien lopulliset päätökset tehtäisiin tammikuuhun 2008 mennessä. Uusi kunta

aloittaisi toimintansa 2009 alusta.

Rasila toivoo kunnille työrauhaa ja vakautta työstää Paras-hanketta.

– Jos aiotaan viedä läpi niin suuri asia kuin kuntauudistus, samanaikaisesti pitää varoa muita suuria rakenteellisia uudistuksia. Päätäjät haluavat eteenpäin selkeitä laskelmia. Jos niitä ei pystytä tekemään, uudistukset ammutaan nopeasti alas. Jos tähän päälle tuodaan esimerkiksi verouudistus, uutta kuntarakennetta tuskin syntyy, hän arvioi.

Seudun talouden suunta heikkenevä

Salon kaupungin talousjohtaja **Seppo Juntti** luotsaa helmikuun puoliväliin Paras-hanketta Varsinais-Suomen liitossa projektipäällikkönä. Juntti on hankkeen kautta tutkaillut Salon seudun talousnäkyviä entistä tarkemmin.

– Seudulla on vuosien saatossa tehty runsaasti yhteistyötä tavoitteena tasokas, seudulliset olot huomioon ottava palvelutuotanto. Siihen on saatu tehoa yhteistyöllä, mutta silti osa kunnista tekee alijäämisiä tilinpäätöksiä ja budjetteja.

Seppo Juntin mukaan useilla seudun kunnilla on negatiivinen

vuosikate.

– Tulorahoitus ei riitä enää käyttömenoihin. Kun ollaan tässä tilanteessa, kunnan itsenäisyys alkaa olla kyseenalaista. Kuntatalouden suunnan muuttaminen on kuitenkin vaikeaa ilman valtion toimia. Niitä ei ole odotettavissaakaan, ellei sitten Paras-hanketta lasketa sellaiseksi.

Seppo Juntti arvioi, että erilaiset isäntäkuntamallit ovat turhia välivaiheita, jos tarjolla on yksi toimintakykyinen ja vahva kunta.

– Voisimme purkaa hallintorakenteita ja tuoda päätöksentekoa lähemmäs kuntalaisia. Yhden kunnan muodostamassa Suur-Salossa henkilöstömäärä kohoaisi noin 5 000:een kuntayhtymien purkauksessa.

– Henkilöstön asema olisi turvattu, sillä nykyisten lisäksi pitäisi vielä rekrytoida uutta työvoimaa henkilöstön eläköityessä.

Lyhyellä aikavälillä kuntaliitos koettelisi salolaisten taloutta.

– Mutta jos tutkitaan nykytilannetta, suurimmalla osalla seudun kunnista tilinpäätökset ovat alijäämisiä ja joukossa on negatiivisen vuosikatteen kuntia. Onko tämä sitten jollakin tavalla hyvä tai tavoiteltava tilanne, Seppo Juntti pohtii.

– Ja mitkä olisivat ne muut vaihtoehdot. Lisää sopimusperusteista toimintaako, jolloin päätösvalta katoaisi lopulta päättäjien käsistä, hän kysyy. ■

Mauri Salo (kesk.), Somero: Tarjous katsotaan

Myös Someron kaupunki on vastannut ”kyllä” Salon pyyntöön tulla selvitykseen mukaan.

– Katsomme, mikä tämä tarjous olisi, vaikka strategiamme mukaan Somero on 10 000 asukkaan itsenäinen kaupunki vuonna 2012, Mauri Salo kertoo.

– Kuntatalous on kunnossa, eikä meillä ole pakkoa liitokseen. Haasteita on kuitenkin edessä ikääntyvän väestön hoivapalve-

luissa. Kaupungin budjetista 50 prosenttia suuntautuu tätä nykyä sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Jatkossa osuus on suurempi. Kuntayhteistyö on tarpeen, jos haetaan tehoa palveluihin. Mutta myös Somero voisi toimia vahvana peruskuntana.

Helena Aaltonen (kesk.), Suomusjärvi: Yhteistyö hyvä pohja

Helena Aaltonen mukaan olennaista on, mitä kuntaliitoksella saadaan aikaan: millainen palveluverkko on mahdollinen ja millaista liikkumavaraa saadaan kuntatalouteen

– Teemme jo nyt tällä seudulla hyvää yhteistyötä kuntien kesken, joten eiköhän siinä ole pohjaa myös mahdolliselle kuntaliitokselle.

Aaltonen mukaan jos ja kun kuntaliitos tarvitaan, se sujuisi kivuttomammin, jos yhteinen palveluverkko olisi ensin kunnossa.

– Emme ole vielä pakkorakossa, mutta pieni kunta voi joutua sellaiseen yhden yllättävän menoeran kautta. Itse suhtaudun selvitykseen myönteisellä mielellä, mutta myös terveellä kriittisyydellä. Annetaan selvitykselle aito mahdollisuus.

Salon seudun kuntien taloudellisia tunnuslukuja vuoden 2004 tilinpäätösten mukaan

Kunta/kuntaryhmä	Asukas- luku 31.12. 2 004	Tulo- vero-% 2004	Toi- minta- kulut /as.	Toi- minta- kate /as.	Vero- tulot /as.	Valtion- osuus- det /as.	Verot + valtion- osuudet /as.	Vuosi- kate /as.	Vuosi- kate %:a pois- toista	Invest. oma- hankinta menot /as.	Laina- kanta /as.	Kertynyt yli-/ alijäämä /as.
Halikko	9 491	17,50	4 046	-3 247	2 187	793	2 981	-238	-137	301	270	743
Kiikala	1 872	17,00	3 278	-3 005	1 900	934	2 834	-153	-104	160	4	-126
Kisko	1 869	17,50	3 658	-3 339	1 876	1 447	3 324	3	3	94	110	747
Kuusjoki	1 781	18,00	3 426	-3 065	1 903	1 252	3 155	62	60	34	1 355	-17
Muurla	1 455	17,00	3 405	-3 063	2 236	654	2 890	-146	-113	50	12	340
Perniö	6 026	17,75	4 167	-3 541	2 227	1 210	3 437	-102	-51	348	736	-295
Pertteli	3 833	17,50	3 236	-2 914	2 120	603	2 723	-187	-168	428	445	273
Salo	24 878	17,00	4 668	-3 743	3 682	317	3 999	307	76	650	302	2 618
Somero	9 684	18,00	3 945	-3 274	1 901	1 407	3 308	47	37	454	549	944
Suomusjärvi	1 321	18,00	4 046	-3 541	2 067	1 318	3 385	-148	-157	58	510	189
Särkisalo	710	17,25	4 455	-3 938	2 672	724	3 396	-521	-208	603	0	2 270
Salon seutu, "Suur-Salo"	62 920	17,36	4 176	-3 455	2 712	771	3 484	57	23	449	395	1 336
40 000-100 000 as. kunnat	754 001	18,29	4 594	-3 354	2 585	904	3 490	203	78	444	1 420	198
Koko maa	5 236 611	18,12	4 521	-3 339	2 613	904	3 517	211	79	505	1 176	570

Lähde: Tilastokeskus/Kuntaliitto

Maire Peltola (sd.), Särkisalo: Suunta kohti suurempaa

Maire Peltola muistuttaa, että Särkisalo on yhdentoista kunnan joukossa poikkeus kahdella tavalla: kunta on sekä saaristoinen että kaksikielinen.

– Emme halua antaa periksi lähipalveluista. Tässä liitoshankkeessa ne ratkaisevat. Suunta taitaa kuitenkin olla kohti suurempia rakenteita. Näin ollen suurempi Salo ehkä mahdollistaisi

jäykkien kuntayhtymien purkamisen.

– Tätä hanketta on pohdittava vakavasti siinä hengessä, että ollaan selvityksessä mukana. Suuremman kunnan henkilöstö olisi voimavara. Nythän jokaisessa kunnassa tehdään paljon päällekkäisiä töitä. Voisikohan jopa olla, että suuremmissa kuntakokoonaisuuksissa emme ainoastaan säilyttäisi palveluitamme, vaan saisimme niitä kehitettyäkin. Tuon tätä selvitystä. ■

EEVA-LIISA HYNYNEN

Sisäasiainministeriön Markku Nissinen:

KUNTALIITOKSESSA KOKONAISUUS on valtionosuuksien muutosta TÄRKEÄMPI

Salon seudun yhdentoista kunnan liitoksessa valtionosuusmenetykset olisi- vat viitisen miljoonaa euroa. – Hyvää ja harkittua kuntaliitoshanketta ei kuitenkaan kannata haudata valtionosuusmenetysten takia. Kestävää kuntarakennetta tehdään vuosikymmeniksi, ei muutami- en vuosien talousarvioi- den valossa, sisäasiain- ministeriön neuvotteleva virkamies Markku Nissi- nen sanoo.

■ ■ Markku Nissinen on laskenut Salon seudun yhdentoista kunnan liitoksen vaikutukset valtionosuuksien tasaukseen vuosina 2003 - 2006. Menetykset ovat vaihdelleet 4,8 - 6,2 miljoonan euron välillä. Tämä vastaa runsas- ta 1,5 prosenttia "Suur-Salon" ta- loudesta.

– Mahdollinen menetys ei olisi olennaisesti muuttunut eri vuosina. Sen sijaan tasausvähennys olisi pienentynyt euromääräisesti. Tämä johtuu yhteisöverojen vähenemisestä. Lisäksi kuluvalle vuodelle tehtiin perustemuutoksia, joihin kuuluu mm. tasausleikkurin pienentäminen 40 prosentista 37: ään prosenttiin. Suur-Saloa leikkurin pienentäminen hyödyttäisi.

Tähän asti kuntaliitoksista aiheutuneet valtionosuusmenetykset on kompensoitu viiden vuoden ajanjaksolla siten, että ensimmäisenä vuonna kompensatio on täydet 100 prosenttia, seuraavina 80, 60, 40 ja 20 prosenttia. Kuinka siten kunta- ja palvelurakennehankkeen vauhdittamien kuntaliitosten valtionosuusmenetyksiä jatkossa kompensoidaan, on Nissisen mukaan vielä täysin auki.

Salon seudun kuntien tilinpäätöstiedot ovat tähän asti kertoneet kohtuullisen vakaista kuntatalouksista.

– Suurta hätää näistä tilinpäätöksistä ei ole ollut luettavissa. Viimeiset tilinpäätökset seudun

SEPPÖ HAAVISTO

– Salon seudun kuntien velat ja veroprosentit ovat olleet keskimääräistä matalampia. Seudun useat kunnat ovat nostaneet veroprosenttiaan, mikä on ensimmäisiä oireita talouden heikkenemisestä, sisäministeriön Markku Nissinen pohtii.

kunnista ovat kuitenkin antaneet viitteitä siitä, että vaikeampia aikoja olisi tulossa. Tähän asti Salon seudun kuntien velat ja veroprosentit ovat olleet keskimääräistä matalampia. Seudun useat kunnat ovat nostaneet veroprosenttiaan, mikä on ensimmäisiä oireita talouden heikkenemisestä.

Liitoksia järkevissä kuntakokonaisuuksissa

Markku Nissinen odottelee helmikuun ennakkotietoja kuntien 2005 tilinpäätöksistä mielenkiinnolla.

– Jos Salon seudun kunnissa ollaan investoimassa voimakkaasti, todennäköistä on, että myös lainakanta kasvaa. Vielä nykyisellään seudun kuntien velkaantuneisuus ei ole kohtuutonta.

Sisäasiainministeriön kuntatalousennusteet vuoteen 2007 eivät lupaa seudun kaikille kunnille tasapainoa. Kuntakohtaisissa en-

nusteissa Perniön, Perttelin, Kii- kalan, Kiskon, Suomusjärven, Muurlan ja Särkisalon tulorahoituksen riittävyyttä luonnehditaan lähivuosina heikoksi.

– Siinä mielessä jopa yhdistymisvaihtoehto kannattaisi ottaa tosissaan.

Kuntaliitosta Markku Nissinen pitää varteenotettavana keinona kunnostaa myös kuntatalouden rakenteita.

– Mutta toivottavasti liitoksia tehdään järkevasti ja järkevissä kuntakokonaisuuksissa. Työssä- käyntialue on tällainen järkevä kuntakokonaisuus. Näköpiirissä on myös sellaista henkeä, että joillakin seuduilla ympäruskunnat hakevat kumppania nimenomaan keskuskunnan ulkopuolelta, vaikka seudulliset sidokset ovat vahvoja.

Nissinen muistuttaa, että Paras-hanke on pantu liikkeelle heikkenevän kuntatalouden huolestuttamana. Hän rohkaisee kun-

tia tarkastelemaan omaa kestäky- kyään.

– Jos kuntataloudessa ei ole enää liikkumavaraa ja taloutta suunnitellaan lähinnä valtionosuuksien ja harkinnanvaraisten avustusten varassa, voidaanko ylipäätään puhua kunnallisesta itsehallinnosta?

Kuntien vakavan alijäämä- ja velkakierteen katkaisemiseksi myös sisäasiainministeriössä on tehostettu ohjauskeinoja.

– Jatkossa harkinnanvaraista avustusta saaneiden kuntien tulee selvittää toimet talouden tasapainottamiseksi. Näiden toimenpiteiden tulee olla myös todettavissa. Jos kunta ei ilmoita mahdollisista toimista, avustuksen saamista voidaan rajoittaa, Markku Nissinen sanoo.

Kuinka sitten kuntatalouden ja kuntarakenteen kytköstä tulisi ylipäätään tarkastella?

– Hyvin harkiten ja maltilla. Kuntaliitos ei tuo automaattisesti suuria säästöjä, vaan ratkaisevaa on se, mitä liitoskunnan sisällä tehdään palvelurakenteelle, investoinneille ja millainen henkilöstö- vahvuus uudella kunnalla on.

– Ilman muuta entistä isomman alueen investoinnit pystyttäisiin järjeistämään ja suunnittelemaan paremmin. On myös selvää, että suuremmalla kunnalla on parempi kantokyky ja liikkumavaraa kunnan kehittämiseksi. Liikkumavaraa kuntatalouteen saadaan nykyään lähinnä verotulojen kasvaessa. Elinkeinopolitiikalla on siis väliä.

Markku Nissinen pohtii selvityksiä aiemmista kuntaliitoksista.

– Nämä selvitykset kertovat toistuvasti, että tavoiteltuja suuria säästöjä ei ole saavutettu. Toisaalta käytäntö on ollut aiemmin sellainen, että henkilöstön työpaikat on turvattu vähintään viideksi vuodeksi. Tilannehan muuttuu ensi kertaa oleellisesti, kun kuntien henkilöstö eläköityy nopeaa tahtia. Tässä ja nyt olisi tilaisuus miettiä, kuinka palvelut jatkossa hoidetaan ja keiden kanssa ja millaisten kuntarajojen sisällä, hän painottaa. ■

EEVA-LIISA HYNYNEN

Mitä tehdä, kun lähiverkoille, palvelimille, työasemille, oheis- sekä erilaisille päätelaitteille ja oikeastaan koko ICT-infrastruktuurille tarttis jotakin*) tehdä?

***) Kuten esimerkiksi huolehtia siitä, että kaikki toimii.**

FINLAND

Sonera on Suomen Olympiajoukkueen pääyhteistyökumppani.

Tietoverkkojen
valvonta ja
hallinta

Langattomien
lähiverkkojen
hallinta

Yksi
kontaktipiste

Tietoturvan
varmistaminen
(virustorjunta,
palomuri)

Työasemien,
päälaitteiden
ja palvelimien
hallinta

Päiville kävi taannoin vähän köpelösti: läppäri jumitti, lähiverkko oli kaatunut ja asiakas odotti esitystä neukkarissa jo toista voisilmäpullaa popsien. Ei osannut auttaa verkkotoimittaja, ei pc-myyjä, ei it-tuki eikä edes tuttu ict-guru. Mutta nyt, kuten Päivin ilmeestä voit päätellä, asiat ovat aivan uudella tolalla. Hänen asiakassuhteensa on kehittynyt suotuisasti ja palaverejakin

Oikeat palvelut kaikenkokoisille yrityksille.

A winter scene with a campfire and people in a snowy forest. The background shows snow-covered evergreen trees under a clear blue sky. In the foreground, a bright campfire burns in a metal pot, with a black kettle hanging over it. To the left, a person in a red jacket is partially visible. To the right, a dark-colored dog is sitting on the snow.

Tee kuten Päivi, johtaja kuvassamme oikealla. Hän uskoi ICT-hallinnan Soneralle.

vietetään nykyisin huomattavan leppoisissa merkeissä.

Päivi teki viisaan ja kauaskantoisen päätöksen ja uskoi organisaationsa lähiverkon sekä työasemien hallinnan Soneralle. Sinäkin voit keskittyä olennaisempien asioiden hoitamiseen, kun valitset yhteistyökumppaniksesi Soneran. Perehdy siis asiaan tarkemmin: www.sonera.fi/hallintaan

Sonera – enemmän kuin operaattori.

The Sonera logo consists of a white arc above the word "sonera" in a white, lowercase, sans-serif font, all set against a red rectangular background.

sonera[®]

Jalokivikunta hakee vastuullista johtamista hätäavun tilalle

YLÄMAA ULKOISTAA terveyskeskuspalvelunsa

MARJATTA JAATINEN

Ylämaalla on kyllästytty keikkalääkärikuviointiin, joka on merkinnyt lähinnä hätäapua ja hajanaisuutta terveydenhuollon toiminnassa. Ratkaisu on haettu terveyskeskuspalvelujen ulkoistamisesta. Kunta on päättänyt ostaa palvelut yksityiseltä MedOne-yhtiöltä. Kaksivuotisen sopimuksen keskeinen kannustin on lääkäripalvelujen turvaaminen.

■ – Ristiriitaa Etelä-Karjalaan suunnitellun terveyspiirin kanssa sopimus MedOnen kanssa ei synnytä, Ylämaan kunnanjohtaja **Esko Hämäläinen** sanoo.

– Aloitehan näissä kaavailuissa on nimenomaan kunnilla, jotka päättävät millä laajuudella ne lähtevät mahdolliseen terveyspiiriin mukaan. Lähipalvelut ratkaistaan myös jatkossa paikallisesti. Maa-seutukuntien lääkäripula ei välttämättä poistu uuden maakunnallisen organisaation perustamisella, Hämäläinen tähdentää.

Ylämaan MedOnen kanssa tekemä sopimus sisältää lääkärin vastaanoton, terveysneuvonnan, kotisairaanhoidon, hammashuollon, kuntotohtajan palvelut ja laboratorion.

Avoterveydenhuollon kahdeksan työntekijää siirtyvät halutessaan MedOnen palvelukseen kunnan myöntämällä virkavapaudella. Hämäläisen mukaan virkasuhde kuntaan säilyy. Järjestelyt tarkentuvat alkuvuoden aikana.

– Hyvin täällä on ymmärretty, että ratkaisut on tehty toiminnan turvaamiseksi. Viikottain vaihtuvat lääkärit ovat ongelma niin potilaille kuin henkilökunnalle. Lyhytkeikkalääkäri ei kykene ottamaan terveyskeskuksesta kokonaisvastuutaan. Lisäksi terveydenhuollon ja sairaanhoidon joh-

PAULA SAMULI

Terveydenhoitaja Katri Tapio tuntee ylämaalaiset vauvasta vaariin. – Kysymysmerkkejä on ilmassa, vaikka meille on vakuutettu, ettei työ MedOnessa muutu, hän sanoo.

taminen on ontunut, kunnanjohtaja muistuttaa.

Nykytilanteen jatkumisen Hämäläinen arvioi koituvan kunnalle sopimusta kalliimmaksi. Ostopalveluista kunta maksaa MedOnelle 510 000 euroa vuodessa, mikä on jonkin verran vähemmän kuin terveyskeskuksen vas-

taantoppalvelujen nykyiset kustannukset.

Eurooppalainen suunta

Kiviteollisuudesta tunnettu Ylämaa ylpeilee eniten spektroliittistaan, sateenkaaren värein hehkuvaista korukivestä, jonka uskotaan tuottavan jopa etiäisiä eli tulevaisuuden kuvia. Työpöydälleen kerätystä spektroliittikokoelmasta kunnanjohtaja ei tulevaisuutta kuitenkaan katso, vaan miettii kunta- ja palvelurakenteen muutosta paikallisessa ja eurooppalaisessa mittakaavassa.

– Muualla Euroopassa palveluja on ulkoistettu tai yksityistetty huomattavasti enemmän kuin meillä. Uskoisin, että Suomen suunta on jatkossa yhä enemmän eurooppalainen, Hämäläinen arvioi.

Etelä-Karjalan terveyspiirin toteuttamiseksi esitettyjä vaihtoehtoja punnitaan Ylämaalla tarkkaan. Hämäläisen mukaan palveluvaliikkoa on sorvattava sellaiseksi, että se sopii kunkin kunnan tarpeisiin.

– Kilpailutusperiaate on säilytettävä ostetaanpa palvelut yksityisiltä tai kuntayhteisöiltä, Hämäläinen korostaa.

Kysymysmerkkejä ilmassa

Ylämaan terveyskeskus remontoitiin perusteellisesti pari vuotta sitten. Tilaa riittää ja terveydenhoitaja **Katri Tapio** tuntee asiakkaansa runsaan 1300 asukkaan kunnassa. Tulevat muutokset ovat kuitenkin kasanneet epävarmuutta henkilökunnan keskuuteen.

– Kysymysmerkkejä on paljon ilmassa, vaikka meille on vakuutettu, ettei työ MedOnessa muutu, hän pohtii.

Tapion mukaan muutosta sinänsä ei pidetä ongelmana, koska keikkalääkärien varassa riitti vaikeuksia niin potilaille kuin henkilökunnalle: kokonaisvastuun vetäjä puuttui.

– Meitä mietityttää tulevaisuus terveyspiirihankkeineen. Onko jatkossa yksi työnantaja vai useampi? Parin vuoden päähän on tässä tilanteessa aika vaikea nähdä, Tapio sanoo. ■

Ikäpyramidi ei pelota Ylämaalla. Kunnanjohtaja Esko Hämäläinen uskoo kivipitäjän selviävän muutoshasteista.

”TERVEYSPIIRISSÄ Ylämaankaan ei tarvitse ulkoistaa”

– Etelä-Karjalan kuntien yhteinen terveyspiiri voisi ilman muuta purra lääkäripulaan, arvioi hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja Sinikka Mönkäre.

■ ■ Sinikka Mönkäre on vakuuttanut, että suurempi työnantaja houkuttelee helpommin työntekijöitä samoin kuin sijais-työvoimaa.

– Olemme lähteneet siitä, että terveyspiiri tarjoaa paitsi mielenkiintoisen myös suunnitelmallisen vaihtoehdon, johon kuuluu oikea hoidon porrastus, yhteneväiset hoitokriteerit ja menettämät sekä fiksut peruslääkevalikoimat, hän luettelee.

Mönkäreen mielestä Etelä-Karjalan pienten kuntien lääkäripulasta on syntynyt kierre. Kun sijaistyövoimaa ei saa, on työstä tullut niin yksinäistä ja sidonnaista, ettei halukkaita ole tarjolla.

– Selvityksessä kuntien tarpeet on kartoitettu tarkkaan ja tavoitteena on, että terveyspiirissä Ylä-

– Terveyspiirissä voi syntyä saumaton palveluketju, uskoohan hankkeen ohjausryhmän vetäjä Sinikka Mönkäre.

maankaan ei tarvitse ulkoistaa, hän huomauttaa.

Etelä-Karjalan väestörakenne kasvattaa menopaineita, terveys- ja vanhustalvelujen tarve on kymmenisen prosenttia suurempi kuin maan kunnissa keskimäärin. Sinikka Mönkäre ei halua pitää ikääntymistä ongelmana.

– Ei se ongelma ole, jos ikään-tyneet ikäluokat ovat entistä parempikuntoisempia ja toimintakykyisempiä. Jo nykytilanteessa kaikkein vanhimmasta ikäluokasta asuu laitoksissa vain alle kymmenen prosenttia, hän lisää.

Kuntien on päätettävä, syntyykö terveyspiiri laajennettuna sai-

Etelä-Karjalan terveyspiiri

- Etelä-Karjalan terveyspiiri voisi aloittaa aikaisintaan vuonna 2007.
- Lähtökohtana on väestön terveydenhuollon palvelutarve. Palveluja voi käyttää kuntarajoista riippumatta.
- Kunta tekee piirin kanssa palvelusopimuksen, jossa määritellään asukkaille järjestettävät palvelut.
- Julkisen terveydenhuollon työntekijät ovat yhden työnantajan palveluksessa.
- Laajassa mallissa terveyspiiri kattaisi kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut.
- Minimivaihtoehto sisältäisi terveydenhuollon ja vanhusten palvelut sekä muun muassa päihdehuollon.
- Kunnat ottavat kantaa terveyspiiriselvitykseen vuoden alkupuolella. Selvitystä Etelä-Karjalassa on valmistellut dosentti **Markku Pekurinen** Sosiaali- ja terveysalan kehittämiskeskus Stakesista.

raanhoitopiirinä vai muodostetaanko sitä varten kokonaan uusi kuntayhtymä.

Sinikka Mönkäreen mielestä tulevaisuutta kannattaa rakentaa uudelle perustalle. Etelä-Karjalan sairaanhoitopiirin muuttaminen terveyspiiriksi ei hänestä olisi henkisesti hyvä aloitus. ■

MARJATTA JAATINEN

Resurssinormit eivät ainoa ratkaiseva tekijä

Kouluterveydenhuollon laatu on parantunut

Stakes kritisoi kouluterveydenhuollon tilaa hiljakkoin ankarasti. Kuntaliiton kehityspäällikön Ritva Larjomaaan mielestä koululaisten terveydenhuolto on kuitenkin jo melko hyvällä tasolla.

■ ■ Ritva Larjomaaan mielestä on tärkeää, että kouluterveydenhuollosta puhutaan. Jos terveydenhuolto unohtuu, hinta maksetaan kaksinkertaisena tulevaisuudessa.

– Resurssinormit ovat kuitenkin

nousseet liian keskeiseen asemaan. Toiminnan onnistumista tai epäonnistumista ei voi tarkastella pelkästään sen perusteella, täyttyvätkö henkilöstön määrää koskevat suositukset, Larjomaa toteaa.

Keväällä 2003 tuli käyttöön suosituksia sisältävä kouluterveydenhuollon opas. Oppaassa suositellaan, että koululaisille tulisi tehdä kolme laaja-alaista terveystarkastusta terveydenhoitajien, lääkärin ja opettajien yhteistyönä peruskoulun aikana. Myös vanhemmat olisi kutsuttava mukaan terveystarkastuksiin. Vain hieman yli puolet kunnista ilmoitti tekevänsä tarkastukset suositusten mukaisesti.

Vanhemmat mukaan vastaanotolle

Larjomaa pitää vanhempien mukaansaamista tärkeänä. Ainakin Lappeenrannassa vanhemmat on saatu mukaan tarkastuksiin.

– Toimintaa pitää kehittää sisälön kautta. Pelkästään käsipareja lisäämällä tavoitteet eivät toteudu, Ritva Larjomaa korostaa.

Kouluterveydenhuollon suuntaamista on arvioitava uudelleen. Nuorten ja perheiden ongelmat ovat usein psykososiaalisia, eivät somaattisia.

– Tärkeintä on, että nuoren ympärille syntyvä negatiivinen kierre pystytään katkaisemaan

mahdollisimman ajoissa, Larjomaa tiivistää.

Ennaltaehkäisevässä mielessä on ilahduttavaa, että yläasteille palautettiin terveystieto-oppiaine. Terveystietoa opiskelee tänä vuonna jo 75 prosenttia peruskoulun seiskaluokkalaisista. ■

PIRJO TUUSA

Lisätietoa:
www.stakes.fi/hyvinvointi/khs/tkksely/index.html
(Stakesin ja Tampereen yliopiston tutkimus)

Yksinkertaista energiatekniikkaa Afrikan maaseudulle

Kruunupyyn kansanopisto aktiivisesti MUKANA KEHITYSYHTEISTYÖSSÄ

KARI OJALA

Kruunupyyn kansanopisto vie yksinkertaisia energiaratkaisuja Senegaliin. Viiden kunnan yhteinen opisto Kokkolan-Pietarsaaren seudulta on jo neljän vuoden ajan kokeillut kehitysmaihin soveltuvaa energiatekniikkaa länsiafrikkalaisessa Senegalissa.

■ ■ – Meillä oli opistolla kursseja, joilla valmistettiin omia pieniä tuulivoimaloita, kertoo hanketta vetänyt **Bengt Häggblom** Fatickissa, pienessä senegalilaisessa sisämaakaupungissa.

– Heräsi ajatus kehittää tältä pohjalta laitteita Senegaliin, jossa olin ollut aiemmin Suomen Lähetysseuran hankkeissa. Senegalin auttamisen ohessa saimme itse kansainvälistä kokemusta.

Näin käynnistyi Maaseutuenergiaprojekti, jonka tarkoitus oli kehittää Senegalin oloissa toimiva tuulipumppu, aurinkopaneeli ja aurinkokeitin, kokeilla näitä käytännössä ja kouluttaa senegalilaisia laitteiden rakentamiseen ja ylläpitoon. Kansanopistolle hanke tuo aineistoa kehityskursseille ja matkakohteen, jossa jo 45 opiskelijaa on vierailut.

Ulkoministeriö myönsi hankkeeseen kehitysyhteistyövaroja vuosille 2002 - 2004. Myös vuodelle 2005 saatiin jatkorahoitusta.

Kokenut projektinvetäjä

Bengt Häggblomilla on pitkä kokemus Senegalista. Hän on osallistunut siellä eri projekteihin jo 15 vuoden ajan.

– Taustaltani olen tavallinen maajussi, koulutukseltani maata-

Aurinkokeitin pitää ennen käyttöä huuhtoa kaikkialle tunkeutuvasta hiekasta – Bengt Häggblom työssä.

Hankkeen varikolla korjataan myös läheisen suolatehtaan koneet. Suolatonista tehdas saa noin 30 euroa.

lousteknikko. Lähetysseuran kautta tuli lähdetyksi tälle tielle. Ja nykyisin Senegalin olojen tuntemukselle tuntuu olevan käyttöä, Häggblom kertoo.

– Tällaisessa hankkeessa ongelmat eivät ole niinkään teknis-taloudellisia, vaan pikemmin erilaisiin ajattelutapoihin ja kulttuureihin liittyviä, hän tietää.

– Meidän näkökulmastamme senegalilaisilla on heikko ongelmanratkaisukyky, joka osittain johtuu puuttuvasta ammatillisesta koulutuksesta.

Suomalainen lisäksi vielä, ettei Afrikassa aina ole sellaista ”uudisraivaajajhenkeä”, johon meillä on totuttu. Tämän vuoksi energiahankkeessa on kiinnitetty huomiota senegalilaisten vastuunkäilyiden kouluttamiseen. Heidät on yritetty sitouttaa hankkeeseen ja saada ymmärtämään myös laitteiden kunnossapidon tarkeks.

– Jos emme saa tätä asiaa perille, pumput pysähtyvät kahdessa kolmessa kuukaudessa siitä, kun suomalaiset lähtevät.

Tähän saakka moni asia on suomalaisten poissa ollessa hoidettu sähköisesti.

– Hankimme digikameran, jolla ongelmakohtasta otetun kuvan paikalliset ovat lähettäneet meille sähköpostina. Kuvien perusteella olemme voineet antaa neuvoja.

Vesi kaivosta tuulivoimalla

Hankkeessa kehitetyt tuulipumput on tarkoitettu nostamaan vettä kaivoista kasteluvedeksi. Osa kaivoista on nekin kaivettu kehitysyhteistyövaroin.

– Tuulipumpussa yksinkertainen roottori pyörittää veiviä, joka liikuttaa kaivon suulle sijoitettuun pumppuun johtavaa työntöntankoa edestakaisin: ylös ja alas. Pumppu on yksinkertaisin mahdollinen mäntäpumppu, johon osat löytyvät jopa täältä Fatickista, Häggblom kertoo.

– Rakennamme kaiken itse. Yhden tuulipumpun kokonaishinnaksi tulee vähän toistatuhatta euroa.

Varikolla rakennettu aurinkopaneeli ja Senegalin luterilaisen kirkon johtaja Pierre Séne.

Toistaiseksi pumppuja on käytössä neljä. Ongelmia on ollut varsinkin roottorien lavoissa.

– Nyt käytämme lavoissa markiisikangasta, joka antaa myöten kovimmissa tuulissa ja joka ei päästä roottoria ryntäämään.

Kangas pitää kuitenkin kovan auringonpaahteen vuoksi vaihtaa parin vuoden välein. Jatkosuunnitelmiin kuuluu alumiinihitsaukseen perehtyminen ja alumiiniin siirtyminen.

Aurinkopaneeleita ja -keittimiä

Hankkeessa kokeiltavat aurinkopaneelit on niin ikään valmistettu itse. Niissä vesi kiertää painovoimaisesti ja lämpenee käyttövedeksi. Sähköä tuottavia aurinkokennoja ei ole saatu toimimaan kunnolla Senegalin oloissa.

– Kokeilimme Nesteen laitteistoja, mutta akut eivät kestä täällä kuin muutaman viikon, Häggblom sanoo.

Hanketta varten perustetulla verstaalla kehitettiin myös parabolin muotoinen aurinkoenergiaa kokoava keitin. Sillä voi periaatteessa valmistaa lämpimän lounasruuan, mutta päivällinen tai illallinen pitää saada aikaan muin keinoin: - illansuussa auringon voima ei enää siihen riitä.

– Aurinkokeittimessä on vielä kehittämisen varaa, Häggblom myöntää.

Bengt Häggblomin suunnittelema, yksinkertainen ja helposti valmistettava tuulipumppu täyttää kahdeksan kuutiometrin vesisäiliön kahdessa päivässä.

Martin Näsen yhteydenpito Suomeen helpottui oleellisesti, kun asunnot saatiin laajakaistayhteys.

– Kalan saa toki kypsäksi foliossa ja veden kiehumaan, mutta muuhun ei teho riitä. Heijastimen muotoa pitää vielä säätää.

Jatkuuko hanke?

Vastuu hankkeen aikaansaannoksista ja jatkokehittämisestä on siirtynyt paikalliselle, osuuskuntamuotoisena toimivalle yhdistykselle. Tätä organisaatiota on hankkeen loppusuoralla yritetty tukea. Maaseutuenergiaprojektille ei tavoitella jatkoa kehitys yhteistyöhankkeena.

Kruunupyyn kansanopisto ja sen suomalaiset yhteistyökoulut valmistelevat sen sijaan Kuntaliiton myöntämän suunnittelurahoituksen turvin uutta hanketta paikallishallinnon kapasiteetin vahvistamiseksi.

– Kansanopistomme ylläpitäjä on viiden kunnan kuntayhtymä, joka tarjoaa yleissivistävää koulutusta yhteistyössä mm. kuntien lukioiden kanssa. Sitä kautta olemme yksi suomalainen kuntaosapuoli liiton hallinnoimassa, kunnille suunnatussa Pohjoisen-Etelä -ohjelmassa, **Martin Näse** kertoo. Hän saapui syksyllä Fatickiin valmistelemaan hanketta.

– Senegalin päässä mukana ovat jo Fatickin kaupunki ja seutu sekä yksi lähikunta, Näse kertoo. ■

Kehitys-yhteisyyöhön varoja Kuntaliitosta

■ ■ Ulkoministeriön kehitys-yhteistyövaroista on vuosille 2005-2007 varattu yhteensä 3,935 miljoonaa euroa suomalaisten kuntien ja Saharan eteläpuolisten Afrikan maiden väliin kehityshankkeisiin. Varat kannavoidsaan eteenpäin Kuntaliitosta, josta niitä voi hakea neljänä hakuajana kunakin vuonna.

Ns. Pohjoisen-Etelä -ohjelma poikkeaa ulkoministeriön ”tavanomaisista” kansalaisjärjestöistä niin, ettei omarahoitusta tarvita lainkaan, vaan valtionapu on 100-prosenttinen. Kunkin hankkeen

suunnitteluun voidaan myöntää enintään 20 000 ja toteutukseen 100 000 vuotta kohti.

Ohjelman pilottivaiheessa on syntynyt mielenkiintoisia yhteyksiä: ainakin Lahden seutu, Vantaa, Salo, Tampere, Vaasa sekä Hauho, Hartola ja Janakkala ovat löytäneet afrikkalaiset kumppanit. Aiheet vaihtelevat orpolapsityöstä liikennesuunnitteluun, päivähoiton järjestämiseen tai elinkeinotoimeen.

Tiedon virta ei suinkaan ole vain Suomesta Afrikkaan: esimerkiksi Lahti sai ympäristöhal-

linnon arviointinsa Etelä-Afrikasta.

Hanketta koordinoiva **Heli Liikkanen** kertoo, että toistaiseksi ohjelmaan varatusta rahoituksesta on sidottu vajaa neljännes. Seuraava hakuajaksi on 15.3.2006. ■

Lisätietoja:
heli.liikkanen@kuntaliitto.fi,
puh. (09) 771 2551,
050 572 6208

Kaksi kaupunkia eri puolilla jokea

ULM ja NEU-ULM kasvavat hallitusti yhteen yli Tonavan

JUSSITUORMAA
München

Ulmin ja Neu-Ulmin raatihuoneiden välillä on vain viiden minuutin bussimatka katua, joka ylittää siltaa pitkin Tonavajoen. Tonava ei enää erota kaupunkeja, vaan ne ovat kasvamassa yhteen sen ylitse. Kahta saksalaiskaupunkia sitovat yhteen jo yhteiset asuin- ja työmarkkinat, yhteinen lähiliikenne ja monet muut yhteiset hankkeet.

■ ■ Kaupunkien välissä virtaava Tonava on pikemmin historian kuvajainen. Se on vanha rajajoki, joka jakaa kaupunkien asukkaat edelleenkin muodollisesti kahden osavaltion, Baden-Württembergin ja Baijerin kesken ja aiheuttaa myös päänsärkyä kahden kunnallishallinnon kesken.

– Arjessa kaupunkien asukkaat ylittävät näitä rajoja joka päivä kuitenkin niin kuin niitä ei olisi-kaan, isomman ja vanhemman kaupungin Ulmin ylipormestari **Ivo Gönner** toteaa. Käytännön

Neu-Ulmin raatihuone naapuriinsa verrattuna on moderni.

elämässä yhteiseen meiniin suhtaudutaan hänen mukaansa mutkattomasti ja pragmaattisesti.

Kollegaansa varovaisemmin rajojen häilyttämiseen suhtautuu kaksikosta pienemmän kaupungin, Neu-Ulmin ylipormestari **Gerold Noerenberger**. Asukkaat Baijerin puolella eivät ole hänen mukaansa valmiita luopumaan identiteetistään ja ottamaan Münchenin sijaan Stuttgartista

osavaltiohallinnon ohjeita.

– Haluamme kyllä yhä läheisempää yhteistyötä, Noerenberger sanoo määrätietoisesti.

– Mutta haluamme samalla säilyttää itsenäisyytemme.

Molempien kaupunkien pormestarit ovat käytännön yhteistyöhankkeista pitkälle samaa mieltä ja samoin hyvin tyytyväisiä saavutettuun saldoon. Kaksi kaupunkia pyörittää menestyksellisesti yhdessä jo monia keskeisiä

kunnallisia perustoimintoja, kuten lähiliikennettä, energia-, jäte- ja vesihuoltoa sekä telepalveluja.

Kaupunkien viranomaiset ovat alkaneet pitää yhtä selvänä kuin kuntalaiset sitä, että myös kulttuuritarjonta joen molemmin puolin, kuten kirjastot, museot ja musiikkiopisto ovat kaikkien asukkaiden yhtä lailla käytettävissä. Kaupungit esiintyvät jo myös internetissä yhdessä ja tarjoavat turisteille opastusta ja majoitusta samalta saitilta. Tämä voisi mahdollistaa päällekkäisten toimintojen purkamista.

Rationalisointihankkeissa törmätään kuitenkin tuttuihin ongelmiin, joista päällimmäinen on nykyisten viranhaltijoiden pelko asemiansa puolesta. Toisaalta kunnallisten palvelujen hyvä taso voi johtaa myös niiden käytön lisääntymiseen.

Kun Ulm sai uuden upean pääkirjaston raatihuoneen vierestä, se on vetänyt paljon uutta väkeä myös Neu-Ulmista.

– Mutta ei kuitenkaan niin, että meidän kirjastojemme käyttö olisi vähentynyt. Pikemminkin on käynyt päinvastoin, Gerold Noerenberger kertoo.

Kaupunkien ylipormestarit taapaavat toisiaan vähintään viikottain. Kaupungeilla on ollut pidempään yhteinen kuntasuunnittelun kehitystyöryhmä. Sen menestyksellisimpiä uusia hankkeita on ollut jo viisi vuotta yhteinen

In Ulm und um Ulm und um Ulm herum

■ Ulm ja Neu-Ulm ovat saksalaiskaupunkeja, jotka sijaitsevat Tonavan yläjuoksulla vastakkaisilla puolilla jokea. Baden-Württembergin osavaltion puolella sijaitsevassa Ulmissa on 120 000 asukasta ja Baijerin osavaltion puolella jokea sijaitsevassa Neu-Ulmissa on 50 000 asukasta.

Vanhempi kaupungeista, Ulm sai kaupunkioikeudet jo vuonna 1170. Nuoremman kaupun-

Näkymää Neu-Ulmin puolelta Ulmiin sano-taan Tonavan kauneimmaksi.

gin alueella sijaitsi ennen ulmilaisen maatalousmaita ja siirtolapuutarhoja, kunnes ne Napoleonin sotien tuloksena vuonna 1810 jäivät uuden rajajoen toiselle puolelle. Maille rakennetusta linnoituksesta kasvoi varuskunta-kaupunki, joka sai omat kaupunkioikeutensa vuonna 1869.

Ulm tunnetaan ympäri maailmaa maailman korkeimmasta kirkontornistaan: tuomiokirkon torni kohoaa peräti 161,60 metrin

Ulmin ylipormestari Ivo Gönner: Käytännön elämässä yhteisiin asioihin suhtaudutaan mutkattomasti ja pragmaattisesti.

Neu-Ulmin ylipormestari Gerold Noerenberger: Haluamme lähempää yhteistyötä, mutta haluamme samalla säilyttää itsenäisyytemme.

Ulmin tuomiokirkon tornista on loistava näkymä yli Tonavan Neu-Ulmiin. Keskelle vanhaa Ulmia on noussut moderni kirjastotalo.

korkeuteen.

Kaupunki tunnetaan ympäri Saksaa ja muualla saksan kieltä harrastavien keskuudessa omasta kieliliorustaan: ”In Ulm und um Ulm und um Ulm herum”. Sitä so-pii yrittää hokea yhä nopeammin ja nopeammin (vrt. Pappilan apu-papin papupadassa...).

Entä Neu-Ulm?

Hyvin tunnettu, pikantti kompa

on arvuutella, mikä on Neu-Ulmin kaunein nähtävyys? Se on tietenkin maisema joen ylitse: Ulmin vanha kaupunki keskiaikaisine käsityöläistaloineen ja tuomiokirkon torneineen.

Ulm on myös viime aikoina satsannut paljon kaupunkinsa arkkitehtoniseen kaunistamiseen. Parhaita esimerkkeinä ovat **Richard Meierin** suunnittelema kaupungintalo ja **Gottfried Böhmin** kirjastotalo.

Ulkopuolisen silmin vanhempi kaupunki vetää vertailussa kuin vertailussa pitemmän korren. Sitä enemmän iloitsee, kun kauneimmat maamerkit ja kiinnostavimmat nähtävyydet voidaan ottaa omiksi molemmilla puolilla jokea.

Toisaalta hyvä taloudellinen tilanne on sallinut Neu-Ulmille erinomaiset sijoitukset kaupunkisuunnitteluun. Sen rautatieasemasta saadaan uutta kaunista

keskustatilaa, kun kaupungit saavat yhteisen rautatieaseman.

JUSSI TUORMAA

Lisätietoja:
www.ulm.de

”Kaupunkien yhdistämistä käsiteltiin ensimmäisen kerran 1970-luvun alussa, mutta Baijerin osavaltio painoi asian jäihin.”

teollisuuskiinteistöjä ja yritystiloja välittävä elin.

– Olemme päässeet irti keskinäisestä kilpailusta, joka johti dumpppaushintoihin ja molemmin puolin tappiolliseen käytäntöön. Tarjoamme nyt yhdessä toimitilaa yrittäjille, jotka näin saavat enemmän valinnanvaraa, ja tassaamme yritysverot riippumatta kumpaan kuntaan yritykset sitten sijoittuvat, Ivo Gönner kertoo.

– Jotkut oman kaupungin yrittäjät ovat toki kysäisseet, että haluanko päästä heistä eroon, kun ovat löytäneet välityksestä paremman toimitilan naapurikunnan puolelta emmekä ole yrittäneet pitää heistä kiinni, Gönner naureskelee.

Itse asiassa täällä ajatellaan kunnallisia kuvioita jo kahta kaupunkia laajemmin. Molemmat ylipormestarit puhuvat innostuneesti Ulmista ja Neu-Ulmista 30-50 kilometrin säteellä levi-

västä Alb-Donaun innovaatioseudusta tai talousalueesta, jolla asuu yhteensä noin puoli miljoonaa ihmistä.

Yhteistyö on kehittynyt pitkälle osavaltiorajojen ylitse, vaikka siinä joudutaan puolin ja toisin pyytämään oman osavaltion keskushallinnolta poikkeuslupia, jotta yhteispeliin saadaan pätemään samat pelisäännöt. Tonava on kehittynyt rajajoesta yhteiseksi ilonaiheeksi, jota joka vuosi juhli-taan myös ympäristökuntien asukkaiden kanssa suuressa Donau-Festissä.

Miten pitkälle Ulm ja Neu-Ulm vielä haluavatkaan ja pääsevät-kään yhteistyössä?

Kaupunkien yhdistämistä käsi-teltiin ensimmäisen kerran 1970-luvun alussa, mutta Baijerin osa-valtio painoi asian jäihin. Donau-Festissä vuonna 1999 tehdyssä mielipidekyselyssä valtaosa, 80 prosenttia juhlijoista oli yhdisty-

Kunnat yhteen valtakunnan rajojen ylitse

■ ■ Ensimmäisen Euroopan ja sitten Saksojen yhdistyminen ovat tuoneet Saksassa uutta väljyyttä myös kuntien välisten rajojen ylittämiseen. Keskustelut kuntien yhteistyöstä ja yhdistymisestä eivät katkea heti vanhoihin rajoihin, vaan niitä voidaan entistä helpommin ja eri tavoin ylittää.

Todella suurien rajojen raukeamisesta kertoo saksalaisen Görtitzin ja puolalaisen Zgorzelecin halu yhdistyä rajajoki Neissen ylitse vuoteen 2030 mennessä.

Toinen valtakunnan rajan ylitse ulottuva yhteinen ”Euro-district” on kehittynyt Reinjoen ylitse ranskalaisen Strasbourgin ja saksalaisen Kehlin kesken.

Pienempiä rajoja ovat osavaltiorajat. Toisen maailmansodan jälkeen liittoutuneet voittajavallat muuttivat Saksan valtionhallinnon liittovaltiojärjestelmäksi, jossa osavaltiot saivat lisää itsenäisyyttä. Tämä lisäsi toki paikallista itsehallintoa, mutta joissain tapauksissa myös vaikeutti eri osavaltioissa sijainneiden naapurikuntien yhteenmenoa. ■

misen kannalla.

– Yhteistyöhankkeet ovat pitkäaikaisia prosesseja, joihin on saatava myös koko väestö mukaan, Neu-Ulmin ylipormestari Gerold Noerenberger korostaa.

– Uutta vauhtia niihin kuitenkin saadaan uusien kaupunginvaltuutettujen myötä, hän uskoo.

– Esteet ovat enää vain emoti-

onaalisia, tunteenomaisia, Ulmin ylipormestari Gönner arvelee.

– Vastahangassa on paljon tyyppillistä ison ja pikkuveljen välistä kyräilyä. Molempien kaupunkien asukkaat harrastavat kuitenkin kaikkea yhdessä riippumatta siitä, missä asuvat ja kuka on pannut minkäkin aktiiviteetin alulle. ■

Muutoksia, ei vain selvityksiä

YRITYSTAITO

Konsultointia puolueettomasti
ja riippumattomasti jo 30 vuotta

www.yritystaito.fi Puh. (09) 345 5844

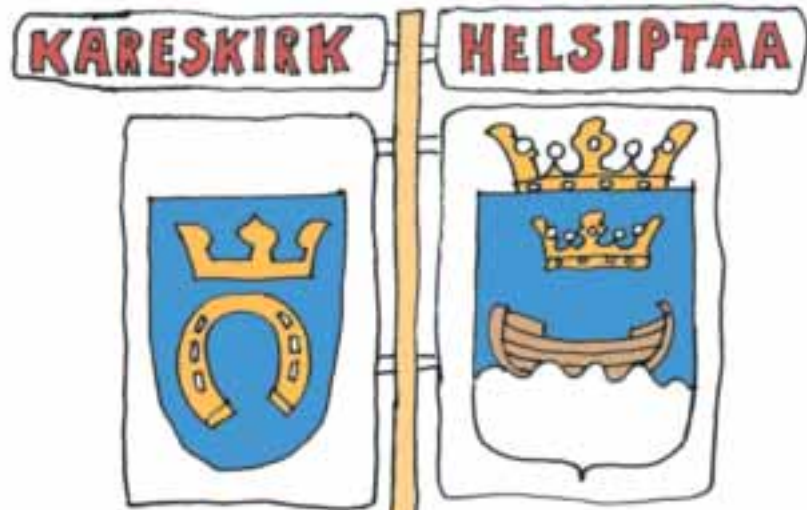
● **Samat luvut, eri tulkinta:**
Kuntien talouden vertailu ongelmallista!

● **Hyvinvointi:**
– Sosiaalinen ympäristö vaikuttaa huono-osaisuuteen.

● **Pysyvästi säilytettävien tietojen arkistointi** – pulmana otannat ja menettelytavat.

Kunnannimet murroksessa

MITÄ ovat uudet kuntien nimet – miten vanhat voidaan säilyttää?

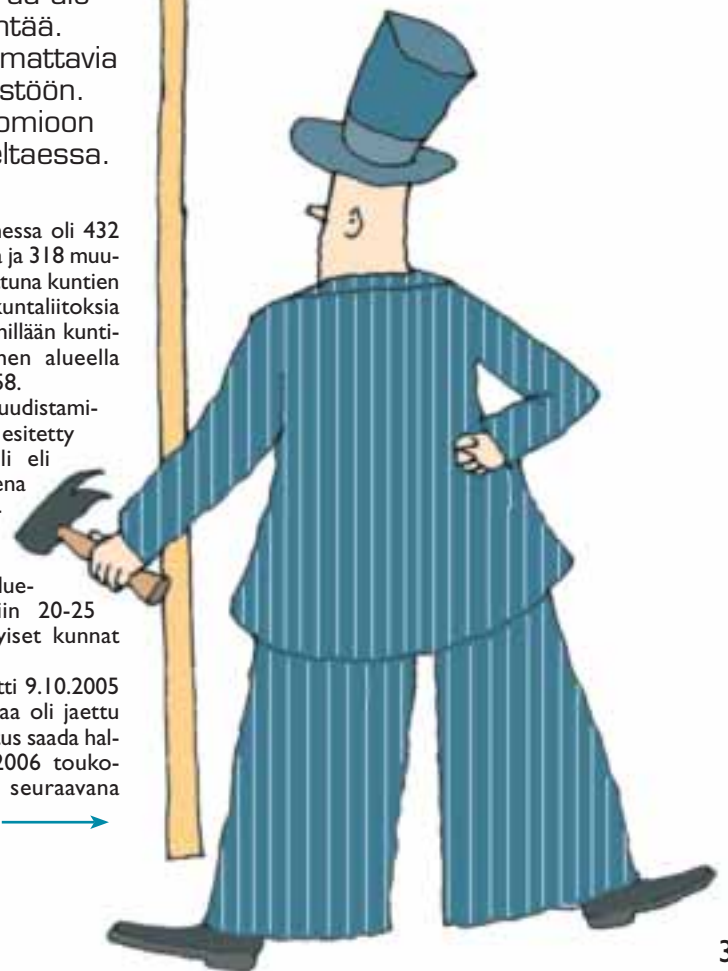
KULTTUURI!

Suomen kuntien määrää aiotaan radikaalisti vähentää. Kuntaliitoksilla on huomattavia vaikutuksia myös nimitykseen. Tämä pitäisi ottaa huomioon jo muutoksia suunniteltaessa.

■ Vuoden 2005 alussa Suomessa oli 432 kuntaa. Niistä 114 on kaupunkia ja 318 muuta kuntaa. Edellisvuoteen verrattuna kuntien määrä väheni kahdellatoista, kuntaliitoksia tuli voimaan kymmenen. Enimmillään kuntien määrä oli nykyisen Suomen alueella vuonna 1945, jolloin niitä oli 558.

Kunta- ja palvelurakenteen uudistamiseksi on vuoden 2005 aikana esitetty kolme mallia: peruskuntamalli eli kuntaliitokset, joiden tavoitteena on saada kuntien määrä vähennettyä noin 100-200, vähintään 100 000 asukkaan piirimalli sekä ns. aluekuntamalli. Aluekuntamallissa muodostettaisiin 20-25 aluekuntaa, joiden sisällä nykyiset kunnat toimisivat ns. lähikuntina.

Myös Helsingin Sanomat esitti 9.10.2005 oman kuntakarttansa, jossa maa oli jaettu 45 kuntaan. Uudistus on tarkoitus saada hallituksen käsittelyyn vuoden 2006 toukokuussa ja eduskuntaan seuraavana syksynä.

”Nimet ja niiden tarkoittamat alueet ovat keino hahmottaa ympäristöä ja koko valtakuntaa.”

Kaksi näkökulmaa: hallinto ja asukkaat

Uudistus vaikuttaa myös kuntien nimiin. Hallinnon ja asukkaiden näkökulma kunnan nimeen saattaa olla erilainen. Uudistuksen perusteena on toiminnallinen ja taloudellinen hyöty, joka muutosten avulla saataisiin muun muassa peruspalveluiden turvaamisessa. Tällöin kuntia tarkastellaan eräänlaisina yrityksinä, jotka olisi saatava toimimaan tuottavalla tavalla. Jos ”yrityksen” rajat muuttuvat, uuden kunnan nimeksi voi tulla kokonaan uusi nimi tai entisen kunnan nimi voi laajeta tarkoittamaan uutta aluekokonaisuutta.

Asukkailla ja muille kansalaisille kunnat ja niiden rajat ovat kuitenkin lähinnä maantieteellisiä käsitteitä. Tietystä alueesta on totuttu käyttämään tiettyä nimeä, jonka avulla hahmotetaan niin nykypäivän toimintaa ja maantieteellisiä seikkoja, samoin kuin historiallisia tapahtumia.

Muutokseen on toisin sanoen varauduttava. Mikä malli sitten valitaan, näkökulmat on saatava yhtymään. Lisäksi seurauksia pohdittaessa on otettava ajoissa huomioon myös kuntien nimet. Ei riitä, että ratkaistaan, mikä nimi annetaan uudelle suurkunnalle, vaan on mietittävä myös sitä, miten entisten kuntien nimien kanssa menetellään.

Nimen merkitystä ei pidä aliarvioida

Nimet ja niiden tarkoittamat alueet ovat keino hahmottaa ympäristöä ja koko valtakuntaa. Nimien muuttaminen häiritsee pitkään paikkojen tunnistamista. Kauan käytössä ollut kunnan nimi on monille tärkeä oman identiteetin kiintopiste. Nimellä voi ilmaista, mistä on kotoisin, missä omat juuret ovat. Sen suojissa kehittynyt kotiseutuidentiteetti voi säilyä vahvana sukupolvesta toiseen myös muualla muuttaneilla.

Jo maakuntien nimien muuttaminen herätti vuosina 1997-1998 voimakkaan keskustelun, joka osoitti nimien merkityksen asukkailla ja niiden hallitun suunnittelun tärkeyden. Maakuntien nimet ovat sisäministeriön työsarjaa. Se havahdutti pyytämään niistä lausuntoja vasta viime metreillä. Pahimmat karikot pystyttiin lopulta välttämään, vaikka täysin onnistuneeseen lopputulokseen ei päästyäkään. Kummajaisiksi jäivät muun muassa epäparinen Uusimaa ja Itä-Uusimaa sekä Pohjanmaa-nimen kutistaminen historiaa vastamattomasti pelkästään ruotsinkielisen rannikkoalueen nimeksi. Silloinen keskustelu on hyvä pitää mielessä myös vastaisuudessa.

Nimet ovat myös linkki aikojen taakse. On helpompi puhua tiettyyn paikkaan kuuluvasta kohteesta tai tapahtumasta, jos sen voi tavoittaa tutulla nimellä. Eräillä kunnanimillä on jopa monisatavuotinen perinne. Esimerkiksi Nousiaisten nimestä on tietoa jo vuodelta 1309 ja Hartolan nimi mainitaan vuoden 1398 kirjeessä, jossa paa- vi lupasi synninpäästön sikäläisessä kirkossa kävijöille.

Kuorevesi-nimi taitavasti talteen

Vuoden 2005 alussa voimaan tulleissa muutoksissa uuden kunnan nimeksi valittiin yksi entistä: esimerkiksi Seinäjoki ja Peräseinäjoki yhdistyivät uudeksi Seinäjoen kaupungiksi ja Parikkala, Saari ja Uukuniemi liittyivät Parikkalan kunnaksi. Näissä tapauksissa tunnetuin nimi korotettiin koko alueen nimeksi, mikä on varmasti luonnollisin ja ymmärrettävin tapa. Tämä tekee uusista nimistä helposti muistettavia.

Kunnan statuksen menettivät myös Karinainen, Kangaslampi, Kullaa, Kiihtelysvaara, Sahalah- ti, Tuupovaara, Vehmersalmi ja Värtsilä.

Kun kunnan nimi jää pois käytöstä, se voi hävitä jopa kartalta varsinkin silloin, kun samannimistä taajamaa ei ole ollut. Esimerkiksi Kuoreveden kuntaa lakkautettaessa oli ratkaistava, merkitäänkö kartalle entisen kunnan päätaajaman nimeksi Kuorevesi vai Halli. Ratkaisuksi tuli Halli. Kun varsinaista kirkonkylää ei ole, kirkon kohdalle merkittiin ”Kuoreveden kko”. Näinkään taitavasti ei tosin pysty aina menettelemään.

Suunnitellussa uudistuksessa ei enää ole kyse yksittäisistä kuntaliitoksista, vaan koko kuntarakenteen muutoksesta, jossa kuntien määrä vähenee murto-osaan aiemmasta. Se merkitsisi, että on ratkaistava toisaalta uusien kuntien nimet ja toisaalta se, miten entiset kuntanimet voidaan säilyttää. Jos kuntien määrä vähenee, vähenevät myös niiden nimet. Entisten kuntien nimien olisi saatava säilyä jo asukkaiden identiteetin vuoksi.

Kävisikö meille Ruotsin malli?

Kuntien nimet kantavat yhteistä historiaa, jota voi tuskin yliarvioida. Ruotsissa on huomattu, että myös 1950-luvun alussa voimassa olleiden pitäjien nimet ovat asukkailla yhä tärkeitä alueiden hahmottamisessa. Niiden katsotaan olevan perustavanlaatuisen osa maan historiaa ja demokratian vakiinnuttamista.

Ruotsissa jaettiin vanhat pitäjät vuonna 1862 kunnallislaitteilla hallintopitäjiin ja kirkkopitäjiin silloisen pitäjajoon mukaisesti. Vuoden 1952 suuren kuntauudistuksessa hallintopitäjien määrä väheni 2 500:sta 1 037:ään. Toinen kuntareformi 1962 -1974 supisti kuntien määrän 278:aan. Samalla pitäjien tehtävä hallintopitäjinä lakkasi ja kirkkopitäjiä alettiin kutsua seurakunniksi. Seurakuntien jako noudatti vielä periaatteessa kuntajakoa.

Kun vuoden 1972 kiinteistönmuodostuslaki ei maininnut enää mitään pitäjä- tai seurakuntajao- sta, pitäjien rajoja voitiin kiinteistöä muodostettaessa ylittää tai siirtää. Kun Ruotsin kirkko vuonna 2000 erotettiin valtiosta, ei enää ole itsestään selvää, että seurakuntien rajat noudattaisivat pitäjien, kuntien tai kiinteistöjen rajoja.

Pitäjäjoon ja pitäjänrajojen jäädyttämisestä niin, että myös pitäjät luitaan muuttumattomiksi historiallisiksi kokonaisuuksiksi, pidetään tärkeänä. Ajankohdaksi on esitetty jaksoa vuodesta 1976 vuoteen 1995, jolloin kuntaperusteinen kiinteistörekisteri astui voimaan eri lääneissä. Vaikka ajankohta ei ole ongelmaton, sitä on pidetty yksinkertaisempana ja halvempänä kuin vuoden 1952 kuntareformin jälkeisen pitäjajaoon seuraamista.

Ruotsin maanmittauslaitos on jo aloittanut työn vuosien 1976 ja 1995 pitäjännimien paikantamiseksi kansallisiin karttoihin linkittämällä ne kirkkopitäjiin. Se tarkoittaa sitä, että jos kirkkopitäjä häviää seurakuntauudistuksessa, sen nimi säilyy kartalla ja paikannimirekisterissä. Siten pi-

täjien nimet, samoin kuin niiden rajat tulevat säilymään riippumatta siitä, säilyykö seurakunta vai ei säily.

Kansallisen paikannimirekisteriin Ruotsissa etään ratkaisua, jotta vanha pitäjälaitte saataisiin toimimaan eräänlaisena ”nimialueena”. Näin jokainen paikannimi saisi oman pitäjätunnuksensa, mikä on tärkeää esimerkiksi erityyppisissä tutkimuksissa.

Asian kartoittamiseksi on perustettu parlamentaarinen komitea. Valtion ja kunnan päätöksentekijöille on lähetetty kysely ja pyyntö pitäjien statuksen määrittämiseksi uudelleen. Tätä ovat kannattaneet etenkin suku- ja paikallishistorian tutkijat.

Vaikka Ruotsissa on saatavissa painettuja lueteloita siitä, missä kunnassa mikin pitäjä sijaitsee, halutaan tiedonsaantia helpottaa kehittämällä digitaalisia hakuja, joihin voidaan yhdistää mm. pitäjiä, kuntia, seurakuntia ja läänejä koskeva informaatio. Tällöin mihin tahansa hallinnonalaan kuuluvaa yksittäistä paikkaa voidaan tarkastella myös toisen hallinnonalan kohteena. Lisäksi meneillään olevassa osoiteuudistuksessa rohkaistaan ottamaan käyttöön pitäjien nimiä osoitenimiksi ja siten vahvistamaan pitäjien identiteettiä.

Myös Suomen tulevassa kuntauudistuksessa voitaisiin harkita entisten kuntien säilyttämistä joko erillisinä kunnanosina tai pitäjinä. Kun kuntien rajat muuttuvat ja entiset poistuvat kartoilta, toivottavaa olisi, että kartoissa ja tiedotilastoissa sekä joissakin rekistereissä ja tilastoissa olisi mahdollista pitää myös entisten kuntien nimiä yllä – kutsutaanpa niitä sitten kunnanosiksi tai pitäjiksi. Hallinnollista merkitystä niillä ei enää olisi.

Kunta olisi siis hallinnollinen yksikkö, joka maantieteellisesti jakautuisi pitäjiin. Kunnanosan tai pitäjän status voitaisiin antaa esimerkiksi niille kunnille, jotka maassamme olivat vuonna 1964. Vuodesta 1965 nimittäin alkoi kuntaliitosten ensimmäinen vaihe.

Nimirekisterit todella tarpeen

Viimeistään tämä kuntaremontti havahduttaa huomaamaan, miten tarpeen myös Suomessa olisi hallinnollinen yhteisrekisteri. Sieltä löytyisivät erilaisten hallinnollisten alueiden nimet ja rajat niin, että informaatio tietystä alueelta, niin sijainti, nimenmuutos tiedot kuin kunta- tai aluekoodit, olisi vaivatta saatavissa ja vertailtavissa keskenään. Esimerkiksi Norjassa sellainen on.

Norjan paikannimilaki (lov om stadnamn) tuli voimaan 1991. Laissa säädetään muun muassa siitä, kenellä on oikeus päättää nimikysymyksistä ja miten nimet kirjoitetaan. Kaikki nimipäätökset viedään viralliseen Statens kartverkin keskusrekisteriin, jonka ylläpito asetettiin nimilaisa tämän karttalaitoksen vastuulle.

Norjalaisviranomaiset saavat helposti tietoa kaikista kohteeseen liittyvistä virallisista nimipäätöksistä ja myös siitä alueesta, jota nimi tarkoittaa, sillä rekisterissä on nimestä yhteys karttaan. Tällainen nimihistoria on suuri apu silloin, kun alueita jäsennetään uudelleen erilaisin hallinnollisin jaoin ja joudutaan miettämään, mikä nimi kohteelle parhaiten soveltuisi.

Uusien nimien luominen Tanskan malliin

Jos uuden kunnan nimeksi ei käy jokin siihen yhdistyvien kuntien nimistä, uudelle kunnalle on annettava kokonaan uusi nimi. On syytä pitää mielessä, että ehdotus- ja suunnitteluvaiheessa

käytetyillä ”työnimillä” on taipumus vahvistua niin, että niitä on myöhemmin vaikea korvata.

Ongelmat ovat samantyyppisiä muualla. Esimerkiksi Tanskassa, jossa uusi kuntaudistus astuu voimaan vuonna 2007, kuntien määrä tulee vähenemään 272:sta 98:aan. Lakiuudistuksessa mainitaan, että kunnat voivat saada neuvoa nimi-asiassa kulttuuriministeriön alaiselta paikannimilautakunnalta.

Lautakunnan sihteeristö on asettanut hyvän kunnan nimen luomiselle tiettyjä periaatteita. Nimen kirjoitusasu ja rakenteen on oltava sopuisuudessa maan yleisen paikannimiperinteen kanssa. Se merkitsee, että kirjoitusasu seuraa vallitsevia oikeinkirjoitusperiaatteita.

1. Nimen on oltava helppo kirjoittaa. Nimenosien määrästä ei saa syntyä epäselvyyksiä. Nimen on toimittava hyvin käytännössä (ei liian pitkiä nimiä).

2. Nimen pitää olla tunnettu ja sillä pitää olla profiointiarvoa. Toisin sanoen sen avulla kunta on helppo paikantaa maassa.

3. Nimellä on oltava kytkös kuntaan. Lisäksi sen on pystyttävä kattamaan kunnan koko alue, mutta ei enää naapurikuntaa.

4. Alueen alkuperäinen ja vanha nimi on parempi kuin sitä osiin jaotteleva nimi (esimerkiksi Etelä-, Itä-, Keski-).

5. Pitkiä, yhdysmerkillä yhdistettyjä nimiä on vältettävä: mm. Lungby-Taarbæ Kommune (vrt. Nummi-Pusula Suomessa).

Tanskalaisia neuvoja voi soveltaa Suomen tilanteeseen. Jos päädytään todella suuriin alueel-

lisiin hallintoyksiköihin, uutta nimeä on luodattava vielä tätä syvällisemmin.

Muutosten seuraukset voivat olla suuret

Kunnan nimen muuttaminen voi vaikuttaa myös muihin nimiin, esimerkiksi seurakuntien, posti- ja liikennepaikkojen, poliisipiirien, sanomalehtien, yritysten ja yhdistysten nimiin. Jos useita kuntia yhdistetään suuriksi aluekokonaisuuksiksi niin, että kuntien aiemmat nimet katoavat käytöstä, edessä voi olla jopa suuria mullistuksia.

Yksi mullistuksista koskisi osoitenimiä. Nykyisin kunnat ovat yhtenäistäneet osoitenumistöönsä niin, että samassa kunnassa on tavallisesti vain yksi tietyntyyppinen katu tai tie. Naapurikunnista kaimoja jo löytyy: lähes joka kunnassa on Kirkkokatu tai Puistotie.

Kohdistuisiko muutos myös maarekisterikylien nimiin? Nykyisin naapurikunnissa on usein samannimisiä kyliä, jotka olisi kyetävä tunnistamaan ja pitämään erillään uuden kuntajaon tullessa voimaan. Voisi ajatella, että kiinteistörekisterissäkin säilyisi vanha kunta- tai pitäjäjako, jottei rekisterinimiä tarvitsisi suuressa määrin ryhtyä muuttamaan.

Myös tilastotoimi käyttää aluejakoja, joiden on oltava mahdollisimman vakiintuneita ja riittävän pieniä. Jotta tilastoja voi vertailla keskenään ja laatia vertailukelpoisia aikasarjoja, on kyetävä varmistamaan, että kyseessä on yhteinen aluejako. Pysyvät nimet palvelevat tulosten selvittämistä yleisölle.

Nimet otettava mukaan suunnitteluun!

Kuntien nimien onnistunut valinta vaatii työtä ja asiantuntemusta. Kun kuntaremonttia aletaan käytännössä suunnitella ja jos kuntien määrää vähennetään niin paljon kuin on suunniteltu, myös nimien suunnittelu on riittävän aikaisin otettava mukaan. Se on tehtävä harkiten ja yhteistyössä asukkaiden ja eri alojen asiantuntijoiden kanssa.

Kuntalain 5. §:n mukaan kunnan nimen muuttamisesta päättää valtuusto. Ennen päätöksen tekemistä asiasta on hankittava Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen lausunto.

Parhailaan suunniteltava uudistus on niin mitattava, että sitä tuskin kovin pian uusitaan. Sen jäljet tulevat näkymään pitkään ja vaikuttavat siihen, millaisena tämä maa voidaan hahmottaa ja kuinka asukkaat muutokseen sopeutuvat. ■

SIRKKA PAIKKALA
Kotimaisten kielten tutkimuskeskus
www.kotus.fi

Luettavaa:
Holmberg, Bente 2005: Nye kommunenavne i Danmark. - Nytt om navn. Nro 41/2005, 35-37.
Oslo, Norsk namnelag.

JÄTEHUOLTO

Vapautukset eivät enää mahdollisia

Järjestettyyn jätteenkuljetukseen pakko liittyä

■ ■ Kaikkien asumisjätteitä tuottavien on liitettävä alueella järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Kunnat eivät voi enää myöntää kuljetukseen liittymisestä vapautusta. Lisäksi vanhat vapautukset ovat kumoutuneet 1.1.2006.

Kunnan tehtävänä on asumisessa syntyneiden ja niihin rinnastettavien jätteiden kuljetusten järjestäminen. Jos jätteenkuljetusta ei järjestetty kiinteistökohtaisesti, kunnan on huolehdittava siitä, että jätteitä varten on kohtuullisesti saavutettavissa olevia keräyspaikkoja. Aiemmin alueella järjestettyyn jätteenkuljetukseen on pitänyt liittyä, jos kunta ei ole myöntänyt vapautusta liittymisestä. Vapautusten myöntämisessä on kunnilla yleensä ollut tiukka linja. Kymmenissä kunnissa ei vapautuk-

sia ole myönnetty lainkaan, mutta joissakin kunnissa vapautuksia on myönnetty ”väljästi”.

Syksyllä 2004 jätelakiin tehdyn muutoksen mukaan kunta ei voi enää myöntää vapautusta järjestettyyn jätteenkuljetukseen liittymisestä. Jätteet on toimitettava kuljetusjärjestelmän piirissä olevaan jäteastiaan lukuun ottamatta niitä jätteitä, jotka jätteen haltija jätelain, sen nojalla annettujen säännösten ja asianomaisten kunnallisten jätehuoltomääräysten mukaisesti käsittelee tai hyödyntää itse. Astiat tyhjenetään jätehuoltomääräysten mukaisesti. Yleensä sekajäteastiat tyhjenetään viikon tai kahden viikon välein. Poikkeuksen tyhjennysvälistä voi myöntää kunnan viranomainen.

Liittymisvelvollisuutensa, joka on kiinteistökohtainen, voi täyttää järjestetyn jätteenkuljetuksen alueella olemalla

- mukana kiinteistöltä tapahtuvassa jätteenkuljetuksessa
- alueellisen keräyspisteen maksava/rekisteröity käyttäjä tai
- mukana vapaaehtoisesti naapuruston kimpassa, jolla on yhteinen jätteistä.

Yleensä järjestetyn jätteenkuljetuksen alueeksi on määritelty koko kunta. Alueen ulkopuolelle voidaan kuitenkin poikkeuksellisesti rajata alueet, joilla on hankalat kulkuyhteydet tai jossa on vähän jätteen haltijoita tai vähän kuljetettavaa jätettä. Järjestetyn jätteenkuljetuksen alueen ulkopuolelle rajatuilla alueilla olevilla ei ole liittymisvelvollisuutta. He toimittavat jätteensä omatoimisesti kaatopaikalle, pienejäteasemalle tms.

Helpotuksia ja joustoa niille, jotka eivät saa

kohtuullista palvelua tai jotka todistettavasti käyttävät palveluja vain poikkeuksellisesti, on mahdollista antaa jätemaksuja kohtuullistamalla tai yksittäistapauksissa määräämällä maksut taksasta poiketen. Jättemaksujen porrastuksella pyritään palvelutason huomioon ottamiseen ja joustoon. Myös maksujen määräämättä jättäminen on vastered tietyin edellytyksin mahdollista. Jäteastioiden tyhjennysvälejä harvennattamalla ja kimpasta-astioita käyttämällä saadaan niin ikään joustoa aikaiseksi.

Jätteen haltija, jolla on velvollisuus liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen ja jonka jätteenkunta huolehtii, on velvollinen maksamaan jätemaksun. Vaikka kaikki eivät katso tarvitsevänsä kunnan jätehuolto-palveluja, järjestelmän on oltava valmiina ottamaan syntyviä jätteitä vastaan. Niin vakainen kuin loma-asukas ja kiinteistönomistaja, jonka kiinteistöllä mahdollisesti voi syntyä jätteitä, on velvollinen osallistumaan kunnan jätehuolto varten perustaman, kiinteistöä palvelevan palveluväestön investointi- ja ylläpitokustannuksiin maksamalla siitä kohtuulliseksi katsottavaa jätemaksua. ■

SEIJA PAAJANEN
ympäristöinsinööri
Kuntaliitto

KUNNALLISTALOUS

Samat luvut,
mutta eri tulkinta

KUNTIEN TALouden VERTAILU ongelmallista

■ ■ Kuntalakea pohjustaneessa komiteamietinnössä todettiin, ettei silloisten säännösten ja suositusten mukainen kunnan talousarvio ja tilinpäätös ole antaneet riittävän selkeää informaatiota kunnan talouden analysointiin. Vuonna 1997 kunnissa siirryttiin sitten käyttämään soveltaen samaa kirjanpitoa kuin yrityksissä. Tautalla oli jopa ajatus vertailla kuntia ja yrityksiä keskenään.

Ei tullut kirjanpitojärjestelmästä sellaista, jonka avulla olisi voitu vertailla kuntia ja yrityksiä. Vahinko ei ollut suuri, koska kunta ei ole yritys: kuntia ei pidä verratakaan yrityksiin. Sitä suurempi puute on se, ettei edes kuntia voi verrata keskenään ilman monia varauksia. Ja kun tutkija kirjaa varaukset alaviiteinä, huuhtoutuvat ne ensimmäisinä pois lukijan ja toimittajan mielestä. Sen jälkeen kunnat on helppo laittaa johonkin milloin milläkin perusteella.

Itse olen vertaillut pari vuosikymmentä kuntien taloutta. Kuntien keskinäinen vertailu käy vuosi vuodelta yhä vaikeammaksi. Toimintojen organisointierojen vuoksi keskeisten käsitteiden sisältö vaihtelee kunnittain. Kun luvut merkitsevät eri asiaa eri kunnissa, vertailun tulos on luonnollisesti väärä. Tästä huolimatta vertaillaan.

Samoista luvuista pystytään päättämään erilaisiin tulkintoihin. Tosin silloin joudutaan ummistaamaan toinen silmä olemassa olevilta tosiasioilta: kunnallistaloudellisen tiedon ei ole annettu paljon tulkintaa rasittaa. Kuntien talouden ja palveluiden vertailun ongelmiin ja virheellisiin tulkituksiin törmää julkisuudessa miltei päivittäin.

Valtionosuuksista ja henkilöstömääristä väärät johtopäätökset

Kuntien organisaatiot ovat erilaisia. Joillakin kunnilla koko terveydenhuolto on kuntayhtymän hoidossa, toisilla suuren osan terveydenhuollos-

ta hoitaa kunta itse. Useimpien kuntien luvuissa ei ole minkäänlaisia ammatillisen koulutuksen kustannuksia, isommilla kaupungeilla on ja sen lisäksi vielä ammattikorkeakoulu.

Esimerkiksi Porin kaupungin luvut sisältävät koko maakunnan ammatillisen koulutuksen. Pie-nillä kunnilla ei ole suuria kulttuurilaitoksia, isoilla on. Liiketoiminta on organisoitu hyvin eri tavoin. Monilla kunnilla ei ole omaa liikelaitosmuotoista energialaitosta. Koska liikelaitokset ovat suuria, niiden vaikutus talouslukuihin on merkittävä.

Helpoimpia kunnallistalouden väärintulkintoja on laskea, paljonko kunnalla on henkilökuntaa asukasta kohti. Iltaapäivälehdissä tällaisia tilastoja on välillä esitetty. Tuoreessa Talouselämä-lehdessä (2/2006) todetaan Merimaskun maksavan palkkaa 65 henkilölle. Väestömäärään suhteutettuna virkamiehiä on lehden laskelman mukaan puolet siitä mitä on Turussa.

Jopa kuntaministeri **Hannes Manninen** on laskenut, että Helsingin henkilöstömenot ovat 870 euroa asukasta kohti korkeammat kuin maan keskiarvo. Jos henkilökuntaa olisi ollut maan keskiarvo, selviytyisi Helsinki ministerin mukaan 11,50 tuloveroprosentilla.

Bruttoperiaate johtaa harhaan

Aiemmin kuntien liiketaloudellisten periaatteiden mukaan järjestetty toiminta (energialaitos, liikennelaitos, vesilaitos, satama...) saattoivat olla kunnan talousarviossa nettoperiaatteen mukaan. Niistä otettiin mukaan vain arvioitu säästö tai vajaus ts. vaikutus kunnan talouteen. Uutta kunnallislakia valmistaessa päädyttiin kuitenkin bruttoperiaatteeseen. Siten talousarviosta ajateltiin muodostuvan selkeämpi kokonaisuus ja talousarvioiden olevan myös aikaisempaa vertailukelpoisempia. Tällä uskottiin olevan merkitystä mm. tilastotoimelle ja kuntien kantokykyluokituksele.

Mitä enemmän kuntien tuloslaskelmia olen vertaillut, sitä vakuuttuneempi alan olla siitä, että tämä bruttoperiaate on yksi suurimpia virhetulkintojen lähteitä. Laajan liiketoiminnan kaupungeilla tuloslaskelmassa toimintakulut, vuosikate ja poistot ovat muita suuremmat. Niin ovat myös rahoituslaskelmassa investoinnit.

Kun toimintakulut ja vuosikate suhteutetaan vaikkapa asukasluukuun ja vertaillaan saatua tulosta kuntien kesken, tehdään vääriä johtopäätöksiä.

Liiketoiminta, toimintakulut ja vuosikate

Asukasluukuun suhteutettujen toimintamenojen tai -kulojen perusteella on päätelty pienten kuntien järjestävän palvelunsa suuria kuntia edullisemmin. Viimeksi Talouselämä-lehdessä (TE 2/2006) todettiin Helsingin käyttävän rahaa (toimintakuluja) asukasta kohden 73 prosenttia enemmän kuin Merimasku. Tällaiset vertailut menevät eniten harhaan juuri bruttoperiaatteen ja liiketoiminnan erilaisen organisoinnin vuoksi. Tosin toimintavertailussa ei ylipäättäänkään ole mieltä toimintojen erilaisuuden takia.

Helsingin toimintakulojen suuruutta on kauhasteltu myös muualla kuin Talouselämä-lehdessä. Helsingin menokurin löysoyttä on perusteltu siten, että 559 000 asukkaan Helsingin toimintakulut olivat vuonna 2004 yhtä suuret kuin 96 toimintakulultaan (e/asukas) pienimmän kunnan yhteenlasketut toimintakulut. Näissä kunnissa oli asukkaita reilut 850 000. Tämän on niin ikään to-

dettu tukevan sitä johtopäätöstä, että pienem-mät kunnat hoitavat toimintansa tehokkaammin kuin iso Helsinki.

Näin kertovat viralliset Tilastokeskuksen tilastot. Ei kuitenkaan ole tilastojen vika, jos niiden käyttäjä ei ymmärrä tilaston rajoitteita ja lukujen sisältöä. Vuonna 2004 Helsingin toimintakulut olivat 3 067 miljoonaa euroa, mistä liikelaitosten osuus oli noin 650 miljoonaa euroa. Kun verrataan Helsingin toimintakuluja, joista liiketoiminta on poistettu, ne vastavat 84 toimintakatteeltaan pienimmän kunnan yhteenlaskettuja toimintakuluja. Näissä oli asukkaita noin 675 000 ja Helsingissä noin 560 000.

Kuten jo todettiin, pienimmissä kunnissa toimintakuluihin sisältyy huomattavasti vähemmän toimintaa toimintojen erilaisesta organisoinnista johtuen. Niissä ei ole Helsingin laajuista ammatillista koulutusta, ei ammattikorkeakouluja, ei erilaisia suuria kulttuurilaitoksia. Siitä huolimatta vertaillaan.

Vertailun kyseenalaistaminen ei tarkoita, ettei Helsingin toimintakuluissa olisi yhä karsimisen varaa. Toimintakulut ovat tosin supistuneet kahdena vuonna peräkkäin, kun kaupungin on ollut pakko kiristää vyötä.

Samaan väärintulkintojen sarjaan kuin toimintakulut euroa/asukas -vertailu voidaan laskea vuosikatteiden suhteuttaminen asukasluukuun. Ongelma syntyy nimenomaan liiketoiminnan erilaisesta organisoinnista. Sisäasianministeriön sivuilla löytyy jopa taulukko, jossa kunnille on jostain käsittämättömästi syytä annettu sijaluku tällä perusteella. Uusimman taulukon kuntakor-tissa ei sijalukua enää ole ilmoitettu, vaikka sille on paikka. Itse taustataulukosta sijaluku löytyy edelleen. Muutenkin ministeriö näyttää suosivan vuosikate euroa/asukas tunnuslukua.

Vuosikate pitäisi suhteuttaa vain poistoihin ja investointien omarahoitussuuteen kuntien välisissä vertailussa. Ainoastaan niiden avulla voidaan vertailla tulorahoituksen riittävyyttä kuntien kesken.

Valtionosuuksien toivoton vertailu

Opetustoimen ja erityisesti ammatillisen koulutuksen organisointi on toinen usein väärin johtopäätöksiin houkutteleva aihe. Moni kunta valit-taa valtionosuksiensa pienuutta ja vertaa niitä johonkin toiseen kuntaan. Tilasto saattaa todistaa valituksen aiheellisuuden, mutta silti totuus ts. valtionosuuksien vertailukelpoinen taso ei ole useinkaan tilaston mukainen.

Jos ammatillinen koulutus on organisoitu maakunnallisessa kuntayhtymässä, toimintakulut ja valtionosuudet ovat pienet. Jos se on järjestetty kunnan omassa organisaatiossa, luvut ovat vastaavasti suuremmat (mm. Pori). Esimerkiksi Vantaalla ihmeteltiin kaupungin valtionosuuksien pienuutta suhteessa eräisiin muihin kaupunkeihin.

Paljon laskennassa auttaa Kuntaliiton laatima korjattujen valtionosuuksien taulukko, jossa opetustoimen valtionosuudet on kohdistettu kotikuntiin. Sen käyttöä luonnollisesti unohdetaan, kun yritetään korostaa omien valtionosuuksien pienuutta osasyynä kunnan talousongelmissa.

Lainojen erilainen sisältö

Toimintojen organisoinnin erilaisuudesta johtuvia ongelmia on myös taseiden tarkastelussa. Lahdessa on käytössä ns. konsernipankki. Kaikki kaupungin yhtiöidenkin lainat kiertävät kaupun-

"Tehokkaimmiksi ovat osoittautuneet 30 000 - 50 000 asukaan kunnat tutkimuksesta riippuen..."

gin kautta. Tämä lisää Lahden lainakantaa merkittävästi. Lahden kaupungin lainakanta lähestyy tilinpäätöksen konsernilainakantaa.

Lahden konsernipankin vuoksi Päijät-Häme on maan velkaisimpien maakuntien joukossa. Keskuskaupungin luvut heittelevät maakunnan lukuja. Tästä johtuen paljon käytetyissä maakunnallisissa luvuissa on omat ongelmansa. Maakunnan pienkunnilla voi mennä hyvin, vaikka maakunnan luvut näyttävät heikoilta maakuntakeskuksen heikkojen lukujen takia. Toisaalta maakuntakeskuksen hyvät luvut voivat peittää alleen muiden heikon tilanteen.

Monissa pienissä kunnissa (esimerkiksi Artjärvi) suuri osa lainakannasta on asuntolainoja, jotka toisissa kunnissa ovat yhtiöiden nimissä. Vaikka maassa on muutama kunta, jolla ei ole lainoja, ei tulkinta tähtäkään osin ole suoraviivainen. Toisilla kunnilla saattaa olla antolainoja saman verran kuin lainoja.

Uudeksi ongelmaksi kuntien taseiden vertailussa nousevat vastuut. Espoossa on otettu käyttöön ns. yksityisrahoitusmalli. Sen lainakantaa vähentävät uudenlaiset, yksityisen rahoituksen perustuvat ratkaisut. Näiden seurauksena Espoon lainakanta on noin 150 miljoonaa euroa pienempi kuin perinteisissä rahoitusratkaisuisa. Toisaalta vastuut ovat saman verran suuremmat. Espoon vertailukelpoinen lainakanta olisi siten nykyiseen verraten kaksinkertainen.

Jos vastaavanlaiset menettelyt yleistyvät, lainakanta ei kerro kuin osan kunnan taseen sisältämistä vastuista. Tilaston luku lainat euroa/asukas on oikea ja kuntien tilinpäätöksen mukainen. Sen sisältö vain on erilainen eri kunnissa, mistä aiheutuvat vertailuongelmat.

Suuret vai pienet kunnat edullisia?

Kuntien palvelujen kustannusten muutokset ovat hitaita. Tietojen vertailukelpoisuus ei ole ainaakaan parantunut. Periaatteessa kuntien palvelukustannukset ovat sitä suuremmat mitä kehittyneempi kunnan kustannuslaskenta on. Eroja selittävät sisäinen laskutus ja erityisesti tilahallinto. Jos kunnalla on uudenaikainen tilahallinto ja sisäiset vuokrat vastaavat markkinavuokria, palvelukustannukset ovat suuremmat.

Jos kunnan palvelukustannukset muuttuvat yhtäkkisesti suuresti, todellista muutosta todennäköisempi lukujen muutoksen syy on tilastovirhe tai toiminnan organisoiminen ja sitä seurannut tilastointitavan muutos. Vuoden 2004 suurten kaupunkien palvelukustannusten vertailussa ongelmana olivat suuret heilahtelut sisäisissä erissä. Osa oli todellisia, osa tilastovirheitä.

Asukaskohtaisia kustannuksia tarkasteltaessa on muistettava, että suuret kustannukset eivät merkitse automaattisesti hyvää palvelutasoa tai pienet heikkoja palveluja. Toisaalta suuret kustannukset eivät merkitse heikkoa taloudenhoitoakaan tai pienet hyvää.

Lounaassa nuuka kunta
Toimintakulut, euroa asukasta kohti¹

1. Hammarland	3 038
2. Merimasku	3 174
3. Lemland	3 188
Masku	3 188
5. Kodisjoki	3 207
6. Pertteli	3 236
7. Vahto	3 243
8. Kiikala	3 278
9. Luvia	3 279
10. Lemu	3 293
...	...
346. Oulu	4 862
382. Turku	5 163
402. Tampere	5 304
412. Helsinki	5 487
435. Korsnäs	7 643

¹vuonna 2004 (vuoden 2003 kuntajärj.)
LÄHDE: KUNTIEN TASEIDEN VERTAILU 2005

Lännessä kevyt koneisto
Kunnan henkilöstö, % väestöstä¹

1. Kustavi	1,0
2. Korttesjärvi	1,0
3. Kisko	2,4
4. Velkua	2,6
5. Inkoo	2,8
6. Karijoki	2,8
7. Kiikala	3,2
Pyhäranta	3,2
9. Suodenniemi	3,3
10. Askainen	3,3
Suomusjärvi	3,3
...	...
273. Oulu	6,4
291. Helsinki	6,5
349. Tampere	7,1
378. Turku	7,6
449. Ristijärvi	13,4

¹lokakuussa 2004
LÄHDE: KUNTIEN TASEIDEN VERTAILU 2005

Korvessa rohkea leikkaaja
Toimintamenobudjetin muutos, %¹

1. Suomussalmi	-23,0
2. Vuolijoki	-9,1
3. Kajaani	-8,6
4. Hyrynsalmi	-6,0
5. Vieremä	-5,3
6. Kuhmo	-4,9
Sievi	-4,9
8. Lestijärvi	-4,4
9. Petäjävesi	-3,9
10. Paltamo	-3,5
...	...
263. Turku	5,2
344. Helsinki	6,6
385. Tampere	8,4
432. Haapavesi	25,1

¹vuodesta 2004 vuoteen 2005
LÄHDE: TALOUSMÄÄRIT

Miten oma kuntasi sijoittuu?
katso: www.talouselama.fi

Talouselämä 22/2006

Kunnissa on tarpeen pohtia, miksi omat kustannukset ovat sellaiset kuin ovat. Erityisesti muista poikkeavat luvut on syytä selvittää, mutta keskiarvonkaan tuntumassa olevia lukuja ei pitäisi hyväksyä analysoimatta.

Heikki A. Loikkanen ja Ilkka Susiluoto tutkivat kuntien tehokkuutta. Kunnat saatiin järjestykseen. Tuloluettelo on niin hyvä kuin sen perustana olevat luvut, jotka eivät ole hyviä. Oikeastaan kuntia ei niiden erillisuuden takia pitäisi laittaa samaan sarjaan palvelukustannuksiltaan, vaan ryhmitellä vaikkapa kuntakoon mukaan.

Eri tutkimuksissa on haarukoitu kuntia tehokkuutta kuntakoon mukaan. Tehokkaimmiksi ovat osoittautuneet 30 000 - 50 000 asukaan kunnat tutkimuksesta riippuen. Suurten kaupunkien vertailussa Joensuu on useimmiten tuottanut palvelut vähimmällä rahalla.

Kunnan kasvaessa suurtuotannon edut muuttuvat suuresta koosta aiheutuneiksi lisäkustannuksiksi. Suurtuotannon etuja ei oikeastaan suurten kaupunkien peruspalveluissa ole. Koulut ja päiväkodit ovat kooltaan samanlaisia kuin muualla. Palvelut siis tuotetaan useimmiten pienissä yksiköissä.

Kunnan koon kasvaessa palvelutuotantoon tulee väliportaita, mikä lisää kustannuksia. Ei vanhustenhuoltolaitosta voi verrata autotehtaan liukuhihnaan, jossa on hiinan pituudesta muodostuu suurtuotannon etuja. Suuren kunnan edut ovat muualla. ■

HEIKKI HELIN
erikoistutkija
Helsingin kaupungin tietokeskus

Luettavaa:

- Hannes Manninen, Helsinki kuntakentässä. Helsingin virastopäällikköpäivät 30.10.2003. sisäasiainministeriön tiedote

- <http://www.intermin.fi/intermin/bulletin.nsf/PFS/B7305322ABA84E49C2256DCF0031C4F1>

- Pieni kunta on tehokas, Talouselämä 2/2006

- Heikki Helin & Markku Lankinen: Kuntien valtionosuuksien kohdentamisen vaikeus. Kvartti 2: 2005

- Heikki Helin, Kunnat jonoon - maksoi mitä maksoi. Kuntalehti 5/2005.

- Heikki Helin, Helsinki kiristi vyötä. Suurten kaupunkien palvelukustannukset 2003. Helsingin tietokeskuksen tutkimuksia 2005:1

Talouselämän (2/2006) Pieni kunta on tehokas -juttukonaisuuteen sisältyi Korvessa rohkea leikkaaja -taulukko. Suurimmat leikkaajat siinä olivat Kainuun maakunnan kuntia. Niiden menojen vähennys selittyi paljolti sillä, että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö siirrettiin kunnan kirjoista maakunnan kirjoihin. Taulukko on oivallinen esimerkki kuntalistaista, joita ei pitäisi esittää.

Sosiaalinen ympäristö vaikuttaa huono-osaisuuteen

Hyvinvoinnin ja huono-osaisuuden alue-erojen tiedetään olevan Suomessa selviä. Esimerkiksi työttömyys ja kuolleisuus ovat matalimmillaan Etelä- ja Länsi-Suomen seuduilla, mutta korkeampia Pohjois- ja Itä-Suomen seuduilla. Alueerot tutkimuksissa on kuitenkin yleensä jäänyt selvittämättä se, mistä nämä alue-erot oikeastaan johtuvat.

Huono-osaisuuden alue-erojen syitä etsittäessä voidaan ensimmäisenä kysyä, johtuvatko ne yksinkertaisesti alueiden väestörakenteiden eroista eli siitä, että joillain alueilla asuu esimerkiksi enemmän matalasti koulutettuja ja heikon työmarkkina-aseman saavuttaneita ihmisiä, joilla on omasta taustastaan johtuen kasvaneet huono-osaisuusriskit. Jatkokysymyksenä on se, jääkö alue-eroja vielä jäljelle, kun erot väestörakenteissa on otettu huomioon. Onko siis muilla alueisiin liittyvillä tekijöillä, kuten sosiaalisilla, taloudellisilla tai kulttuurisilla oloilla, merkitystä asukkaiden hyvinvoinnille.

Alue-erot tutkimuksia on tehty yleensä vain aluetietoja sisältävillä aineistoilla, joissa ei ole tietoja yksilöiden ominaisuuksista. Tästä johtuen ei ole pystytty erottelemaan väestörakenteeseen liittyviä ja muita alueisiin liittyviä tekijöitä alue-erojen selittäjinä.

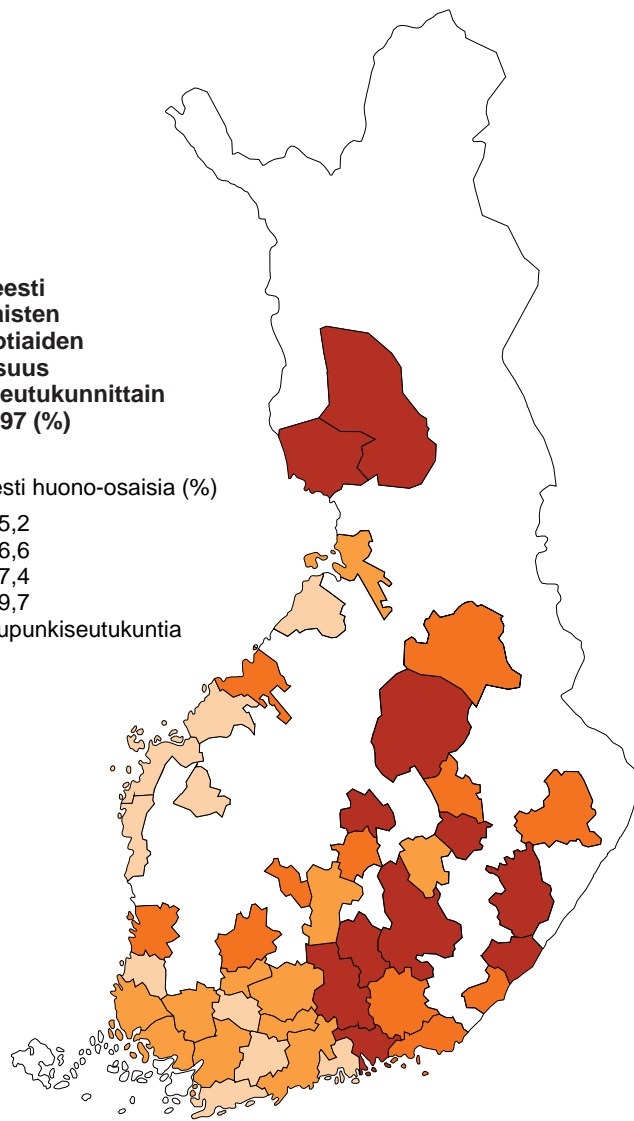
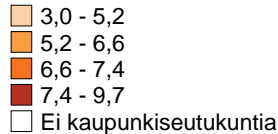
Seitsemän huono-osaisuuden mittaria

Äskettäin julkaistussa väitöskirjatutkimuksessani tutkin huono-osaisuuden alue-eroja ja aluetekijöiden vaikutuksia ihmisten huono-osaisuusriskihin aineistolla, jossa Tilastokeskuksen toimittamia yksilöitä koskevia rekisteritietoja yhdistettiin Suomen kaupunkiseutukuntia koskeviin tietoihin.

Kaupunkiseutukunniksi määriteltiin ne seutukunnat, joissa on vähintään yksi kaupunkimainen kunta. Huono-osaisuuden mittareita tutkimuk-

KARTTA:
Kasautuneesti huono-osaisten 40 - 54-vuotiaiden miesten osuus kaupunkiseutukunnittain vuonna 1997 (%)

Kasautuneesti huono-osaisia (%)

Kartta kuvaa kaupunkiseutukunnittain niiden 30-54-vuotiaiden miesten osuutta, jotka olivat yhtä aikaa sekä pitkäaikaistyöttömiä, perheettömiä että pienituloisia (valtioveronalaiset tulot alle 50 % mediaanista) vuonna 1997. (Valkoiset maaseutumaiset seutukunnat eivät ole tarkastelussa mukana.)

ssa olivat pitkäaikainen työttömyys, perheettömänä eläminen, parisuhteesta eroaminen, pienituloisuus (tulot alle 50 prosenttia mediaanista), omistusasunnosta luopuminen, ennen aikainen kuolema sekä näistä eri tekijöistä muodostetut kasautuneen huono-osaisuuden yhdistelmämittarit.

Tutkimuksessa selvitettiin, millaisia olivat huono-osaisuuden alueelliset erot 1990-luvun loppupuolella ja miten paljon ne olivat riippuvaisia väestörakenteista. Lisäksi tutkittiin, miten seutukuntien sosiaalista ympäristöä kuvaavat tekijät olivat yhteydessä yksilöiden huono-osaisuusriskihin, kun myös heidän sosiodemografisen taustansa vaikutus otettiin samanaikaisesti huomioon. Tarkastelua syvennettiin tutkimalla, miten lamavuosina koettu pitkäaikais- tai toistuvais-työttömyys vaikutti henkilöiden myöhempään huono-osaisuusriskihin ja oliko aluetekijöiden vaikutus erilainen lamatyöttömien kuin muiden joksessa.

Tulosten mukaan huono-osaisuuden alue-erot näkyivät selvempinä kuin aiemmissa alue-erotutkimuksissa, joskin eri huono-osaisuusindikaattorit johtivat jossain määrin erilaisiin tuloksiin.

kaattoreina käytiin työttömyysastetta, kaupungistuneisuusastetta, osallistumista kuvaavaa äänestysaktiivisuutta sekä perherakenteen perinteisyyttä. Perherakenteen perinteisyyttä mitattiin eronneiden, yksin asuvien ja yksinhuoltajaperheiden osuuksien yhdistelmänä.

Pääpiirteisään kaikki tarkastellut seutukuntien sosiaalisen ympäristön ominaisuudet olivat tutkimuksen mukaan yhteydessä huono-osaisuuden eri ulottuvuuksiin. Erityisesti alueiden sosiaalista koheesiota kuvaavat osallistumisaste ja perherakenteen perinteisyys vaikuttivat varsin johdonmukaisesti huono-osaisuusriskihin: mitä pienemmällä tasolla osallistumisaste oli seudulla tai mitä vähemmän traditionaalinen perherakente oli, sitä suuremmat olivat yksilöiden huono-osaisuuden riskit myös silloin, kun erot yksilöiden omassa taustaominaisuuksissa oli otettu huomioon.

Äänestysaktiivisuus kuvaa alueella näkyvää yritteliäisyyttä ja yhteistoimintaa sekä sitä, miten yksilöt ovat sitoutuneet yhteisönsä. Perherakenteen perinteisyyden mittari kertoo maallistumisesta ja perhearvoihin liittyvistä normeista sekä sosiaalisen tuen saatavuudesta. Alueellinen

Pohjanmaan rannikko erottuu (Kartta) laajempaan alueeseen, jossa määriteltyjen kasautuneesti huono-osaisten osuus on pieni. Ylipäätään Länsi- ja Etelä-Suomen seutukunnissa huono-osaisten osuus on keskimääräistä pienempi, ja osuudet ovat suurimmillaan Pohjois- ja Itä-Suomen kaupunkiseuduilla.

Neljä sosiaalista ympäristöä kuvaavaa indikaattoria

Tutkimuksen tulosten mukaan huono-osaisuuden alue-eroista vain osa johtui alueiden erilaisista väestörakenteista eli siitä, että alueilla asuu eri määrä omien ominaisuuksiensa takia syrjäytymisriskissä olevia ihmisiä. Alue-eroihin on siis yhteydessä väestörakenteeseen liittyvästä aluetekijöistä. Vastaavasti tällaisten tekijöiden voi olettaa vaikuttavan yksilöiden huono-osaisuuden riskeihin.

Tutkimuksessani keskityin kaupunkiseutukuntien muodostamiin sosiaalisiin ympäristöihin, joita kuvaavina indi-

sosiaalinen koheesio voi vaikuttaa huono-osaisuusriskeihin sekä yksilöön kohdistuvan yhdenmukaisuuden paineen ja normikonformismin että yhteisön kantaman sosiaalisen vastuun kautta.

Tulosten mukaan lama-ajan pitkäaikaistyöttömyyttä kärsineillä näiden tekijöiden vaikutukset olivat vielä suurempia kuin muilla. Sosiaalisesti kiinteissä yhteisöissä oman työttömyyden vaikutus muuhun huono-osaisuuteen oli siis pienempi kuin yhteisöissä, joissa vastaavaa tukea ei ollut saatavilla.

Pieni työttömyyssaste suurentaa huono-osaisuuden riskejä?

Yllättävimpiä tuloksia oli se, että kun erot yksilöiden taustaominaisuuksissa oli otettu huomioon, nimenomaan seutukunnan pieni työttömyyssaste näytti suurentavan huono-osaisuusriskejä.

Vastoin odotuksia seutukunnan deprivoituneisuus ei siis heikentänyt yksilöiden hyvinvointia, kun näiden omat taustatekijät oli vakioitu. Matala työttömyyssaste heikensi erityisesti lama-ajan pitkäaikaistyöttömien asemaa. Osaselityksenä tälle voi olla jonkinlainen leimautumisen prosessi: matalan työttömyyssasteen seuduilla ne, jotka ovat joutuneet työttömiksi, saattavat joutua yhteisönsä silmätikuiksi ja kokea suurempaa psyykkistä stressiä ja siksi ehkä joutua huono-osaisuuden kierteeseen. Korkean työttömyyssasteen alueilla yksilön työttömyys sen sijaan on normaaliempi eikä niin leimaava tilanne.

On siis tärkeää huomata, että ihmisten hyvinvointiin eivät vaikuta vain heidän omat ominaisuutensa, kuten koulutus, perheasema tai saavutettu työmarkkina-asema. Myös ympäröivän yhteisön muodostaman sosiaalisen ympäristön ominaisuudet vaikuttavat hyvinvointiin ja huono-osaisuusriskeihin.

Sen sijaan, että huono-osaisuuden ehkäisyssä pyrittäisiin poliittisin keinoin vaikuttamaan vain tiettyihin väestöryhmiin, voitaisiin samaan päämäärään päästä kenties tehokkaammin ihmisten asuinseutujen ominaisuuksiin vaikuttamalla. Poliittikan keinoin voidaan luoda esimerkiksi mahdollisuuksia sosiaaliseen osallistumiseen ja yhteisöjen kiinteyden lisäämiseen, joka tutkimukseni valossa auttaa luomaan yleistä hyvinvointia. ■

JENNI BLOMGREN
erikoistutkija
Kansanterveyslaitos

Kirjoittaja on valtiotieteiden tohtori. Hänen väitöskirjansa "Huono-osaisuus Suomen kaupunkiseutukunnissa: alue-erot ja sosiaalisen ympäristön vaikutukset 1990-luvulla" tarkastettiin Helsingin yliopistossa 24.9.2005.

Lisätietoja:
<http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/lval/sosio/vk/blomgren/>

TIETOTEKNIikka

JUPA-hanke päättynyt, mutta kehitystyö jatkuu

■ Julkiset palvelut verkkoon -hankkeen (JUPA:n) voi katsoa alkaneen helmikuussa 2004, kun hankepäällikkö **Pia Paaso** aloitti työnsä sisäasiainministeriössä. Tietoyhteiskuntaohjelmaan kuuluneen hankkeen tavoitteena oli edistää palveluiden saatavuutta uudistamalla toimintatapoja ja tekemällä uusia sähköisiä palveluita lähinnä kunnallishallintoon seutu- ja aluetasolle. Tämä edellytti laajaa yhteistyötä.

Hanke pääsi asetettuihin tavoitteisiinsa. Suunnitellut palvelut on otettu pääosin käyttöön. Hankkeen tulokset raportoidaan ja julkistetaan viimeistään syksyllä 2006 sen jälkeen, kun kaikki työt on saatu valmiiksi.

Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa vuonna 2004 mallinnettiin ministereiden valitsemia palvelukokonaisuuksia. Vuoden 2005 alussa käynnistyi toinen vaihe, kun julkisen haun kautta valittiin kahdeksan käyttöönottoprojektia. Hämeenlinnan alueella ja Lieksassa toteutettiin vanhusten verkkopalveluita. Oulun ja Lahden seuduilla tehtiin päivähoitajan palveluita ja Oulussa lisäksi myös Kulkujaviraston kanssa kuluttajaneuvontaan liittyviä palveluita.

Jämsän seudulla kyseessä oli tontti- ja asuntopörssi, Etelä-Karjalassa matkailu-, kulttuuri ja vapaa-ajan palvelut ja Etelä-Suomen lääninhallituksessa tavaraliikenneluvat, jotka tehtiin kaikille

lääneille. Toivon myös lukijan löytävän joukosta tärkeitä palveluita, vaikka monia keskeisiä palveluita jäi vielä seuraaville hankkeille.

Asettamiskirjeen mukaan hankkeen oli määrä päättyä vuoden 2005 loppuun mennessä. Näin myös kävi, vaikka muutamilla alueilla on joitakin asioita kesken. Jatkamisesta ja toisesta hakukierroksesta keskusteltiin syksyllä 2005, mutta siitä luovuttiin yksimielisesti.

Yllättävää kyllä myös ajatukset siitä, miten sähköistä asiointia voidaan parhaiten edistää, ovat muuttuneet parissa vuodessa. Nykynäkemyksessä aikaisempaa enemmän kansallisia ratkaisuita ja keskitettyä johtamista, joihin myös ValtiIT ja KuntalT tähtäävät.

JUPA -hanke oli tietoyhteiskuntaohjelman tähtihankkeita. Ohjelma tuki hanketta koko ajan; hanke toi ohjelmalle sen alkuvaiheessa kaipaamaa konkreettisuutta. Tällaisessa yhteistyöhankkeessa on tärkeää löytää oikeat kumppanit. Voi jo sanoa, että tässä onnistuttiin, vaikka erillinen arviointi alueprojekteista saadaan valmiiksi vasta myöhemmin tänä vuonna. Hankkeen johtoryhmä on lopettanut toimintansa. Ministeriön perusteilla oleva KuntalT huolehtii kuitenkin siitä, että kaikki se, mihin on sitouduttu, tullaan tekemään.

Julkiset palvelut verkkoon -hankkeessa tuotettujen ratkaisuiden lisäksi on tärkeää, että niitä otetaan aktiivisesti käyttöön ja kehitetään. Jatkotyö on jo hyvässä vauhdissa. On mahdollista, että hankkeessa syntyneen konkreettisen tiedon pohjalta saadaan vielä myöhemmin luotua uusia merkittäviä innovaatioita. Ainakin uusille ajatuksille ja ratkaisuille on olemassa oiva alusta. ■

EINO HOSIA
johtoryhmän puheenjohtaja
JUPA -hanke

KIRJAT

Värikäs yhteiskuntakriitikko Kymenlaaksosta

Huutavan ääni ei ole vaiennut

■ **Kalle Raski** tunnetaan sanavalmiina miehenä, jonka kynänjälkeä on voinut lukea monissa lehdissä vuosien varrella. Kaikki eivät ole sulataneet hänen terävän kynänsä jälkeä ja siksi jotkut kokevat hänet piikkinä lihassa, eräänlaisena huutavan äänenä. Terävä kynä on myös sulkenut monia ovia miehen tiellä, mm. monet kunnallispoliitikot Kymenlaaksossa ovat suivaantuneet Raskin teksteihin.

Kalle Raski julkaisi joulun alla tuoreimman teoksensa "Paratiisin porteilla ja muita kirjoituksia" Kouvolassa legendaarisessa ravintola Pyöreässä Torpassa, kansanomaisesti Mutterissa.

Tuoreen kirjan nimikkokertomus on julkaistu Mainosuutisissa vuonna 1987. Muut kirjoitukset ovat eri lehtien palstoilta vuosilta 1988-2005. Raskin tuoreimmassa teoksessa nousee esiin teräväkynäisen toimittajan vähemmän tunnettu pehmeä ja herkkä puoli.

Kirjasta on otettu 3000 kappaleen painos, joi-

ta 1 500 on numeroitu.

Kalle Raski on käytännöllisesti elättänyt itsensä kirjoittamalla jo 35 vuoden ajan. Hän on kirjoittanut pääasiassa kolumneja, joita on julkaistu tuhansia. Teksteissään Raski tarkastelee yhteiskunnallista elämää kriittisesti.

Raskin nimi herättää yhä voimakkaita tunteita erityisesti Kouvolan kunnallispolitiikassa, jossa hän oli mukana useita vuosia ensin kokoomuksen, sitten sitoutumattomien valtuutettuna. Kouvolan hän jätti taakseen muutama vuosi sitten muutettuaan etelään meren rannalle, Neuvotomaan.

Raskilla on takanaan toimittajakokemusta mm. Uudesta Suomesta, Kauppalehdestä ja YLEstä. Hän on työskennellyt mainostoimistoissa copywriterinä, hänellä on ollut oma mainostoimisto ja pari kertaa kaupunkilehti ja kerran jopa venealan yritys.

Nykyisin Kalle Raski kirjoittaa kolumneja pääasiassa Kotkan Poijuun sekä Venäjän Aika -lehteen. Kesät Raski asuu Neuvotomassa, talvet kuluvat Pietarissa, jonne hän on ehtinyt rakentaa toimivan verkostonsa. Hän on toiminut myös Kuntalehden kolumnistina.

Raskin kirjan kustantaja on Kymintehdas, kirjan kuvitus ja taitto on Raskin pitkäaikaisen ystävän, **Björn Ekmanin** käsialaa. 125-sivuista eeposta on saatavilla ainakin Kouvolan Suomalaisesta kirjakaupasta. ■

REIJO VAURULA

ARKISTOINTI

Tietojärjestelmien
pysyvästi säilytettävät tiedot

Ongelmana otannat ja menettelytavat

■ Kunnallisten organisaatioiden asiakirjahallinnon ja arkistotoimen tarkastuksissa ja erilaisilla ohjauskäynneillä on huomio kiinnittynyt siihen, että sähköisiin tietojärjestelmiin ja rekistereihin sisältyviin pysyvästi säilytykseen määrättyihin asiakirjallisiin tietoihin liittyvät menettelytavat ovat usein epäselviä. Toinen ongelma-alue on pysyvästi säilytettävien otantojen tekeminen.

Reportit ja tulosteet

Kunnallisen organisaation on kuvattava arkistonmuodostussuunnitelmassaan toiminnassaan käyttämät tietojärjestelmät ja rekisterit. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että toimintaprosesseittain määritetään asioiden käsittelyvaiheista kertyvät asiakirjalliset tiedot ja se, mihin tietojärjestelmään tai rekisteriin kyseisiä tietoja rekisteröidään tai tallennetaan tai missä tietojärjestelmässä tai rekisterissä niitä käsitellään.

Lisäksi on selvitettävä, mitä tulosteita ja raportteja järjestelmistä ja rekistereistä otetaan ja kuinka kauan niitä säilytetään. Selvitys- ja määrittelytyö koskee sekä kunnallisen organisaation ylläpitämiä että yhteiskäyttöisiä tietojärjestelmiä ja rekistereitä.

Jos rekisterin tai tietojärjestelmän tietosisältö on arkistolaitoksen määräyksellä määrätty osittain tai kokonaan pysyvästi säilytettäväksi, kunnallisen organisaation on huolehdittava siitä, että rekisteristä tai tietojärjestelmästä saadaan sellaisia tulosteita ja raportteja, joihin arkistolaitoksen päätöksen mukaiset tiedot tulostetaan (esimerkiksi asianhallintajärjestelmästä tai diaarista pysyvästi säilytykseen määrätty tulosteet).

Tietojärjestelmän raportoinnin toimivuus on organisaation vastuulla, joten järjestelmän määrittelyvaiheessa ja etenkin testausvaiheessa raportointiin ja raporttien tietosisällön muokkaukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Jälkikäteen raportoinnin kehittäminen on hankalaa ja kallista.

Rekisterin tai tietojärjestelmän tietosisällön pysyvä säilyttäminen yksinomaan sähköisessä muodossa edellyttää aina arkistolaitoksen yksittäiselle kunnalliselle organisaatiolle antamaa erillispäätöstä. Arkistolaitokselle osoitettava lupahakemuksen laatimisesta tulee laitoksen kotisivulle vuoden 2006 alussa erillinen ohjeistus.

Tietojärjestelmistä tai rekistereistä otettavien arkistoitavien tulosteiden ja raporttien tulostusajankohdat ja tulostusvastuut on määriteltävä organisaation arkistonmuodostussuunnitelmassa. Tulosteet ja raportit tuotetaan pääsääntöisesti paperille, ellei arkistolaitoksen päätöksissä ole erikseen mainittu, että pysyvästi säilytettävät tiedot voidaan tulostaa myös mikrofilmille.

Mikrofilmitulosteet voidaan arkistolaitoksen päätösten mukaan ottaa asianhallintajärjestelmästä tai atk-diaarista pysyvästi säilytykseen määrättyistä arkistotulosteista. Näitä ovat terveydenhuollon yksiköiden pysyvästi säilytettävään syntymäpäiväotantaan kuuluvien potilastiedot, oppilaitosten oppilas- ja opiskelijatietojärjestelmistä pysyvästi säilytykseen tulostettavat henkilö- ja arvosanatiedot sekä kirjastojen hankinta- ja kartuntatiedot tai uutuusluettelot, jos ne sisältävät hankinta- ja kartuntatiedot.

Jos kunnallinen organisaatio haluaa tulostaa muista tietojärjestelmistä pysyvästi säilytykseen määrätty tiedot mikrofilmille, siihen tarvitaan arkistolaitoksen erillislupa.

Vuoden 2006 alusta voimaan tulevan asiantuntijajärjestelmiin sisältyvien pysyvästi säilytettävien asiakirjallisten tietojen sähköistä arkistointia koskevan arkistolaitoksen määräyksen myötä ei jatkossa enää tulosteta asiantuntijajärjestelmistä raportteja pysyvästi säilytykseen. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että asiantuntijajärjestelmä vastaa ominaisuuksiltaan arkistolaitoksen vaatimuksia ja että organisaatio on saanut arkistolaitokselta luvan säilyttää järjestelmään sisältyvät tiedot pysyvästi yksinomaan sähköisessä muodossa.

Pysyvästi säilytykseen otettavat otannat

Arkistolaitoksen tekemissä kunnallisten organisaatioiden pysyvästi säilytettävistä asiakirjoista koskeissa päätöksissä määrätään ne asiakirjat, joista otettava otos säilytetään pysyvästi tulevaa tutkimusta varten. Päätöksissä määritetään myös kussakin asiakirjasarjassa käytettävä otantamenetelmä. Nämä tiedot on siirrettävä kunnallisen organisaation arkistonmuodostussuunnitelmaan, jossa määritellään niin ikään se, milloin otantaan kuuluva aineisto erotellaan määrärajan säilytettävästä aineistosta.

Pääsääntöisesti kyse on henkilöasiakirjoista

(potilaskertomukset, sosiaalikerhomukset), joista otos otetaan syntymäpäiväperusteisesti. Jos ennen jatkuvakäyttöisen potilaskertomuksen käyttöönottoa kertyneiden potilaskertomusten otantaa ei ole mahdollista tehdä syntymäpäiväperusteisesti, noudatetaan arkistolaitoksen 19.2.2003 päätöstä (KA 46/43/03) vaihtoehtoisista otantamenetelmistä. Sosiaalitoimessa noudatetaan arkistolaitoksen 1.9.1989 tekemiä päätöksiä.

Joissakin suurissa kunnallisten organisaatioiden tuottamissa asiakirjasarjoissa noudatetaan aikajaksoon perustuvaa otantamenetelmää, jolloin pääsääntöisesti nollaan tai/ja viiteen päätyvien vuosien asiakirjat säilytetään pysyvästi ja muiden vuosien asiakirjat määräajaisesti. Nollaan päätyviltä vuosilta säilytetään pysyvästi esimerkiksi mittaus- ja kartoitustehtävistä kertyvät kantakartat, maanomistuskartat ja kaavatilannekartat.

Arkistolaitoksen seurantapäätöksissä ei suoraan ole otettu kantaa, missä vaiheessa pysyvästi säilytettävään otokseen sisältyvät asiakirjat erotetaan määrärajan säilytettävistä asiakirjoista. Aikajaksoihin liittyvät otannat tehdään sen vuoden lopun tilanteessa, jota aikajaksoksi koskee. Henkilöasiakirjojen otokset poimitaan pääsääntöisesti asiakkuuden päätyttyä (esimerkiksi asiakkaan/potilaan kuoltua tai muutettua paikkakunnalta tai oppilaiden/opiskelijoiden oppivelvollisuuden/opiskelun päättymisen jälkeen lukuvuoden päätyttyä). Muissa asiaryhmissä ja asiakirjoissa olisi hyvä tulostaa tai siirtää asiakirjat/tiedot pysyvästi säilytykseen silloin, kun asia on loppuun käsitelty tai lopullinen päätös on annettu.

Arkistolaitoksen tekemissä kunnallisten organisaatioiden seurantapäätöksissä mainitaan monin paikoin, että keskeiset asiakirjat säilytetään pysyvästi. Jokaisen organisaation on itse ratkaistava, mitä keskeiset asiakirjalliset tiedot ovat ja pyrittävä nimeämään ne arkistonmuodostussuunnitelmaansa seulonnan helpottamiseksi. Pääsääntöisesti kyse on asiakirjoista, jotka olennaisesti valaisevat kyseisen asian käsittely- ja päätöksentekoprosessia. ■

PÄIVI HAPPONEN
ylitarkastaja
Kansallisarkisto
MAARET BOTSKA
erityisasiantuntija
Kuntaliitto

Lisätietoja:
www.narc.fi/

YMPÄRISTÖ

Hämeenlinna profiloituu asumiskaupunkina

Hämeenlinna (47 000 asukasta) etsii paikkaansa asumiskaupunkina. Kaupunginvaltuusto on saanut pohtia, millaiselta kaupungin kartan pitäisi näyttää 2030.

■ Hämeenlinnan asemakaava-arkkitehti Päivi Saloranta esitteli kaupungin ratkaisuja Kestävä

kehitys-seminaarissa Kuntatalossa. Virkamiehet ovat koonneet kaupunkirakenteen strategisen asiakirjan, jossa esitellään kasvukaupungin maankäyttövaihtoehtoja.

– Valtuusto sitoutettiin hankkeeseen järjestämällä useita yleistason seminaareja, Saloranta kertoi. Valtuutetut ovat joutuneet ja päässeet tarkastelemaan kaupunkia kokonaisuutena, eikä vain yhtä kaavoituskohdetta kerrallaan.

Kartoilla hahmoteltiin, millainen on hallitsemattoman, hallitun tai harkitun kasvun Hämeenlinna 2030. Harkitussa ratkaisussa väkiluvun kasvu sijoittuisi pienemmälle alueelle kuin muissa ratkaisuissa. Asukkaita olisi paikoitellen 30-50/hehtaari, kun perinteisellä omakotikaavalla väkeä mahtuisi vain 10 asukasta hehtaarille ja kasvu

leimaisi omakotimaton laajeneminen.

Tavoitteena Hämeenlinnassa on Salorannan mukaan nykyistä korkeampi asumistiheys ja monipuolisempi asuntorakentaminen. Rajoitettu ja ohjattu kasvu merkitsisi tiiviimpää kaupunkirakentamista.

Mielipidettä kaupungin rakentamisesta on kysytty myös kuntalaisilta. Vapaaehtoiset saivat rekisteröityä verkkovaltuustoon. Asukaspaneeliin ilmoittautui 150 ihmistä, joista 130 vastasi kaupunkirakennekyselyyn.

Seuraavaksi verkkovaltuusto saa ottaa kantaa ajankohtaiseen kysymykseen maaliskuussa. Verkkovaltuuston vastaukset eivät ainakaan toiseksi ole luettavissa kaupungin nettisivuilta. ■

PIRJO TUUSA

The Art of Cash Management

Analyste Oyj kehittää ohjelmistoja yritysten ja pankkien väliseen maksuliikenteeseen ja siihen läheisesti liittyvään taloushallintoon, esimerkiksi laskujen sähköiseen käsittelyyn sekä kassa- ja rahoitussuunniteluun.

ANALYTE

www.analyste.fi Tampere • Helsinki • Oulu • puh. 0209 341 0000

OpusCapita®-ohjelmistot rahaprosessien ohjaukseen

OpusCapita Oyj on rahanhallinnan ohjelmistojen kokenut toimittaja ja luotettava projektikumppani nykyaikaisten rahaprosessien kehittämisessä. Rahoituksen ja riskien hallinta / Rahaliikenteen järjestelmät / Sähköinen laskunkäsittely / Rajattomat pankkiyhteydet Suomessa ja Keski-Euroopassa...

OpusCapita®

OpusCapita Oyj
Tampere • Helsinki • Tukholma
Finlaysoninkuja 21, 33210 Tampere / puh. (03) 248 5111 / www.opuscapita.fi

Dynasty

nykyaikainen ratkaisu asian-, asiakirja- ja arkistohallintaan.

Documenta Oy
Itämerenkatu 5, 00180 HELSINKI
Puh. 020 551 5800, Fax 020 551 5850
www.documenta.fi

DOCUMENTA

TRIPLAN

KuntaToimisto

Työväline tehokkaaseen asianhallintaan

Puh. 03-647 4460 Fax. 03-647 4416 www.triplan.fi

skoy® SUUNNITTELUKESKUS OY

- Alueiden käyttö ja kehitys
- Vesi- ja ympäristötekniikka
- Liikenne ja väylät
- Talosuunnittelu
- Rakennuttaminen ja ylläpito

www.fcg.fi, puh. 010 409 5000

FCG

PALVELUT

Pitääkö budjetti?

TOCOMAN

Aseta realistinen kustannustavoite. Auditoi suunnitelmasi rahallisen taloudellisuutta. Tocoman antaa Sinua siinä. Ota yhteyttä: p. 020 7430 230 - www.tocoman.fi

TILINTARKASTUS

Luotettavaa asiantuntemusta

Korkealaatuista tilintarkastusta ja neuvontapalveluja kunnille, kuntayhtymille, seurakunnille ja seurakuntayhtymille sekä muille julkishallinnon yhteisöille.

Erityispalvelujamme ovat mm.

- Tietoturvan ja tietojärjestelmäriskien hallinta
- Arvonlisäveroneuvonta ja muut veropalvelut
- Sisäinen tarkastus
- Koulutustoiminta
- Laskentatoimen kehittäminen
- EU-hankkeiden tarkastus
- Muut asiantuntijapalvelut.

Lisätietoja saat ottamalla yhteyttä:
KPMG Kunta, PL 1037 (Mannerheimintie 20 B), 00101 Helsinki, puh. 020 760 3000, fax 020 760 3366. Palveluksessasi Leif-Erik Forsberg, JHTT, KHT sekä KPMG:n toimistot kautta maan.

www.kpmg.fi

AUDIT • TAX • ADVISORY

KPMG

© 2008 KPMG Widen & Co, the Finnish member firm of KPMG International, a Swiss corporation. All rights reserved.

TYÖVOIMAN VÄLITYS

Osaajia

Etsitkö osaajaa tai oletko sellainen? Ota yhteyttä. Tutustu avoimiin työpaikkoihin internetsivuillamme!

VARAMIESPALVELU-YHTIÖT
LAATUYÖTÄ KAUTTA MAAN

Kun työ on tehtävä.

teollisuus • varasto • kuljetus • metalli • rakennus • toimisto
kauppa • hotelli • ravintola • rekrytointi • ta-järjestelyt

www.varamiespalvelu.fi

PURUNPOISTOJÄRJESTELMÄ

**Ourex
purunpoistolaitteet.**
Turvallista laatua.
Tunnetusti.

- EI30-paloluokitus
- mm. oppilaitoksiin, teattereihin ja varikoille

Kohdepoistot
Hitsauspoistot
Pakokaasunpoistot
Liikuteltavat suodatinyksiköt
Maalauspoistot

Ourex

PUHTAASTI MONIPUOLINEN

Puhaltimet
Purunpoistolaitteet
Tekstiilipölynpoistolaitteet
Suodatinyksiköt
Keskussiivouslaitteet

KALUSTUS, ARKISTOINTI, VARASTOINTI

Puh. (02) 7221 321 Fax (02) 7221 320 www.punta.fi

Teräskalusteet

Kestävät säilytysratkaisut

KIINTEISTÖPALVELUT

**Kuka hoitaa
kiinteistöhuollon
ja siivouksen?**

Puh. (09) 477 4510
www.rtkpalvelu.fi

rtk
me hoidamme.

PALVELUT

Ovatko kuntanne ruokapalvelut

Palveluliiketoimintaa? Muun palvelutoiminnan välttämätön tuki?
Kustannustehokasta tuotantoa? Sopivia ostopalveluiksi?

**Teille sopivan strategian valinnassa ja
toteuttamisessa auttaa**

Leena Nyysönen
MMM
Senior Consultant

leena.nyysonen@elisanet.fi ** puh. 0405560959 ** Pietiläntie 6, 00700 Helsinki

ENERGIA

Energia-alan palveluja yrityksille

- sähkö, kaukolämpö ja -jäähdytys
- engineering-palvelut
- sähkö- ja konetekninen kunnossapito
- ulkovalaistus ja varmennetut sähkönsyöttöratkaisut
- valokuituverkkoa tiedonsiirtoon
- HelenNet-radiopuhelinpalvelut

yrityspalvelut puh. 010 802 803
www.helsinginenergia.fi

Helsingin Energia
Yhdessä enemmän.

**Kaikki palvelut
yhdestä paikasta**

- KIINTEISTÖN INVESTOINTIPALVELUT
- TEKNISET PALVELUT
- KIINTEISTÖNHUOLTO
- PUHTAANAPITOPALVELUT
- TOIMITILAPALVELUT
- RUOKAILUPALVELUT
- YMPÄRISTÖPALVELUT
- TURVALLISUUSPALVELUT
- VAHINKOSANEERAUSPALVELUT

ISS Palvelut, puhelin 0205 155, www.iss.fi

PANTATAANKO luottamuselinten varajäseniltä TIETOA?

■ ■ Luottamushenkilöiden oikeudesta tietojensaantiin joudutaan suokopuun aina silloin tällöin. Joskus kuulee väitteitä, että kuntien ykköspäätäjät panttaavat tietoa tahallaan kakkosketjuisilta. Erityisesti varavaltuutetut ja lautakuntien varajäsenet kaipaisivat usein tietoa jopa enemmän kuin sitä virallisesti tarjotaan.

Kuntalain 43 § sanoo, että ”luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita hän toimessaan pitää tarpeellisenä”. Tiedon saamista saa rajoittaa vain poikkeustapauksissa, lähinnä julkisuuslain salassapitosäännösten nojalla.

Kuntalain 18 §:stä taas on pääteltävissä, että toimielinten varajäseniin sovelletaan samoja säännöksiä kuin varsinaisiin jäseniin. Mutta kuinka on esityslistojen laita? Voiko myös varavaltuutettu vaatia niitä itselleen kestotilauksena?

Näkemys I

Ilomantsin (6 500 asukasta) kunnanjohtaja Seija Teittinen, onko Teidän valtakunnassanne käyty kamppailua esityslistojen jakamisesta?

– Asia on noussut esille silloin tällöin jonkun yksittäisen henkilön aloitteesta.

Oma kantanne?

– Mielestäni esityslistojen lähettäminen kokoukseen osallistujille riittää. Kokoukseen tulevat saavat näin aineiston, jota kokouksessa käsitellään.

– Meillä esityslistat liitteineen ovat internetissä heti kun ne ovat valmiita. Pöytäkirjat taas ovat neissä heti kokousiltana.

Mutta eihän kaikilla ole käytössään internetiä?

– Aivan. Mutta valtavien paperimäärien lähettämisessä on oltava joku järkevä raja. Useimmat luottamushenkilöt tuskin edes haluavat tällaista vaikeasti hävitettävää paperinpaljoutta riesakseen.

– Pimittää emme halua mitään missään nimessä. Kysyessään luottamushenkilö, myös varajäsen, saa varmasti pyytämästään asiasta tiedon.

Näkemys II

Ilomantsin valtuutettu ja kunnanhallituksen II varapuheenjohtaja Tuire Nygren (sit.), olette kantanut huolta varajäsenten tiedonsaantioikeudesta. Miksi?

– Tärkeintä on se, että varamiehet saavat seurata lautakuntien työtä myös esityslistojen kautta. Näin he olisivat kykeneviä ja päteviä osallistumaan päätöksentekoon silloin, kun kutsu tulee. Myös varahenkilön on hallittava tehtävänsä täysipainoisesti.

Ovatko varavaltuutetut tietopimennossa?

– Usein ovat. Me sitoutumatot olemme ratkaisseet ongelman työparimenettelyllä. Esimerkiksi joka kerta ennen kunnanhallituksen kokousta käyn varahenkilöni kanssa läpi esityslistan kohta kohdalta.

Entä millainen on Ilomantsin lautakuntien listajakopolitiikka yleisesti?

– Linja on muuttunut pienin askelin avoimeen suuntaan. Etenkin pienet lautakunnat ja tarkastuslautakunta lähettävät esityslistansa automaattisesti myös varahenkilöille. Tällä tavoin he pysyvät ajan tasalla ja motivoituneina.

Tiukkapiipoin lautakuntanne?

– Jaa-a. Sanotaan niin, että tekninen lautakunta jakaa tietoa varsin kitsaasti.

Sotasuunnitelmanne tästä eteenpäin?

– Valtuutettujen ja ensimmäisten varavaltuutettujen tulee saada etukäteen postitse hallituksen esityslistan lisäksi myös lautakuntien listat. Tästä on jo aloite lautakuntien käsittelyssä.

Mutta eikö oikeastaan kaikki tarpeellinen tieto ole jo kuntanne internet-sivustoilla vapaasti kaikkien

ihmeteltävänä? Miksi kamala peritrafikki?

– Kaikilla ei, syystä tai toisesta, ole mahdollisuutta internetin käyttämiseen. Kysymys on myös luottamushenkilöiden tasa-arvoisesta kohtelusta.

Näkemys III

Johtava lakimies Heikki Harjula Kuntaliitosta, mikä on esityslistojen juridinen status?

– Julkisuuslain mukaan ne ovat asiakirjoja, jotka eivät vielä ole julkisia. Tällaisten asiakirjojen näyttämisestä, antamisesta ja jakelusta päättää kukin viranomaisen itse, kunnissa jokainen lautakunta omalta kohdaltaan.

Luottamushenkilöillä lienee kuitenkin erityisoikeuksia?

– Aivan. Kuntalain 43 § takaa luottamushenkilölle oikeuden saada tietoja myös sellaisista asioista, jotka eivät vielä ole julkisia, jos hän pitää niitä toimesaan tarpeellisena.

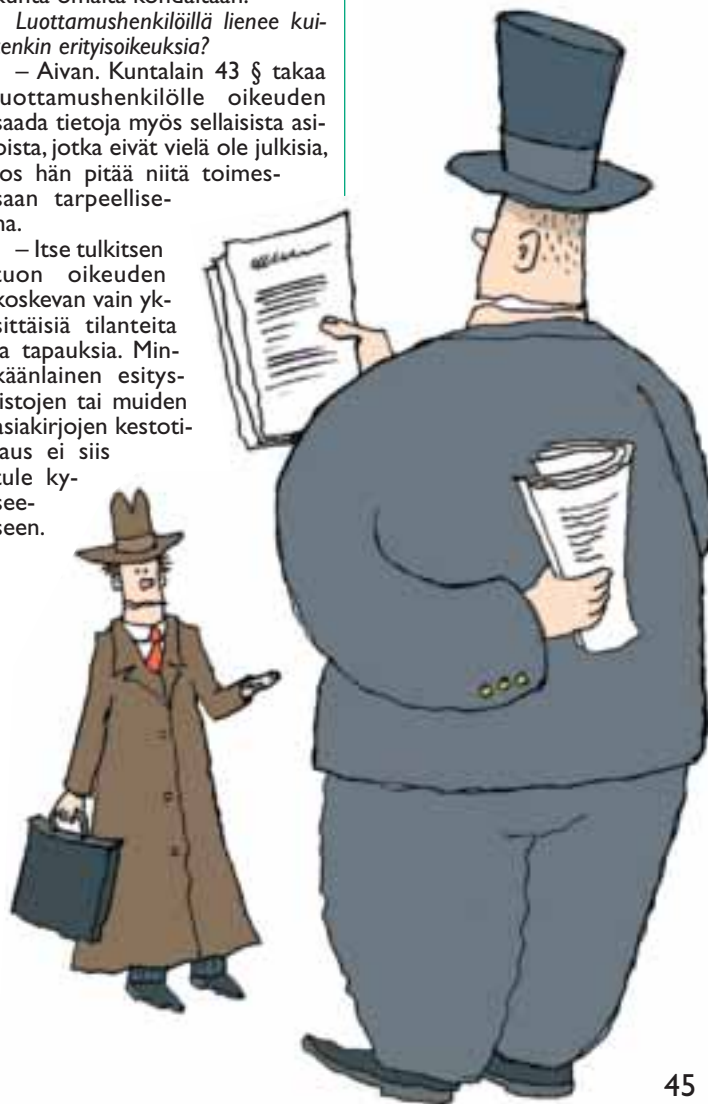
– Itse tulkitseen tuon oikeuden koskevan vain yksittäisiä tilanteita ja tapauksia. Minäkäänlainen esityslistojen tai muiden asiakirjojen kestotilaus ei siis tule kyseen.

– Laki käyttää lisäksi sanontaa ”oikeus saada nähtäväkseen”. Tarkasti ja tiukasti tulkiten minäkäänlaisia papereita ei siis tarvitsisi edes lähettää.

Laki sanoo, että luottamushenkilöllä on oikeus saada tietoja, joita hän toimessaan pitää tarpeellisenä... Sehän kuulostaa likipitäen subjektiiviselta oikeudelta?

– Ihan subjektiivisesta oikeudesta ei varmaankaan ole kysymys. Asiassa on käytettävä tervettä järkeä, objektiivista harkintaa. ■

ARI MÖLSÄ

Liityimme yhteen.

JHL JULKISTEN JA
HYVINVOINTIALOJEN LIITTO

6 tilanhoitajaa, 3 463 kodinhoitajaa ja 230 000 muuta ammattilaista • www.jhl.fi

Nastolalainen Pirkko Aulén kaipaa omaishoitajille lisäpanostusta

Sisar hento valkoinen PIENEN IHMISEN ASIALLA

MARKKU LEHTINEN

Pirkko Aulén (krist.) mittautti neljättä kertaa luottamuksensa viime kunnallisvaaleissa. Luottamusta löytyi 124 äänen verran ja työ pienen ihmisen puolesta sai jatkaa.

■ – Aikamoinen joukko ihmisiä on minut halunnut valtuustoon puhumaan puolestaan, **Pirkko Aulén** iloitsee. Hän on työskennellyt Nastolan seurakunnan diakonissana runsaat 20 vuotta. Kristillisdemokraattinen valtuutettu ja ryhmäpuheenjohtaja lähtee luottamustoimissaan kristilliseltä arvopohjalta.

– Työskentelen heikompien puolesta. Itse en olisi voinut lähteä minkään muun puolueen riveihin, vaikka tiedän, että joku toinen voi toimia kristittyinä myös jossain muussa puolueessa.

Aulén haluaa pitää työn ja luottamustoimet tiukasti erillään. Hän on tehnyt mm. puolueelleen selväksi, ettei tee politiikkaa diakonian siivellä. Seurakuntatyö diakonissana on antanut luottamustoiimiin ihmisen arjen kasvot. Kentällä hän näkee ihmisen hädän: työttömyyden, arjen näköalattomuuden, vanhuksen ja pitkäaikaissairaana yksinäisyyden sekä omaishoitajan ympärivuorokautisen vastuun hoidettavastaan.

Demokratian laki harmittaa

Pirkko Aulénilla on menossaan neljäs kausi valtuutettuna ja kolmas perusturvalautakunnassa. Yksi kausi on myös vierähtänyt kunnanhallituksessa.

Aulén pitää valtuuston työskentelyilmapiiriä hyvänä, vaikka alussa häntä testattiin ja nimettiin ”sisar hento valkoiseksi”.

Toisinaan Aulénin on kuitenkin ollut vaikea hyväksyä demokratian lakia. Siihen on kasvanut mutta vallan keskittyminen harmittaa.

– Pienin puolue on aina heikoilla ja joutuu tyytymään isompiensa päätöksiin. On ikävää jäädä alakynteen tärkeistä asioista päätettäessä, hän harmittelee.

Päijät-Hämeen Omaishoitajat ja Läheiset ry:n hallituksen puheenjohtaja kuitenkin iloitsee siitä, että puolue on onnistunut saamaan mm. omaishoitajille rahaa kunnan työsuojeluun. Hän kaipaa kuitenkin heille lisäpanostusta.

– Omaishoitajilla ei ole helppoa. Vanhuksilla tulisi olla myös jatkossa mahdollisuus elää taloudellisen tuen ja muuan avun turvin kotona. Se tuo selvästi myös niitä paljon kaivattuja säästöjä.

Laman aikana päätöksenteko vaikeata

Vajaan 15 000 asukkaan perinteistä teollisuuspitäjää sivalsi 1990-luvun taloudellinen laskusuhdanne terävin kynsin. Päijät-Hämeestä katosi kymmeniätuhansia työpaikkoja ja vuonna 1993 maakunnan työttömyysaste oli maamme toiseksi korkein. Kunnan työttömyys kohosi pahimmillaan 26 prosenttiin.

– Työpaikkojen voimakas katoaminen näkyi heti diakoniatyössä. Avuntarvitsijoiden määrä kasvoi selvästi. Myös kunnan sosiaalinen palveluverkko oli ylityöllistetty, Aulén muistelee.

– Lama toi myös yhteistyön kunnan, seurakunnan ja paikallisten työttömien välille. Puheet vaihtuivat teoiksi.

Aulén tunnustaa, että päätöksenteko oli laman aikana raskasta.

– Kuntalaiset antoivat negatiivista palautetta etenkin lääkäripalkkojen nostosta, kun toisaalla oli käytettävä juustohöylää.

Laman jäljet eivät ole kunnasta täysin kadonneet. Pitkäaikaistyöttömyys on yhä suuri ongelma, vaikka työttömyysprosentti on kunnassa vakiintunut 12 prosentin tasolle. Lisäksi perheiden pahointointi näkyy korkeina lastensuojelumenoina.

Myös lääkäripula jatkuu. Terveyskeskuksen iltapäivystys toimii lähinnä keikkalääkärein.

– Lääkäripula jakaa kunnan eri alueet hyvin eriarvoiseen asemaan. Lääkärit ovat tehneet omat ratkaisunsa, eivätkä ole tulleet kuntaan tarjoamillamme palkoilla, Aulén harmittelee.

– Lääkäreiden olisi syytä katsoa peiliin ja tarkistaa etiikkaansa sekä miettiä antamaansa Hippokrateen valaa.

Suuret kokonaisuudet epäilyttävät

Päijät-Hämeessä pohditaan kunta- ja palvelurakennemuutostusta. Uskaliimmat ovat ehdottaneet, että maakunnasta pitäisi muodostaa suurkunta. Aulén ei ajatukselle lämpene. Hänen mielestään Nastolan tulisi jatkaa itsenäisenä kuntana, jolla on oma identiteetti.

– Palvelurakenteita tulisi tarkastella ja tarkistaa, ettei lisätä hallintoa ja byrokratiaa. Palveluiden tuottamisessa tulisi tehdä muiden kuntien kanssa yhteistyötä. Samalla olisi selvitettävä, mitä palveluita kunta pystyy itse tuottamaan. Tällöin olisi mietittävä, mikä olisi esimerkiksi asiakkaiden omavastuuosuus palvelumaksuissa.

– Tasapuolista olisi, jos hinnoittelu olisi progressiivinen. Tällöin suurituloisimmat maksaisivat palveluita enemmän kuin pienituloiset. Tämä voi olla hankalaa, mutta nykyinen valtion suurituloisten suosiminen ei anna muuta vaihtoehtoa. ■

MARKO HELIN

Diakonissa Pirkko Aulén toimii luottamustehtävissään kristillisten arvojen pohjalta.

Pirkko Aulén

■ **Kotikunta:** Nastola

■ **Ikä:** 50 vuotta

■ **Puolue:** Kristillisdemokraattinen puolue: neljäs kausi valtuutettuna

■ **Ammatti:** erikoissairaanhoitaja/diakonissa

■ **Perhe** puoliso sekä 18- ja 16-vuotiaat lapset

■ **Kolme parasta asiaa Nastolassa:** luonto järvineen, ihmisläheisyys (sopivan kokoinen kunta) sekä toimiva yhteistyö eri toimijoiden kanssa.

■ **Mielikohta raamatusta:**

Johannes 8:1-11 eli kertomus, jossa Jeesus kohtaa syntisen naisen ja toteaa lainopettajille ja fariseuksille: Joka teistä on synnitön heittäköön ensimmäisen kiven. Ihailen tapaa, jolla Jeesus hoitaa tilanteen sielunhoidollisesti.

● Kuntalehti julkaisee avoimet toimet -ilmoituksia myös internet-sivuillaan osoitteessa kuntalehti.fi

● Tuoreet työpaikkauutiset ja alan nimitykset löytyvät myös kuntalehti.fi-sivuilta.

Kuntalaisten antama positiivinen palaute saa Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston vuorovaikutussuunnittelija Tiina Antila-Lehtosen tuntemaan onnistumisen iloa.

Tiina Antila-Lehtonen on linkki asukkaiden ja suunnittelijan välissä

KAAVOITUS on monen tekijän summa

EIJATYNNILÄ

Vuorovaikutussuunnittelijan työ Helsingin kaupunkisuunnitteluvirastossa on verkostomaista toimintaa kaavasuunnittelijoiden, asukkaiden ja järjestöjen kanssa. Parhaimmillaan kaavaprosessin vuorovaikutus toimii hyvin lopputuloksesta huolimatta.

■ Onnistuminen kaavoitusvuorovaikutuksessa on vuorovaikutussuunnittelija **Tiina Antila-Lehtosen** mukaan hyvin hankekohtaista. Tehokkaimpia vuorovaikutustilanteita ovat olleet pienryhmätyökentelyt.

– Toisinaan tuntuu siltä, että mitä enemmän tiedottaa ja vuorovaikuttaa, sitä enemmän ristiriidat nousevat pintaan. Silloin on vaikea arvioida, toimiiko vuorovaikutus näissä tilanteissa paremmin, koska samaan aikaan ongelmakohdat tulevat esiin, Antila-Lehtonen pohtii.

Ristiriitojen esiintulo on aluekohtaista, tosin erityisryhmien asunnot ja ostoskeskukset aiheuttavat todennäköisesti kärhämää.

Kaavoitusratkaisut ovat Antila-Lehtosen mukaan loppujen lopuksi aina kompromisseja, joissa mikään intressiryhmä ei saa omaa näkemystään kokonaan läpi. Tavoitteena on kaikkia tyydyttävä ratkaisu.

– Sellaista ratkaisua ei useinkaan löydy, joka olisi kaikkien mielestä hyvä tai paras. Päämäärä on oikeudenmukainen kaavaprosessi, johon kaikki voivat olla tyytyväisiä, Antila-Lehtonen muistuttaa.

Osallistuminen ei vähennä valituksia

Ostoskeskushankkeista järjestetään säännönmukaisesti keskustelutilaisuuksia, joihin kutsutaan asukkaiden lisäksi alueen kehittämisestä kiinnostuneita yhdistyksiä. Koulualueen suunnitteluun puolestaan otetaan mukaan lasten ja nuorten näkemyksiä. Keskusta-alueen suunnittelulinjoista ovat kiinnostuneet asukkaiden lisäksi mm. arkkitehtuurista ja historiallisista arvoista kiinnostuneet järjestöt.

Isommissa kaavoitushankkeissa järjestetään asukastilaisuuksia ja suunnittelijan tapaamisia. Pienemmissä kaavoprojekteissa osallistuminen yhdistetään kaavaluonnoksen esilläoloon.

Onnistuneella vuorovaikutuksella ei kuitenkaan voi välttää tai vähentää kaavavalitusten määrää. Kaavavalitusten takana on usein yksilökohtaisia syitä, jotka eivät ole si-

”Parhaimmillaan osallistuminen suunnittelun alkuvaiheessa edistää kaavan ripeää valmistumista.”

doksissa osallistumisprosessiin. Esimerkiksi vastapäisen viheralueen muuttamista asuntoalueeksi halutaan pitkittää, kunnes oma asunto on myyty käypään hintaan. Asukasyhdistykset puolestaan toimivat tehokkaasti kaupungin osan kehittäjinä ja sitouttavat asukkaita alueesta huolehtimiseen.

Asukasyhdistykset aktiivisia Helsingissä

Kaavahankkeiden vuorovaikutuksen suunnittelu alkaa kaavoituksen alkuvaiheessa, jolloin tehdään osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Tässä työssä vuorovaikutussuunnittelijat ovat aktiivisesti suunnittelijan tukena. Osallistumisen muodot suunnitellaan kaavan merkittävyyden, kiinnostavuuden ja ennakoitujen ristiriitojen mukaan. Suunnitelmavaiheessa pohditaan vuorovaikutusta myös kaavan sijainnin ja suuruuden perusteella.

Helsingissä kaavoitusprosessiä helpottaa se, että pääosa maanalueesta on kaupungin omistuksessa. Antila-Lehtosen mukaan suurissa kaupungeissa kaavoituksen vuorovaikutuksellisuus on pieniä kuntia haastavampaa.

Helsingissä kaupunginosayhdistykset osallistuvat aktiivisesti maankäytön suunnitteluun ja kaupungin kehittämiseen. Helsingin Kaupunginosayhdistysten Liitto on myös ollut mukana kaupunkisuunnitteluviraston vuorovaikutusstrategian suunnittelussa.

Vuorovaikutussuunnittelijoiden työhön kuuluu asukastilaisuuksien järjestäminen ja kaava-vaalimistelujen lehti-ilmoitusten suunnittelu sekä vuorovaikutuksen suunnittelu ja kehittäminen. Virasto osallistuu mm. Kuntaliiton demokratiatilinpäätöshankkeeseen. Yhteistyö on tiivistä myös kaupungin tietokeskuksen kanssa. Virastossa on myös järjestetty suunnittelijoille omaa vuorovaikutuskoulutusta asukastilaisuuksia ja lautakuntaesityksiä varten.

Viiden toimintavuoden aikana vuorovaikutussuunnittelijat ovat

yhdenmukaistaneet viraston osallistumissuunnitelmia ja vuorovaikutuskäytäntöjä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmista on haluttu tehdä kansanomaisempia ja ymmärrettävämpiä. Suunnittelijat ovat myös tuottaneet taustaaineistoa asukastilaisuuksia varten.

Vuorovaikutus parantaa kaavan laatua

Vuorovaikutussuunnittelijan on vaikea olla täysin tyytyväinen työhönsä: jokin olisi aina voinut mennä paremmin. Onnistumisen iloa saa positiivisesta palautteesta.

Yksittäisistä hankkeista Antila-Lehtosen mieleen on jäänyt Mauulan ostoskeskuksen suunnitteluhanke. Siinä ristiriitaisesta tilanteesta huolimatta työryhmätyöskentely ja asukasosallistuminen oli antoisaa prosessin kannalta.

Parhaimmillaan osallistuminen suunnittelun alkuvaiheessa edistää kaavan ripeää valmistumista. Vuorovaikutus tuo suunnitteluun myös monipuolista asiantuntemusta, arkitietoa ja uusia näkökulmia. Kunnallisille päätöksentekijöille asukkaiden ja yhdistysten esittämät näkökulmat tuovat hyvää pohjatietoa päätösten tueksi.

Vuorovaikutuksen kannalta isot asukastilaisuudet eivät ole tehokkaita keskustelutilanteita. Aito keskustelu kaipaa pienryhmätyöskentelyä, johon ei jokaisessa kaavahankkeessa ole mahdollisuutta. Pitkäaikaiset vuorovaikutusprosessit rajoittuvat muutamaankin hankkeeseen vuodessa.

Suunnitelmissa on vielä vuorovaikutuksen lisääminen kaupunkisuunnitteluviraston verkkosivuilta. Tätä nykyä suoraa palautetta osallistumisesta ei paljon saavu. Verkkosivuilta toimii jo keskustelupalsta, jota voisi Antila-Lehtosen mukaan kehittää lisäämällä ajankohtaisia keskusteluteemoja.

Lisäksi on pohdittu kaavaluonnosten kommentointimahdollisuutta verkkoympäristössä. Ajatuksena on, että asukkaat voisivat piirtää omia ehdotuksiaan suoraan kaavakuvaan ja katsella muiden tekemiä ehdotuksia. ■

Raision KAUPUNKI

Raisio on vetovoimainen 23 500 asukkaan kaupunki Turun kupeessa. Kaupunki tunnetaan avoimena ja keskustelevana kumppanina, rohkeana edelläkävijänä ja mutkattomana asuinpaikkana

Etsimme ennakkoluulottomaan joukkoomme aktiivista ja yhteistyökykyistä ja haasteitakin pelkäämätöntä

TALOUSJOHTAJAA AJALLE 1.3.2006 - 31.12.2008

Talousjohtaja vastaa kaupungin taloushallinnon suunnittelusta ja johtamisesta sekä talousarvioon liittyvistä asioista. Lisäksi hän hoitaa kaupungin toimintojen ja investointien rahoitukseen liittyvät asiat. Aluksi työskentely tapahtuu yhdessä eläkkeelle jäävän kaupunginkamreerin kanssa.

Pätevyysvaatimuksena on tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

Palkkauksen ja palvelussuhteen ehdot määräytyvät kunnallisen yleisen virkaehtosopimuksen mukaan. Hakija voi esittää palkkatoivomuksen. Virkasuhteessa noudatetaan neljän kuukauden koeaikaa.

Hakemukset opinto- ja työtodistuksineen on toimitettava Raision kaupunginhallitukselle osoitettuna 24.2.2006 klo 16.00 mennessä osoitteella PL 100, 21201 Raisio. Virkaan valitun on esitettävä ennen viran vastaanottamista hyväksyttävä lääkärintodistus terveydentilastaan.

Lisätietoja virasta antavat kaupunginjohtaja Kari Karjalainen, puh.(02) 434 3200 tai 0400 827 357, kaupunginkamreeri Erkki Kulju, puh. (02) 434 3270 tai 040 524 3270 ja henkilöstöpäällikkö Jarmo Niitynperä, puh. (02) 434 3215 tai 040 542 7057.

Raisio 24.1.2006
Kaupunginhallitus

RAISION KAUPUNKI puh. (02) 434 3111, www.raisio.fi

NIMITYKSIÄ

PERTTI LINTUNEN valittiin Imatran johtoon

■ Kotkan kaupungin sivistystoimen toimialajohtaja, hallintotieteiden maisteri **Pertti Lintunen**

(sd.) on valittu Imatran uudeksi kaupunginjohtajaksi.

53-vuotias Lintunen ei hakenut kaupunginjohtajuutta. Häneltä kysyttiin suostumusta tehtävään. Harkinnan jälkeen hän suostui mukaan valintaprosessiin.

– Oli hieman yllättävää, että minua kysyttiin. Asiaa harkittuani lähdin hakemaan uusia haasteita.

Minulla ei kuitenkaan ollut pakottavaa tarvetta lähteä pois Kotkasta, Lintunen korostaa.

Sivistysjohtaja lähtee Kotkasta Imatralle luottavaisin mielin. Seutu on hänelle tuttua ja kaupunginjohtajuus Imatralle tulee tarjoamaan riittävästi haasteita etenkin kuntataloudellisesta näkökulmasta katsottuna.

– Perusongelmat odottavat, se on selvä. Esimerkiksi alijäämäinen budjetti pakottaa tarkastelemaan kaupungin perusrakennetta, Lintunen pohtii. Hän pitää Imatran tuloveroprosenttia (18 %) kohtuullisena. Tulevassa tehtävässään hän aikoo myös kehittää rajaseutuyhteistyötä ja kaksoiskaupunki-suh-teita.

Lintunen seuraa kevään aikana eläkkeelle jäävää **Tauno Moilasta**. Uusi kaupunginjohtaja aloittaa uudessa tehtävässään aikaisintaan kesäkuun alussa. ■

MARKO HELIN

PricewaterhouseCoopers (PwC) on asiantuntijaorganisaatio, jonka palveluihin kuuluvat tilintarkastus, neuvontapalvelut ja verokonsultointi. Suomessa toimimme 11 paikkakunnalla yli 600 hengen voimin. Kuulumme maailmanlaajuisen PwC-keittuun, jonka 130 000 asiantuntijaa tarjoavat palveluja yrityksille ja julkisyhteisöille 148 maassa. PwC:llä on yli 40 vuoden kokemus julkisen hallinnon palvelusta ja noin 5 000 julkisen hallinnon asiantuntijaa 35 maassa.

Suomessa julkinen sektori muodostaa nopeasti kasvavan asiakasryhmän palvelujemme käyttäjänä. Neuvontapalvelumme valtion- ja kunnallishallinnolle kattavat mm. taloudelliset, omistajapolittiset ja palvelustrategiaa koskevat selvitykset, toimialakohtaiset rakennemuutokset, palvelujen vaihtoehdot tuotantotavat kuten liikelaitostaminen ja yhtiöittäminen, seudulliset yhteistyöhankkeet, kumppanuus- ja elinkaarimallit (PPP) yksityisen sektorin kanssa sekä palvelutuotannon parantamisen kehityshankkeet, esim. prosessien tehostaminen ja palvelukeskusten perustaminen.

Etsimme Neuvontapalvelut-yksikköömme Helsinkiin

www.pwc.com/fi

kuntasektorin asiantuntijaa

taloudelliseksi neuvonantajaksi kunnallishallinnon vaativiin kehitys- ja muutoshankkeisiin.

Arvostamme vankkaa kuntasektorin kokemusta sekä erityisesti taloudellisen neuvonannon, projektien johtamisen, asiakassuhteiden ja tiimityöskentelyn osaamista sekä tehtävään soveltuvaa korkeakoulututkintoa. Toimialaosaaminen esimerkiksi hyvinvointipalvelujen tai IT-hankkeiden parissa on eduksi. Olet motivoitunut kehittymään taloudellisena neuvonantajana ja toimimaan vaativissa asiakassuhteissa julkisten palvelujen uudistamisen ja tehostamisen kärkijoukossa. Kotimaisten kielten lisäksi hallitset myös englannin.

Tarjoamme näköalapaikan koko julkisen hallinnon kehittämiseen. Sinulla on mahdollisuus työskennellä haastavissa kehittämishankkeissa yhteistyössä asiakkaidemme kanssa sekä kehittyä ja kouluttautua edelleen julkisen sektorin vahvaksi asiantuntijaksi. Lisätietoja tehtävästä antaa johtaja Aatos Hallipelto, puh. 040 501 0391. Täytä hakemuksesi palkkatoivomuksineen viimeistään 17.2.2006 osoitteessa www.pwc.com/fi/careers.

UUSIIN TEHTÄVIIN

Kuntaliittoon siirtyvä Jari Seppälä:

”Myös asiantuntijat vastuussa viestinnästä”

Tampereen viestintäjohtaja Jari Seppälä on valittu Kuntaliiton uudeksi viestintäjohtajaksi. Vuodesta 1987 Tampereen viestintää johtanut Seppälä seuraa tehtävässä Espooseen siirtynyttä Satu Tyry-Saloa.

■ ■ – Uteliaana ja innostuneena lähdän uuteen toimeen. On haasteellista ryhtyä tarkastelemaan kuntakenttää valtakunnalliselta ta-

solta, Jari Seppälä, YTM toteaa valinnastaan.

Pitkän päivätyön Tampereella tehnyt Seppälä, 49 kertoi kaipaavansa uutta näkökulmaa ja uusia haasteita viestintätöihin.

– Tunsin vetoa tämäntyyppiseen tehtävään. Myös tehtävän haasteellisuuden takia päätin hakea Kuntaliittoon.

Seppälä tunnustaa, ettei mahdollinen valitsematta jääminen olisi jäänyt harmittamaan, sillä myös Tampereella olisi ollut riittävästi mielenkiintoista työarkaa. Hän arvelee, että hänen pitkä kokemuksensa kunnallishallinnon viestintätehtävistä painoi valitsijoiden vaakakupissa.

Kuntaliiton viestintäjohtajaksi haki 36 henkilöä. Taakse jäi monta kovaa nimeä.

– Lähdän tekemään viestintäjohtajan työtä pitkäjänteisesti. Mikään ranskalainen visiitti tämä ei tule olemaan, toukokuun puolivälissä aloittava Seppälä lupaa.

Viestinnässä kaikki ovat mukana

Jari Seppälä on ollut mukana kehittämässä erityisesti kuntien sähköistä viestintää ja verkkopalveluja muun muassa eTampere-tietoyhteiskuntaohjelman johtotehtävissä.

– Viestintä on kokonaisuus, missä kaikki osapuolet ovat mukana. Haluan olla tukemassa monipuolista viestintää, jossa asiantuntijat, organisaatiot ja myös kuntalaiset ovat mukana ja toisaalta kaikki erilaiset viestinnän välineet ovat käytössä, hän sanoo.

Seppälä on työskennellyt toimittajana MTV3:n uutistoimituksessa ja Aamulehdessä. Hän uskoo, että toimittajataustasta on apua tulevassa tehtävässä.

– Journalistiset valmiudet ovat oiva apuväline viestinnällisissä johtotehtävissä. On hyvä tuntee alan pelisäännöt ja käytännön rutiinit, hän miettii.

Kuntaliiton työhön Seppälä on tutustunut muun muassa kuntien viestintä- ja internet-ohjeita laatineiden työryhmien puheenjohtajana. Hän korostaa, että jokaisella liitossa työskentelevällä kunta-alan asiantuntijalla on vastuu tiedottamisesta.

– Heistä jokainen on omalla tavallaan tiedottaja. Viestintä lähtee asiantuntijoista.

Liiton viestinnällinen tilanne erityisesti etujärjestönä on Seppälän näkemyksen mukaan hyvä, eikä linjaa ole syytä muuttaa.

– En ole visionoinut mitään omaa viestinnällistä linjaa. Aika näyttää, mitä Tampereen oppeja tulen tehtävässäni käyttämään, hän maalilee.

Seppälältä löytyy kakkosasuunto Helsingistä. Tamperelaisuus tulee Helsinkiin siirtävällä miehellä kuitenkin säilymään. Pirkanmaalla on muun muassa Kurussa sijaitsevan kesäpaikan ansiosta erityinen paikka sydämessä.

– Tamperelaisia jääkiekkjoukkueita tulee myös kannustettua mahdollisesta muutosta huolimatta. Mitäs niitä vaihtamaan, Seppälä toteaa. ■

MARKO HELIN

Punkalaidun on elinvoimainen n. 3 500 asukkaan maalaiskunta Lounais-Pirkanmaalla. Kunta sijaitsee "Ihanan keskellä" - Turku - Tampere-Helsinki -kolmion keskipisteessä. Punkalaitumella on tasokkaat palvelut ja kunnan talous on hyvässä kunnossa.

Kunnanjohtajamme siirtyessä uusiin haasteisiin, Punkalaitumen kunta julistaa haettavaksi 20.2.2006 klo 15.00 mennessä

KUNNANJOHTAJAN viran

EDELLYTÄMME

- ylempää tai muuta virkaan soveltuvaa korkeakoulututkintoa
- kokemusta kunnallishallinnosta ja -taloudesta

ARVOSTAMME

- valmiutta paikallisen elinkeinoelämän edistämiseen
- hyviä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja
- ennakkoluulotonta, määrätietoista ja luovaa kehittämisotetta

TARJOAMME

- haasteellisen tehtävän talouspohjaltaan vakaassa kunnassa
- avoimen työilmapiirin ja joustavan päätöksentekokulttuurin
- mahdollisuuksien maaseudun ihanan keskellä

Kunnanjohtajan virka täytetään 6 kk:n koeajalla. Palvelussuhteessa noudatetaan KVTES:iä. Virkaan valitun on ennen viran vastaanottamista toimitettava hyväksyttävä lääkärintodistus terveydentilastaan.

Kunnanvaltuustolle osoitetut hakemukset opinto- ja työtodistuksineen sekä palkkatoivomuksineen toimitetaan osoitteella: Punkalaitumen kunnanhallitus, Vesilahdentie 5, 31900 Punkalaidun. Kuoreen merkintä "Kunnanjohtaja".

Lisätietoja antavat

kunnanvaltuuston pj. Antti Eskola, puh. 0400 741 344
kunnanhallituksen pj. Pauli Ahvenus, puh. 400 777 854
kunnanjohtaja Esa Sirviö, puh. 050 352 1531

Lisätietoja www.punkalaidun.fi

Punkalaidun 23.1.2006

Kunnanhallitus

Elinkeinojohtajaksi Kalajoelle

KALAJOKI tunnetaan monipuolisesta menestyvästä yritystoiminnasta, merestä, matkailusta ja satamasta. Sijainti rannikon elinvoimaisella kehitysvyöhykkeellä ja Suomen kesän suosituimman matkailukeskuksen palveluvarustus tekevät paikkakunnasta myös teollisille yrityksille houkuttelevan sijoittumispaikan. Yrittäjien osuus väestöstä on korkea ja olemme asettaneet tavoitteeksi olla yrityksille Pohjois-Suomen paras paikka. Kalajoen väkiluku kasvaa ja kaupungin talous on tasapainossa. Tulevaisuuden haasteena on paikkakunnan yritysten hallitun kasvun tukeminen sekä uusien yritysten ja työvoiman rekrytointi.

Tarjoamme jatkossa elin-keinopalvelut entistä helpommin saavutettavana lähipalveluna. Kokoamme yrityksiä palvelevan henkilöstön yhteensä hankkeen henkilöstö mukaan lukien n.10 henkeä samaan palvelukeskukseen. Haemme palvelukeskuksen johtoon elinkeinojohtajaa

Vastaat:

Kaupungin yritystoiminnan edistämisestä, yrityspalvelukeskuksen perustamisesta ja johtamisesta
Toimit yhdyshenkilönä yrityselämän ja kaupungin välillä

Odotamme:

Aktiivista ja aikaansaavaa kehittämis- ja työskentelyotetta
Tehtävän menestyksellisen hoitamisen edellyttämää riittävää koulutusta ja kielitaitoa
Kokemusta elinkeinoasioiden hoitamisessa

Tarjoamme:

Työtä täynnä toteuttamiskelpoisia mahdollisuuksia olevassa kehittämissympäristössä
Motivoitunut ja osaava henkilöstö
Tehtävän vaativuuden ja osaamisesi mukaiset palvelussuhteen ehdot

Lähetä kirjallinen hakemuksesi palkkatoivomuksineen sekä opinto- ja työkokemustietoineen osoitteella Kalajoen kaupunginhallitus, Kalajoentie 5, 85100 Kalajoki viimeistään **24.2.2006 kello 16.00**.

Tiedustelut: Kaupunginjohtaja Jukka Puoskari, puh. 044 4691 200, jukka.puoskari@kalajoki.fi tai kaupunginhallituksen puheenjohtaja Juhani Latukka, puh. 044 4691 442, juhani.latukka@kalajoki.fi.
Lisätietoja kaupungista myös www.kalajoki.fi

NIMITYKSIÄ

AIJA TUIMALA Hämeenlinnan seudun kehittämispäälliköksi

■ ■ Tuuloksen kunnanjohtaja, KTM **Aija Tuimala** on valittu Hämeenlinnan seudun kehittämispäälliköksi ajalle 1.3. - 30.6.2006. Hänen nimi-

tyksestään päätti Hämeenlinnan seudun seutuhallitus. Tuimalan tehtävänä on valmistella uutta kunta- ja palvelurakennetta Hämeenlinnan seudulle.

Tuuloksen kunnanjohtajan sijaisena toimii Tuimalan virkava-

pauden ajan vs. hallintojohtaja, HM **Taina Ketola**.

HARRI LEHÉN Oriveden maankäytön suunnittelijaksi

■ ■ Oriveden kaupungin maankäytönsuunnittelijan virkaan on

valittu maanmittausinsinööri (amk) **Harri Lehén** Jämsänkoskelta.

Hakijoita virkaan saapui määrään aikaan mennessä 15. ■

Koonnut: MARKO HELIN

Julistaa avoimeen hakuun KUNTAYHTYMÄN JOHTAJAN VIRAN

Kuntayhtymän johtajalta edellytetään soveltuvaa korkeakoulututkintoa. Lisäksi arvostamme terveydenhuollon tuntemusta, johtamiskoulutusta ja -kokemusta, kunnallishallinnon ja talouden tuntemusta sekä innovatiivisuutta ja hyviä yhteistyötaitoja.

Virkasuhteessa noudatetaan KVTES:n määräyksiä. Hakija voi esittää myös oman palkkatoivomuksensa. Virkaan valitun on ennen viran vastaanottamista esitettävä hyväksyttävä lääkärintodistus terveydentilastaan.

Kuntayhtymän hallitukselle osoitetut hakemukset liitteineen pyydetään toimittamaan 28.2.2006 kello 15.00 mennessä osoitteella: Kankaanpään kansanterveysystön kuntayhtymän hallitus, PL 46, 38701 Kankaanpää. Kuoren alalaitaan merkintä: "hakemus".

Lisätietoja tehtävästä antavat hallituksen puheenjohtaja Keijo Kerola, puh. 044 577 2128, vt. johtava ylilääkäri Seppo Seppälä, puh. (02) 577 3200, seppo.seppala@kankaanpaa.fi ja taluspäällikkö Mikko Rämö, puh. (02) 577 3203, mikko.ramo@kankaanpaa.fi

Polvijärven kunnan teknisellä osastolla julistetaan haettavaksi

YHDYSKUNTATEKNIKON VIRKA

Virkaan valittavalta vaaditaan teknillisessä oppilaitoksessa rakennus- tai yhdyskuntatekniikan tai sitä vastaavan tie- ja vesirakennustekniikan opintosuunnalta suoritettu tekniikan tai insinöörin tutkinto tai ammattikorkeakoulussa rakennustekniikan koulutusohjelmassa suoritettu insinöörin (AMK) tutkinto sekä työkokemusta alan työtehtävistä.

Palkkaus määräytyy Teknisten sopimuksen palkkaryhmä II mukaisesti. Virkaan valitun on ennen valinnan vahvistamista esitettävä hyväksyttävä lääkärintodistus terveydentilastaan. Viran täyttämiseksi noudatetaan 6 kk:n koeaikaa. Tehtävien hoitaminen edellyttää oman auton käyttöä sekä osallistumista varallaoloon.

Polvijärven kunnalle osoitetut kirjalliset hakemukset opinto- ja työtodistuksineen on toimitettava 21.2.2006 mennessä osoitteella: Polvijärven kunta, tekninen lautakunta, PL 6, 83701 Polvijärvi.

Lisätietoja antaa rakennuspäällikkö Jarmo Hakkarainen, puh. 0400 186 20.

Lisätietoja Polvijärven kunnasta: www.polvijarvi.fi

Polvijärvi 30.1.2006
Tekninen lautakunta

Pukkilan kunnassa (vain tunnin ajomatkan päässä Helsingistä) on haettavana teknisen johtajan virka. Hakemukset toimitetaan 24.2.2006 klo 12.00 mennessä, osoite: Hallitustie 2, 07560 Pukkila. Katso hakuilmoitus: www.pukkila.fi

Tiedustelut: (019) 529 0021

KIIMINKI on 12 000 asukkaan nopeasti kasvava, kehittyvä ja nuorekas kunta Ouluseudulla

KIIMINKI

Haemme henkilöä

TALOUSJOHTAJAN VIRANSIJAJEIKSI

ajalle 1.4.2006 - 31.3.2007

Talousjohtaja toimii hallinto- ja talouspalveluiden esimiehenä ja kunnan johtoryhmän jäsenenä. Tärkeimpiin tehtäviisi kuuluu kunnan talousarvion ja tilinpäätöksen valmistelu, rahoituksen ja maksuvalmiuden hoito, laskentatoimen, sisäisen valvonnan ja raportoinnin kehittäminen. Kuntaan on juuri valmistunut kunta- ja palvelustrategia, jonka täytäntöönpanossa talousjohtajalla on kunnanjohtajan ohella tärkeä koordinoijan rooli. Oulun seudun kehittämisyöhön liittyen kuulut seudun kehittämissuunnitelmaan. Johtamaasi yksikköön kuuluvat henkilöstöhallinto, atk-asiat sekä työllistämisasiat.

Olet etsimämme henkilö, mikäli olet yhteistyökykyinen ja valmis haasteelliseen kehittämisyöhön voimakkaasti kasvavassa kunnassamme. Pätevyysvaatimuksena on virkaan soveltuva korkeakoulututkinto, hyvä taloushallinnon tuntemus sekä käytännön kokemusta johtamis- ja esimiestehtävistä. Kunnallishallinnon tuntemus sekä aikaisempi kokemus kunnan taloushallinnon tehtävistä katsotaan eduksi. Palkkaus määräytyy KVTES:n mukaan.

Viransijaisuuteen valitun tulee ennen vaalin vahvistamista esittää hyväksyttävä lääkärintodistus terveydentilastaan. Kunnanjohtajalle osoitettu hakemus, johon olet liittännyt opinto- ja työtodistukset sekä ansioluettelon, on toimitettava 2.3.2006 klo 16.00 mennessä osoitteella kunnanjohtaja Eino Iisakka, PL 4, 90901 Kiiminki.

Lisätietoja antavat viransijaisuuden täyttävä kunnanjohtaja Eino Iisakka, puh. (08) 8193 244 tai 0400 383 490 ja talousjohtaja Arja Ahonen, puh. (08) 8193 258 ja 040 5207 188.

Kiiminki 30.1.2006
Kunnanjohtaja

Perhon kunta

Julistaa haettavaksi
6.3.2006 klo 12.00 mennessä

PERUSTURVAJOHTAJAN VIRAN

Perusturvajohtaja toimii koko sosiaali- ja terveystoimen vastuualueen johtajana, vastaa alueensa palvelutuotannosta ja sen kehittämisestä, hallinnosta ja taloudesta, toimii esittelijänä perusturvalautakunnassa ja on kunnan johtoryhmän jäsen.

Yksityiskohtaisempia tietoja virasta ja koko viranhakuilmoitus kunnan kotisivuilta www.perho.com -> Ilmoituksia.

Lisätietoja tehtävästä antavat: kunnanjohtaja Timo Tallila, puh. (06) 888 3201, 0400 517 380, timo.tallila@perho.com, perusturvalautakunnan puheenjohtaja Markku Göös, puh. 0400 941 831 sekä vs. perusturvajohtaja Seija Tikkanen, puh. (06) 888 3219, 0400 798 011.

Perho 30.1.2006
Perhon kunnanhallitus

JALASJÄRVI on aktiivinen kunta keskellä eteläpohjalaista maaseutua. Sijainti runkoiteiden 3 ja 19 solmukohtassa luo hyvät edellytykset elinkeinojen kehittämiseksi. Hyvinvointipalvelut ovat lähellä asukasta.

Jalasjärven kunta julistaa haettavaksi 28.2.2006 klo 15.45 mennessä

PERUSTURVAJOHTAJAN viran

Virka täytetään 1.6.2006 alkaen. Perusturvajohtaja tulee toimimaan perusturvaosaston osastopäällikkönä ja vastaa perusturvan toimialan toimintojen järjestämisestä, johtamisesta ja kehittämisestä.

Edellytämme virkaan valittavalta sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (272/2005) 10 § 1 mom mukaista pätevyyttä eli tehtävään soveltuvaa ylempää korkeakoulututkintoa ja sosiaali- ja terveystalon tuntemusta. Lisäksi edellytämme riittävää johtamistaitoa.

Arvostamme kokemusta muutosprosessien johtamisesta, kehittävää työtettä, yhteistyökykyä ja ennakkoluulottomuutta.

Palkkaus määräytyy KVTES:n mukaan. Hakijat voivat myös esittää oman palkkatoivomuksensa. Virkaan valitun on ennen viran vastaanottamista toimitettava hyväksyttävä lääkärintodistus terveydentilastaan.

Kunnanvaltuustolle osoitetut hakemukset opinto- ja työtodistuksineen toimitetaan osoitteella Jalasjärven kunnanhallitus, Kirkkotie 4, PL 12, 61601 Jalasjärvi.

Lisätietoja antavat kunnanvaltuuston puheenjohtaja Pekka Mannila, puh. 040 519 9641, vt. kunnanjohtaja Ahti Arokallio, puh. 040 5459 992 ja talousjohtaja Eija Heikkilä, puh. 040 7721 653.

Jalasjärvi 24.1.2006
Kunnanhallitus

www.jalasjarvi.fi

Päijänteen länsirannalla, noin 50 km Lahdesta pohjoiseen sijaitseva, luonnonkauneudestaan ja korkeatasoisesta satamastaan kuulu **PADASJOEN KUNTA** etsii palvelukseensa

TEKNISTÄ JOHTAJAA.

Valittavalta edellytämme vähintään opisto- tai AMK-tasoista insinööritutkintoa, kokemusta talonrakennusalalta sekä aktiivista ja oma-aloitteista otetta työhön. Toimenkuvaan sisältyvät Padasjoen Vesihuolto Oy:n toimitusjohtajan tehtävät. Valitun henkilön tulee ennen viran vastaanottamista esittää hyväksyttävä lääkärintodistus. Tehtävä täytetään neljän kuukauden koeajalla. Hakemukset ansioluetteloineen sekä opinto- ja työtodistuksineen pyydämme toimittamaan 28.2.2006 klo 15.00 mennessä osoitteella Padasjoen kunnanvaltuusto, PL 35, 17501 Padasjoki. Palkkauksessa noudatetaan kunnallisen alan teknisten sopimusta. Pyydämme esittämään palkkatoivomuksen.

Tiedustelut kunnanjohtaja Heikki Jaakkola, puh. 040 580 5410 tai hallintojohtaja Kristiina Laakso, puh. 040 524 3353.

Padasjoki 19.1.2006
Kunnanhallitus

Turku, maan vanhin kaupunki, on kaksikielinen Itämeren kasvukeskus ja seutukuntansa sydän. Turku tarjoaa ihmiselle parasta elämän laatua ja yritykselle ainutlaatuisen kehitysympäristön maailman kauneimman saariston äärellä.

Tule kehittämään Turku kanssamme

Turun kaupunginkansliassa on haettavana

I kaupunginsihteerin virka

(Vak. nro 000435)

Kaupunginsihteerille yleisesti kuuluvien tehtävien lisäksi I kaupunginsihteerin johtaa kaupunginkanslian hallintokeskusta, osallistuu kaupungin hallinnon kehittämiseen sekä ohjaa ja valvoo kaupungin konserniasioiden keskitettyä valmistelua.

Pätevyysvaatimuksina ovat soveltuva ylempi korkeakoulututkinto sekä perehtyneisyys kunnallishallintoon. Lisäksi valittavalta edellytetään molempien kotimaisten kielten hyvää suullista ja kirjallista taitoa. Tehtäväkohtainen palkka on 4.433,52 €/kk.

Virka on ollut haettavana 7.11.2005 mennessä. Aikaisemmat hakemukset otetaan virkaa täytettäessä huomioon.

Tiedustelut: kaupunginjohtaja Pukkinen, puh. (02) 262 7224 ja kansliapäällikkö Lehmusto, puh. (02) 262 7247. Hakemukset on toimitettava **24.2.2006 klo 16.00 mennessä** osoitteella: Turun kaupunginhallitus, PL 355, 20101 Turku. Hakemukset voi myös jättää kaupunginkanslian kirjaamoon, Kristiinankatu 1.

www.turku.fi

www.keuruu.fi

Keuruu on luonnonkaunis ja vireä, noin 11 200 asukkaan kaupunki läntisessä Keski-Suomessa: vajaa kolme tuntia Helsingistä, reilu tunti Tampereelta ja kolme vartiota Jyväskylästä.

Keuruun kaupunki julistaa uudelleen haettavaksi 21.2.2006 klo 15.00 mennessä

KAUPUNGINSIHTEEERIN viran

Haemme joukkoomme aktiivista ja yhteistyökykyistä henkilöä.

Kaupunginsihteerin vastaa kaupungin henkilöstöhallinnosta, toimii valtuuston ja kaupunginhallituksen pöytäkirjanpitäjänä sekä hallintopalvelujen esimiehenä. Kaupunginsihteerin on kaupungin johtoryhmän jäsen.

Virkaan vaaditaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Arvostamme käytännön kokemusta henkilöstö- ja kunnallishallinnon tehtävissä sekä julkisoikeuden lainsäädännön tuntemusta.

Virkaa aikaisemmin hakeneet otetaan huomioon ilman eri hakemusta.

Hakemukset ansioluetteloineen, opinto- ja työtodistuksineen sekä palkkatoivomuksineen tulee toimittaa Keuruun kaupunginhallitukselle osoitteeseen: PL 65, 42701 Keuruu tai sähköpostiosoitteeseen: kaupunki@keuruu.fi.

Virkaan valitun on ennen viran vastaanottamista esitettävä hyväksyttävä lääkärintodistus terveydentilastaan.

Lisätietoja tehtävästä antaa kaupunginjohtaja Timo Louna, puh. (014)751 7110, 040 503 2711, timo.louna@keuruu.fi.

Keuruu 31.1.2006
Kaupunginhallitus

RUOTSI

Tukholmassa ihmetellään, mihin ruuhkat hävisivät

Vuodenvaihteessa alkanut ruuhkamaksukokeilu on kerta heitolla mullistunut Tukholman. Liikenne on vähentynyt 25-30 prosenttia. Samalla sisääntuloväylillä aamu-ruuhkat ovat helpottaneet. Liikenne sujuu aivan toiseen malliin kuin ennen. Keskustassa on lisäksi huomattavan väljää.

Tukholman ruuhkamaksukokeilu alkoi ankarassa vastatuulussa. Lehdistö suhtautui kokeiluun torjuen ja on maalannut pirua seinälle laajoin pensselinvedoin. Vuodenvaihteessa ruuhkamaksujen vastainen napina ja arvostelun kumu peitti alleen koko seudun. Mielipidemittausten mukaan 69 prosenttia Tukholman läänin asukkaista vastusti ruuhkamaksukokeilua. Myös kokeilun äidit ja isät, Tukholman kunnanvaltuuston punavihreä enemmistö, jännitti miten kokeilussa käy.

– Kokeilun rakennusvaiheessa on ollut kaikenlaista sotkua ja harmia, mutta uskon, että tukholmalaiset pian huomaavat, että liikenteen vähentyessä Tukholman ilma paranee. Nykytilanteessa en ole levoton, mutta varmaan siten olen, kun kokeilu loppukesästä päättyy ja tulee kansanäänestys, Tukholman sosiaalitoimen kunnanneuvos **Margareta Olofsson** (v) totesi kokeilun alkaessa.

Raha-asiain kunnanneuvos **Anika Billström** (s) lupasi, että jos tukholmalaiset syyskuun kansanäänestyksessä torjuvat ruuhkamaksut, kokeilua ei jatketa tai vakinaisteta. Tukholman kaupunginvaltuuston porvarillinen vähemmistö on alun alkaen vastustanut maksukokeilua.

Kiistelty kokeilu käynnistyi tiistaamuna 3. tammikuuta. Tukhol-

Ruuhkamaksuja kerätään arkipäivisin 6.30 - 18.29. Se koskee vain Ruotsin rekisterissä olevia ajoneuvoja.

maan tulevilta autoilta ryhdyttiin keräämään 10 - 20 kruunun (1 - 2 euroa) suuruisia ruuhkamaksuja. Iltapäivän lehdistötilaisuudessa ruuhkamaksukokeilusta vastaava Tukholman ympäristökanslian päällikkö **Gunnar Söderholm** saattoi myhäillä:

– Kokeilu on alkanut onnistuneesti. Tukholman aamuliikenteessä oli 16 prosenttia vähemmän autoja kuin edellisenä päivänä. Myös tekniset järjestelmät ovat toimineet moitteettomasti, Viikkoa myöhemmin Söderholm oli entistä iloisempi:

– Tukholman päivittäiset liikennemäärät ovat vähentyneet 25-30 prosenttia. Emme vielä tiedä,

mihin liikenne on hävinnyt. Mittaukset kuitenkin näyttävät, että monet ovat aikaistaneet työmatkojaan aamuisin, hän kertoi ensimmäisen kokeiluviikon jälkeen.

Eikä liikenteen vähenemisen toteamiseen ole tarvittu edes mitta-reita. Tukholmalaiset ovat omin silmin nähneet, että keskikaupungilla autoja on aikaisempaa vähemmän. Bussi- ja taksikuskit alkoivat kehua lisääntyneitä liikenteen sujuvuutta. Myös talousmiehet heräsivät ylistämään kokeilua.

– Liikenteen sujuvuus on selvästi parantunut. Kun jonoissa seisominen vähenee, se merkitsee suurta hyötyä Tukholman hyötyliikenteelle. Ruuhkamaksukokeilussa on tehty monta virhettä, mutta taloudellisena ohjauvälineenä ruuhkamaksut ovat erinomainen idea, Ruotsin elinkeinoelämän tutkimus- ja opintoliiton SNS:n (Studieförbundet näringsliv och samhälle) toimitusjohtaja **Stefan Lundgren** ylisti kokeilua tammikuun puolivälissä.

Viikkoa pitempään ei kestänyt, kun ruuhkamaksukokeilun pahimmat vastarannan kiisket, iltapäivälehdet Aftonbladet ja Expressen alkoivat kääntää kelkkaansa. Expressen julisti pääkirjoituksellaan, että taitaa olla aika muuttaa kantaansa ja Aftonbladet väesti omilla sivuillaan.

Tavoiteltu vähennysprosentti ylittyi

Ruotsin tieviraston mittausten mukaan normaaleina arkipäivinä kello 6.30 - 18.30 välillä Tukholman keskikaupungille ajaa ja sieltä poistuu 434 000 ajoneuvoa. Tammikuun kolmannella viikolla liikenteen määräksi mitattiin

Ympäristökanslian päällikkö Gunnar Söderholm on tyytyväinen ruuhkamaksukokeilun tähänastisiin tuloksiin.

310 000 - 321 000 ajoneuvoa päivittäin. Liikennemäärän vähennys on suurempi kuin tavoiteltu 10 - 15 prosenttia.

Mutta kokeilu on vasta alullaan ja päättyy 31. heinäkuuta. Ainakin siihen saakka Tukholman keskustan sisääntuloväylien historialliset tullirajat Danvikstull, Skanstull, Hornstull, Norrtull ja Roslagstull saavat toimia ikiaikaisissa tehtävissään. Tällä kertaa Tukholman kaupunkitulleissa ei nähdä koppelakkisia tullimiehiä, vaan tiemaksujen keräämisen hoitavat sisääntuloväylille rakennetut kamera- ja lasertunnistimet.

Ikävä kyllä tunnistimille sattuu virheitä. Automaattinen valvontajärjestelmä ei aina erota ulkomaisia rekisterikilpiä ruotsalaisista. Niinpä päivittäin sattuu, että Tukholmassa autoillut suomalaisen kartuttaa tietämättään jonkun ruotsalaisen autoilijan ruuhkamaksusaldoa.

Tässä tapauksessa suomalais-autoilija ylittää tietullirajan ja jatkaa tyytyväisenä Tukholmasta eteenpäin tai Suomen laivalle. Viikon parin päästä joku göteborgilainen tai malmölainen autoilija ihmettelee samaansa ruuhkamaksukehotusta. Miksi ihmeessä hänen pitäisi maksaa 10 tai 20 kruunun ruuhkamaksu, vaikka hän ei vuositolkulla ole käynyt lähelläkään Tukholmaa?

1. Suomen vanhin urheiluseura toimii

- a) Helsingissä,
b) Porissa,
c) Rovaniemellä?

2. Urheiluseura FCK

- Salamoiden kotipaikka on**
a) Oulussa,
b) Kuopiossa,
c) Kirkkonummella?

3. Alppiihtijä Tanja Poutiaisen urheiluseura toimii

- a) Utsjoella,
b) Kuusamossa,
c) Rovaniemellä?

4. Käsipalloseura Cocks on perustettu

- a) Riihimäellä,
b) Kokkolassa,
c) Pälkäneellä?

5. Taitoluistelija Susanna Pöykiön Luistelukerho on

- a) Iisalmesta,
b) Oulusta,
c) Vaasasta?

6. Kuopion Palloseura on perustettu

- a) vuonna 1954,
b) vuonna 1908,
c) vuonna 1923?

7. Suunnistusseura Angelniemen Ankkuri on lähtöisin

- a) Halikosta,
b) Raisiosta,
c) Espoosta?

8. Helsinkiläisseura SSV:n lajina on

- a) lentopallo,
b) salibandy,
c) pöytätennis?

9. Maineikas jalkapalloseura FC Kuusysi toimii

- a) Jyväskylässä,
b) Lappeenrannassa,
c) Lahdessa?

10. Koripalloseura Katajan kotikenttä sijaitsee

- a) Ilomantsissa,
b) Joensuussa,
c) Imatralla?

OIKEAT VASTAUKSET

1b, 2c, 3c, 4a, 5b, 6c, 7a,
8b, 9c, 10b

Hienon asumisen kriteerit

Muutin pysyvästi syyskesällä Pohjois-Karjalaan, maaseutumaiseen Nivan kylään, Pyhäselän kuntaan, Joensuun eteläpuolelle.

Ensimmäinen tulikaste pakkasessa (-36) on koettu. Se osoitti, että sekä autojen että varsinkin tupakoivan ihmisen heikko kohta pakkasella on huohotinputki. Talo sen sijaan toimii metrisillä haloilla ja avustavalla venäläisellä ydinsähköllä (kotimaista odotellessa) hyvin.

Puita uuniin heitellessä rupe sin miettimään laadukkaan asumisen maakohtaisesti sovellettuja, perimmältään universaaleja, kriteerejä.

Aloitetaan ahtaudesta. Sanotaan, että suomalaiset asuvat ahtaasti esimerkiksi tanskalaisiin tai hollantilaisiin verrattuna. Karttaa katsomalla tätä on vaikea ymmärtää.

Minulla kesti kauan ennen kuin tajusin, että tässä tilastointitavassa puhutaan urbaaneilla rehvastelumittareilla pelkästään asunnon sisäisistä neliöistä ja suomalaisilta unohdetaan esimerkiksi kesämökkit.

Oikea asumisen väljyyden kriteeri on tietenkin reviiiri. Kolme huonetta per henkilö riittää hyvin sisätalassa kestävän parisuhteen hoitoon. Sen lisäksi ainakin lehden aikana (vanha metsäsäntö) on hyvä, jos voi pihalla kääntyä ympäri ja todeta asuvasa maailmassa yksin.

Onnellinen ihminen ei voi viettää elämäänsä kenenkään alla tai päällä, tämän totesi aikanaan papualainen heimopäällikkökin.

Äänimaisema on tärkeimpiä hienon asumisen laadun kriteereitä. Sen tulee sisältää niin luonnonääniä kuin syysaamun kaikuvaa hiljaisuutta.

Myyös ihmisen aiheuttamat äänet ovat rauhoittavia, jos ne

muistorikkaina, tuttuina ääninä muodostavat yhteisön elämänrytmin kehyksen.

Arvaamattomia äkkijarrutuksia, räjähteleviä kansallismuseoita tai 80 desibelin jatkuvaa äänitapetta ei suositella.

Lasten jälkien lukutaidon (yhtä tärkeä kuin Pisan mittaama) kannalta on oleellista, että asunnon välittömässä läheisyydessä asuu puhtaaseen lumeen jälkiä jättäviä yhtä painokiloa raskaampia nisäkkäitä, kuten kissoja ja koiria tai jäniksiä. Painokriteeri on sen vuoksi, ettei joku vahingossa luulis rottien kuuluvan laadukkaaseen asumiseen. Jyrksijöistä suositeltava on esimerkiksi kotintolla asustava majava.

Hyvään asumiseen kuuluu tietenkin talvella uneliaan rauhallinen kyläkoulu, raikas tyyni sisämaan pakkasilma ja tutun koulutien varrella bonuksena huurteista puhelintolppaa naputtava tikka, jonka ääni talvikelillä tässä maisemassa kuuluu puolen kilometrin päähän.

Tässä vaiheessa kuulen jo kaupunkisuunnittelijan kiukustuneen huudahduksen: mutta missä ovat suomalaisen hyvän asuin ympäristön tärkeimmät kriteerit, ooppera ja katukahvila?

On huomioitu, on, on.

Hienoon laatuasumiseen kuuluu, että oopperaan pääsee lentäen kahdessa tunnissa. Tammi kuiseen helsinkiläiseen katukahvilaan voi minun puolestani jokainen luovan luokan jäsen pyyhäytyä koska tahansa rupattelemaan Richard Floridan kanssa asuin ympäristön laadusta. Itse en tuohon eloonjäämistaisteluun kuitenkaan osallistu.

Sen sijaan hyvään asumiseen kuuluu ns. kaupunkimökki. Kaupunkimökki on koppero, josta käsin laatuasuja käy silloin tällöin hoitamassa juoksevia asioita, kuten sopimusten allekirjoituksia. Suositeltava on noilla

matkoilla käyttää kätevää kannettavaa happisäiliötä varsinkin talvella liikkueensa: onneksi sellaisia alkaa nähdä jo myös Suomessa.

Ellei omista kaupunkimökkiä, tärkeää on omistaa melu-Suomesta ”kotikaupunkilainen” eli ns. ystävä, jonka luona voi tarvittaessa viivähtää yön yli. Tällöin on syytä kohteliaasti muistaa, ettei ääneen ota puheeksi hyvään laatuasumiseen liittyvää ”vuodenaikarikkautta” käsitettä, vaan antaa hänen intoilla rauhasa, onnellisena rakkaista kalliista neliöistään.

Vuodenaikarikkaus on nimittäin laatuasumisen korkein kriteeri. Se tarkoittaa talvella valkoista lunta, keväällä kestohankeä, kesällä kedon kukkasia, syksyllä hehkuvaa ruskaa.

Parasta ystävyysuhteelle on, että haikeana vain valittelet, kuinka susirajalla ei ole laajakais-toissa kuin pari palveluntarjoajaa.

Oho, meinasin, unohtaa lipputangon maakellarin päällä: laatuasumisen yleismaailmallisen symbolin. ■

MATTI MÄKELÄ

Kirjoittaja on nykyisin Pyhäselällä asuva kirjailija. Hänen tuoreimpia teoksiaan on Suomen kunnaat -pafletti (Maahenki 2004.) Ensi syksynä häneltä ilmestyy rakkausromani (WSOY).

Jätteestä energiaa. Katse tulevaisuudessa.

Käy osoitteessa www.fortum.fi/yritysassiakkaat
Löydät sieltä tietopaketin jätteen käytöstä
energiantuotannossa.

